

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**ANAOKULU ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN ÇOCUKLARA
YAPTIRILAN GÖRSEL SANAT ETKİNLİKLERİNİN YARATICILIK
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüsniye ÖZLER

Ankara, 2009

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**ANAOKULU ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN ÇOCUKLARA
YAPTIRILAN GÖRSEL SANAT ETKİNLİKLERİNİN YARATICILIK
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüsniye ÖZLER

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Meliha YILMAZ

Ankara, 2009

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Hüsniye ÖZLER’İN “Anaokulu Öğretmenleri Tarafından Çocuklara Yaptırılan Görsel Sanatlar Etkinliklerinin Yaratıcılık Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı tezi 26.05.2009 tarihinde, jürimiz tarafından, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye: (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Meliha YILMAZ.....

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Adalet KANDIR.....

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY

.....

ÖNSÖZ

Yaratıcılık, her insanda doğası gereği az ya da çok bulunan ve iyi bir sanat eğitimi ile geliştirilebilecek bir yetidir. Elbette bu yetinin en yalın hali ile gözlemlenebildiği dönem de çocukluk dönemidir. Çocuklar baskı altında olmadıkları ya da kendilerini baskı altında hissetmedikleri sürece, kendilerini özgür ve özgün ifade edebilirler.

Görsel sanat eğitimi, okul öncesi dönemden itibaren, çocukların yeteneklerini ve yaratıcı yönlerini geliştirdiği için çok önemlidir. Bu yüzden, anaokulu öğretmenleri tarafından, okulöncesi dönem çocuklarına yaptırılan görsel sanatlar etkinliklerinin, yaratıcılığı geliştirip geliştirmediğini görebilmek için böyle araştırma yapılmıştır.

Araştırmanın verilerinin toplanması aşamasında benimle birlikte çalışarak, büyük emek harcayan sevgili annem Şerife ÖZLER' e, benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen babam Hidayet ÖZLER ve kardeşim Hasan ÖZLER' e, araştırmam sırasında beni yalnız bırakmayan, manevi destekleri ile yanımda olan ve bana inanan arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisansa başlamamdaki en büyük etken olan, her zaman örnek aldığım değerli hocam Prof. Dr. Nihat BOYDAŞ' a ve bu araştırmaya başladığım ilk andan itibaren, bilgisi, deneyimi ve hoşgörülü yaklaşımları ile beni yönlendirip, benden desteğini hiç esirgemeyen, benim için büyük önem taşıyan bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği olan sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Meliha YILMAZ' a sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunmayı borç biliyorum.

Hüsniye ÖZLER

ÖZET

ANAOKULU ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN ÇOCUKLARA YAPTIRILAN GÖRSEL SANAT ETKİNLİKLERİNİN YARATICILIK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özler, Hüsnüye

Tez danışmanı: Dr. Meliha YILMAZ
Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
Nisan-2009

Bu araştırmada, anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanat etkinliklerinin yaratıcılık açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, 2007-2008;2008-2009 eğitim-öğretim yıllarında, Milli Eğitim'e bağlı resmi ve özel, toplam 25 okulda, 6 yaş grubu çocukların, pano ve sergi alanında sunulan görsel sanat etkinliklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın verilerini, çocukların yaptıkları görsel sanat etkinlikleri, gözlemler ve yaratıcılığın değerlendirildiği kriter kağıtları oluşturmuştur.

Araştırmaya; belirlenen anasınıflarında, eğitim-öğretim yılı içerisinde yapılan, pano ve sergi alanlarında sergilenen görsel sanat etkinliklerinin fotoğraflanması ile başlanmıştır. Ayrıca çocuklar, görsel sanat etkinlikleri yaparken, ortam ve öğretmen davranışları da gözlemlenmiştir.

Belirlenen görsel sanat etkinlikleri, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nden 3 uzmanın onayladığı yaratıcılık kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda, anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanat etkinliklerinin, çocukların yaratıcılıklarının gelişimi desteklemediği, kopya, şablon, taklit çalışmalarının yoğun olarak yaptırıldığını, bunun da yalnızca el becerisini geliştirmeye ve de çocukların boş zamanlarını değerlendirmelerine yönelik etkinlikler olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okulöncesi eğitim, sanat eğitimi, görsel sanat etkinlikleri, yaratıcılık.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE PRESCHOOLCHILDREN'S VISUAL ART ACTIVITIES IN TERMS OF CREATIVITY

Özler, Hüsniye

Thesis Advisor: Dr. Meliha YILMAZ

Master Degree, Department Of Fine Arts Education

April-2009

In this research it is aimed to evaluate preschool children's visual art activities in terms of creativity.

In the research, -2007-2008 2008-2009 education periods-it is benefited from a group of sixth age children's visual art activities in official and private total 25 schools of national education.

Preschool children's visual art activities, observations and evaluation papers of their creativities are formed this research datas.

The research started in determined kindergartens and education period with the photographs of the exhibited visual arts.Also, the environment and teachers' behaviours are observed while the children are drawing their pictures.

The determined visual art activities are evaluated according to creativity criterions by three experts in Gazi University Fine Arts Education Department.

At the end of the research data evaluations, it can be seen that copy, stenciling ruler, imitating activities are used by the children but in drawings they don't benefit from kids' imaginations also technique materials are given to kids limited and that given materials are not help the kids to distinguish their technique opportunities and also kids are not motivated before activity or during activity.It can be said that visual art activities done by kids ; are only helping their handcrafts and filling their empty times.So their activities are not original or different.Finally it can be said that kindergarten teachers don't make kids to create their original visual arts so those arts don't support kids'creativity developments.

Keywords: Preschool education, art education, vidual art activities, creativity.

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1	65
Fotoğraf 2	67
Fotoğraf 3	69
Fotoğraf 4	71
Fotoğraf 5	73
Fotoğraf 6	75
Fotoğraf 7	77
Fotoğraf 8	79
Fotoğraf 9	81
Fotoğraf 10	83
Fotoğraf 11	85
Fotoğraf 12	87
Fotoğraf 13	89
Fotoğraf 14	91
Fotoğraf 15	93
Fotoğraf 16	95
Fotoğraf 17	97
Fotoğraf 18	99
Fotoğraf 19	101
Fotoğraf 20	103
Fotoğraf 21	105
Fotoğraf 22	107
Fotoğraf 23	109
Fotoğraf 24	111
Fotoğraf 25	113
Fotoğraf 26	115
Fotoğraf 27	117
Fotoğraf 28	119
Fotoğraf 29	121

Fotoğraf 30	123
Fotoğraf 31	125
Fotoğraf 32	127
Fotoğraf 33	129
Fotoğraf 34	131
Fotoğraf 35	133
Fotoğraf 36	135
Fotoğraf 37	137
Fotoğraf 38	139
Fotoğraf 39	141
Fotoğraf 40	143
Fotoğraf 41	145
Fotoğraf 42	147
Fotoğraf 43	149
Fotoğraf 44	151
Fotoğraf 45	153
Fotoğraf 46	155
Fotoğraf 47	157
Fotoğraf 48	159
Fotoğraf 49	161
Fotoğraf 50	163
Fotoğraf 51	165
Fotoğraf 52	167
Fotoğraf 53	169
Fotoğraf 54	171
Fotoğraf 55	173
Fotoğraf 56	175
Fotoğraf 57	177
Fotoğraf 58	179
Fotoğraf 59	181
Fotoğraf 60	183

Fotoğraf 61	185
Fotoğraf 62	187
Fotoğraf 63	189
Fotoğraf 64	191
Fotoğraf 65	193
Fotoğraf 66	195
Fotoğraf 67	197
Fotoğraf 68	199
Fotoğraf 69	201
Fotoğraf 70	203
Fotoğraf 71	205
Fotoğraf 72	207
Fotoğraf 73	209
Fotoğraf 74	211
Fotoğraf 75	213
Fotoğraf 76	215
Fotoğraf 77	217
Fotoğraf 78	219
Fotoğraf 79	221
Fotoğraf 80	223
Fotoğraf 81	225
Fotoğraf 82	227
Fotoğraf 83	229
Fotoğraf 84	231
Fotoğraf 85	233
Fotoğraf 86	235
Fotoğraf 87	237
Fotoğraf 88	239
Fotoğraf 89	241
Fotoğraf 90	243
Fotoğraf 91	245

Fotoğraf 92	247
Fotoğraf 93	249
Fotoğraf 94	251
Fotoğraf 95	253
Fotoğraf 96	255
Fotoğraf 97	257
Fotoğraf 98	259
Fotoğraf 99	261
Fotoğraf 100	263

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1	66
Çizelge 2	68
Çizelge 3	70
Çizelge 4	72
Çizelge 5	74
Çizelge 6	76
Çizelge 7	78
Çizelge 8	80
Çizelge 9	82
Çizelge 10	84
Çizelge 11	86
Çizelge 12	88
Çizelge 13	90
Çizelge 14	92
Çizelge 15	94
Çizelge 16	96
Çizelge 17	98

Çizelge 18	100
Çizelge 19	102
Çizelge 20	104
Çizelge 21	106
Çizelge22	108
Çizelge 23	110
Çizelge 24	112
Çizelge 25	114
Çizelge 26	116
Çizelge 27	118
Çizelge 28	120
Çizelge 29	122
Çizelge 30	124
Çizelge 31	126
Çizelge 32	128
Çizelge 33	130
Çizelge 34	132
Çizelge 35	134
Çizelge 36	136
Çizelge 37	138
Çizelge 38	140
Çizelge 39	142
Çizelge 40	144
Çizelge 41	146
Çizelge 42	148
Çizelge 43	150
Çizelge 44	152
Çizelge 45	154
Çizelge 46	156
Çizelge 47	158
Çizelge 48	160

Çizelge 49	162
Çizelge 50	164
Çizelge 51	166
Çizelge 52	168
Çizelge 53	170
Çizelge54	172
Çizelge 55.....	174
Çizelge 56.....	176
Çizelge 57.....	178
Çizelge 58.....	180
Çizelge 59.....	182
Çizelge 60.....	184
Çizelge 61.....	186
Çizelge 62.....	188
Çizelge 63.....	190
Çizelge 64.....	192
Çizelge 65.....	194
Çizelge 66.....	196
Çizelge 67.....	198
Çizelge 68.....	200
Çizelge 69.....	202
Çizelge 70.....	204
Çizelge 71.....	206
Çizelge 72.....	208
Çizelge 73.....	210
Çizelge 74.....	212
Çizelge 75.....	214
Çizelge 76.....	216
Çizelge 77.....	218
Çizelge 78.....	220
Çizelge 79.....	222

Çizelge 80.....	224
Çizelge 81.....	226
Çizelge 82.....	228
Çizelge 83.....	230
Çizelge 84	232
Çizelge 85.....	234
Çizelge 86	236
Çizelge 87	238
Çizelge 88	240
Çizelge 89	242
Çizelge 90	244
Çizelge 91	246
Çizelge 92	248
Çizelge 93	250
Çizelge 94	252
Çizelge 95	254
Çizelge 96	256
Çizelge 97	258
Çizelge 98	260
Çizelge 99	262
Çizelge 100	264

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	v
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problem.....	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problem Cümlesi.....	4
1.2. Amaç.....	5
1.3. Önem.....	6
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	
2.1. Sanat Eğitimi.....	11
2.1.1. Sanat Eğitimi.....	11
2.1.2. Okulöncesi Sanat Eğitimi.....	12
2.2.Yaratıcılık.....	15
2.2.1. Yaratıcılık.....	15
2.2.2. Yaratıcılık ve Sanat Eğitimi.....	17
2.2.3. Yaratıcı Düşünme.....	18
2.2.4. Yaratıcı Kişilik Özellikleri.....	19
2.2.5. Çocukta Yaratıcılık Özellikleri.....	20
2.2.6. Çocukta Yaratıcılığı Engellleyen Etmenler.....	22
2.2.7. Çocukta Yaratıcılığı Geliştiren Etmenler.....	24
2.2.8. Yaratıcılığı Engellleyen Öğretmen Özellikleri.....	25
2.2.9. Yaratıcı Öğretmen.....	26
2.2.10. Yaratıcılığın Kriterleri (Ölçütleri).....	28
2.2.10.1. Biçimlerin Çocuk Tarafından Düzenlenmesi.....	31
2.2.10.2. Hayal Gücünü Kullanma.....	31
2.2.10.3. Biçimlerde Özgünlük.....	32
2.2.10.4. Biçimlerde Çözümleme.....	32

2.2.10.5.	Renklerde Özgünlük.....	32
2.2.10.6.	Kompozisyonda Özgünlük.....	33
2.2.10.7.	Kompozisyonda Akıcılık.....	33
2.2.10.8.	Kompozisyonda Birleştirme.....	33
2.2.10.9.	Kompozisyonda Duyarlık.....	34
2.2.10.10.	Malzemeyi Yeniden Yorumlama.....	34
2.2.10.11.	Teknikte Esneklik.....	35
2.2.11.	Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullanılan Yaratıcı Teknik ve Materyaller.....	36
2.2.11.1.	Boyama Maddeleri.....	36
2.2.11.2.	Yoğurma Maddeleri.....	40
2.2.11.3.	Kağıt, Karton ve Mukavva ile Çalışmalar.....	43
2.2.11.4.	Artık Materyaller.....	43
2.2.11.5.	Kolay Baskı Teknikleri.....	44
2.2.11.6.	Alçı ile Çalışmalar.....	44
2.2.12.	Okulöncesi Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit.....	45
2.2.13.	Okulöncesi Sanat Eğitiminde Motivasyon.....	47

BÖLÜM III

3.	YÖNTEM	
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	50
3.2.	Evren ve Örneklem.....	51
3.3.	Verilerin Toplanması.....	51
3.4.	Veri Toplama Araçları.....	51
3.5.	Verilerin Analizi.....	52

BÖLÜM IV

4.	BULGULAR ve YORUMLAR	
4.1.	Bulgular.....	53
4.2.	Yorumlar.....	54

BÖLÜM V

5.	SONUÇ ve ÖNERİLER	
5.1.	Sonuç.....	57
5.2.	Öneriler.....	59

KAYNAKÇA.....	62
EKLER	
Ek 1.....	66
Ek 2.....	266
Ek 3.....	270
Ek 4.....	292
Ek 5.....	293

I. BÖLÜM

Bu bölümde, problem, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

I. GİRİŞ

Görsel sanatlar eğitimi, okul öncesi dönemden itibaren, çocukların yeteneklerini ve yaratıcı yönlerini geliştirdiği için çok önemlidir. Elbette ki, çocukların yaratıcılıklarının gelişmesindeki bu kritik dönemde, çocuklara neyin, nasıl öğretildiği de göz ardı edilmeyecek bir husustur.

Okul öncesi kurumlarda, çocuğun yaratıcılığını geliştirmek için, iyi hazırlanmış bir eğitim programı içerisinde yer alan yaratıcı sanat etkinliklerinden, yaratıcı oyun, yaratıcı dramatizasyon, yaratıcı dans, ilgi köşeleri, çeşitli oyun ve oyuncaklardan yararlanılmaktadır. Bu çalışmalar yardımıyla çocuğun dikkatini bir konu ve malzeme üzerinde odaklaşmasını sağlamak, el-göz koordinasyonunu geliştirmek, duyuşsal yönden rahatlamasını sağlamak, kendine güven geliştirmesinde yardımcı olmak mümkündür (Argun, 2004:57). Bu etkinlikler yoluyla, çocuğun kendini ortaya koymasına ve anlatmasına da fırsat tanınır. Kendini anlatma, çocuğun, benlik kavramının gelişmesine yardım eder. Bu tür etkinlikler, diğer bireylerin ve içinde bulunduğu dünyanın farkına varışını kolaylaştırır. Dış dünyayı algılamadaki yöneliş ve duyuşsal çatışmalar, bu yolla anlaşılır. Konuşma becerisi artan, küçük ve büyük kas gelişimini besleyen, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkilerini gösteren ve akıl yürütme işlemini olgunlaştıran bu etkinliklere, günlük programlarda yer verilmelidir (Oğuzkan-Oral, 1998:19).

Görsel sanatlar eğitimi alan çocukların kendilerini özgür ve özgün ifade edebilecekleri güce ulaşmalarını sağlamak, güzel sanatlar eğitiminin öncelikli hedeflerindendir. Ancak günümüzde bu hedefe ulaşmak için izlenen yolların doğruluğu tartışılır düzeydedir. Anaokulu öğretmenleri, çocukların yaratıcı merak duygularını güdüleyecek düzeyde etkinliklerden daha çok, kendi çizdikleri şablonları çoğaltarak, çocuklara aynı şekilleri, aynı renklerle boyatmak ya da birkaç aşamada bir hayvan figürü çizmeyi öğretmek gibi, çocuğun yaratıcılık gücünü harekete

geçirmesine gerek kalmayan, basmakalıp etkinlikler yaptırabilmekteler. Oysaki öğretmenler, çocukların yaratıcılıklarını harekete geçirecek çalışmalara yönelip, çocukları etki altında bırakacak çalışmalardan uzak kalarak ve çocuğun çalışmasına doğrudan müdahale etmeyerek, çocuğu görsel sanatlar etkinliklerine motive etmelidirler. Böylece, yetişmekte olan beyinlerin yaratıcı güçleri köreltilmeden, daha özgür ve özgün ifade gücüne ulaşabilmesi sağlanmalıdır.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi görsel sanatlar eğitiminde yapılan doğruların ve yanlışlıkların belirlenerek ortaya konması, doğru olanların pekiştirilerek devamlılığının sağlanması gerekliliği düşünülerek, bu konuya değinilmesine karar verilmiştir.

1.1. Problem

Anaokulu öğretmenleri tarafından, okul öncesi dönem çocuklarına yaptırılan görsel sanatlar etkinlikleri, yaratıcılığı nasıl etkilemektedir? Bu doğrultuda, ilgili literatürler incelenmiş, daha önce yapılan çalışmalar ile bu çalışma arasındaki ilişkiler, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

Tütüncü (2006)'nın "İlköğretim görsel sanatlar (resim-iş) eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması" konulu yüksek lisans tezinde, çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına, uygulanan eğitim programı ve öğretim yöntemlerinde yaratıcılık kavramının varlığına ve önemine değinilmiştir. Bu araştırma, görsel sanatlar eğitimi derslerinde, çocuk resimlerinin yaratıcılık kavramı açısından ilişkilendirilmesinde, araştırmamla yakınlık göstermekte ancak ilköğretim seviyesinde yapılmış olması ile de araştırmamla farklılık göstermektedir.

Sağsöz (2007)'ün; "Malatya il merkezinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin yoğurma maddelerini kullanma durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, öğretmenlerin yoğurma maddelerinin kullanımına ilişkin görüşlerini saptamak amaçlanmıştır. Araştırma, yaratıcı materyaller olan yoğurma maddelerinin kullanımını ele alması yönünden araştırmam ile kesişirken, yaratıcı teknik ve materyallerden yalnızca yoğurma maddelerinin kullanımını ve bunun yaratıcı durumlarını ele almasıyla araştırmamla farklılık taşımaktadır.

Çetingöz (2002) ‘ün; ‘‘Okul öncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi’’ konulu yüksek lisans tezinde, okulöncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri (akıcılık, esneklik, özgünlük) ve bu düzeylerle öğrencilerin yaşları, mezun oldukları lise türü, okulöncesi eğitim durumları, anne-baba meslekleri, anne-baba eğitimleri, bulundukları sınıf düzeyi arasındaki ilişkileri incelenmiştir. Araştırma, yaratıcı düşünme konusunda araştırmamla benzerlik gösterirken; yaş düzeyi olarak okulöncesi çocukları değil, okulöncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerini ele almasıyla araştırmamla farklılık göstermektedir.

Çapar (2006)’ ın ‘‘Temel eğitimde 9-12 yaş arası çocuklarda üç boyutlu çalışmaların yaratıcılık eğitimine etkisi’’ adlı doktora tezinde, ilköğretim 6. Sınıf resim-iş programında yer alan ‘‘üç boyutlu biçimlendirme ve inşa çalışmaları yapabilme’’ konusu, kille üç boyutlu biçimlendirmeleri kapsayan sanat eğitim programına göre uygulanmış ve adı geçen konuyu öğretimini yaptığı katkı incelenmiştir. Araştırma, yaratıcı etkinliklerden biri olan üç boyutlu çalışmaları incelemesi bakımından araştırmamla kesişirken, yalnızca üç boyutlu çalışmalar olması ve yaş grubunun 9-12 yaş grubu olarak belirlenmesi ile araştırmamdan ayrılmaktadır.

Ayancı (2006)’nın; ‘‘Okul öncesi çocuklarında seramik eğitiminin yeri ve önemi ile yeterliliği’’ adlı yüksek lisans tezinde, 3-6 yaş okul öncesi çocuklarında seramik eğitiminin yeri ve önemi ile yeterliliğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, ele aldığı yaş grubu ile araştırmamla benzerlik taşımaktadır ancak seramik eğitimi ile daha araştırmasını daha özele indirgediğinden araştırmamla bu noktada ayrılmaktadır.

Kara (2007)’nın ‘‘Okul öncesi dönemde 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri’’ adlı yüksek lisans tezinde, 5-6 yaş grubu çocuklarda yaratıcılığı geliştiren etkenler konusunda öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, ele aldığı yaş grubu ile ve bu yaş grubunun yaratıcılık düzeylerini etki eden faktörleri ile alması ile araştırmamla benzerlik göstermektedir. Ancak araştırmayı öğretmen görüşleri doğrultusunda yapması ile araştırmamdan ayrılmaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Anaokulu öğretmenleri tarafından, okul öncesi dönem çocuklarına yaptırılan görsel sanatlar etkinlikleri, çocukların yaratıcılıklarını geliştirebiliyor mu?

1.1.2. Alt Problemler

1. Okul öncesi dönem çocukları, anaokulu öğretmenlerinin yaptırdıkları görsel sanatlar etkinliklerinde, kendilerini ifade etme imkânı bulabiliyor mu?
2. Anaokullarında, çocukların özgün çalışmaları için uygun ortam sağlanıyor mu?
3. Anaokulu öğretmenleri, “kopya, şablon, taklit ve öğrencinin yerine yapma” gibi uygulamalardan öğrencileri uzak tutma çabası gösteriyorlar mı?
4. Anaokulu öğretmenleri, yaratıcılığı geliştirmek için teknik zenginlik ve malzeme çeşitliliği sunma ve kullandırma yoluna gidiyorlar mı?
5. Anaokulu öğretmenleri, yaptırdıkları görsel sanat etkinliklerinde, motivasyonu sağlayarak, çocukların yaratıcılık güdülerini destekliyorlar mı?
6. Anaokulu öğretmenleri, yaptırdıkları etkinliklerde bireysel farklılıkları göz önünde bulunduruyorlar mı?
7. Anaokulu öğretmenleri, görsel sanatlar eğitime, gereken zamanı ayırıyorlar mı?

1.2. Araştırmanın Amacı

Görsel sanatlar eğitimi, her alanda yaratıcı bireyler yetiştirmekte önemli bir araçtır. Çünkü her çocuğun yaratıcı gücü vardır ve sanat eğitimi çocuğun yaratıcılığını güdüler (Gürtuna, 2003:21).

Yaratıcılık, farklı ve özgün olanı bulma, ortaya koymaktır. Bu nedenle sanat eğitiminde yaratıcılığın önemi yadsınamaz. Ancak, çevremizdeki pek çok örnekte öğretmenler, nasıl bir yol izleyeceğini bilmeyen okul öncesi dönem çocuklarına, şablon örnekler çıkartıp dağıtarak, tüm öğrencilere aynısından yaptırma, birkaç aşamada kuş resmi çizdirme, yandaki örnek resme bakarak boyama yapma, 62’den nasıl tavşan çizildiğini öğretme gibi yaratıcılıkla ilgisi olmayan olumsuz uygulamalar

yaptırmaktalar. Bu basmakalıp etkinliklerle karşılaşan çocuk, özgür ve özgün çalışma ortamından yoksun kalarak, sözde bir sanat eğitimi almaktadır.

Görsel sanatlar eğitiminde amaç, çocukların tam da özgürce çalışmayı ve kendilerini özgürce ifade etmeyi sevdikleri bu dönemde, yaratıcılığının gelişmesini sağlamak iken, bu basmakalıp etkinlikler nedeniyle, ne yazık ki, tam tersi bir şekilde, çocukların yaratıcılıklarını köreltme yönünde de gerçekleşebilmektedir.

Taşınan bu kaygılar nedeniyle, anaokullarında gerçekleştirilen görsel sanatlar etkinliklerindeki olumlu ve olumsuz örnekler, bu araştırma tarafından her yönüyle belirlenmeye (motivasyon, yaptırılan etkinlikler, izlenen yöntem ve teknikler, sergileme, vb.) çalışılarak, yaratıcılık üzerindeki etkilerini değerlendirme ihtiyacı hissedilmiştir.

Özetle bu araştırmanın amacı, anaokulu öğretmenlerinin, çocuklara yaptırdıkları görsel sanatlar etkinliklerinin, yaratıcı olup olmadığını değerlendirmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Görsel sanatlar eğitimi, erken yaşlardan başlayarak, çocukların yetenek ve yaratıcılık yönlerini geliştirmek için gereklidir. Çünkü her çocuk doğasından gelen bir etkileşimle, kendini anlatacak yaratıcı etkinliklere gereksinim duyar (Gürtuna, 2003:21).

Okul öncesi gibi kritik bir dönemde başlayan görsel sanatlar eğitimi ile çocuklara kendilerini ifade edebilecekleri etkinlikler yaptırılarak, çocukların özgür ve özgün ifade gücüne ulaşmaları hedeflenmektedir. Kendini daha özgür ve özgün ifade etme ortamı bulan çocuk, daha üretken, daha girişimci, daha bağımsız ve en önemlisi özgüven duygusu daha güçlü bireyler olurlar. Ayrıca sağlıklı duygusal gelişim gösterirler.

Çocuklara yaratıcı etkinlikler yaptırmak, yaratıcı ve özgür çalışma ortamları sağlamak ve çocukların bireysel farklılıklarını göz ardı etmemek, yetkin bir sanatlar eğitiminin olmazsa olmazları arasındadır. İşte bu yüzden yaratıcı, özgün sanat eğitiminin önemi, bu araştırmanın da önemini göstermektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Anaokullarındaki görsel sanatlar dersi eğitim-öğretim programının içeriğini oluşturan amaç, işleniş vb. açısından uygun olmayan etkinliklere yaygın bir şekilde yer verilmektedir.

2. Anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanatlar etkinliklerinde motivasyon (isteklendirme) ve uygulama yöntemleri bakımından öğrencilerin yaratıcılığı üzerinde olumsuz etkiler yapacak düzeyde eksiklik ve yanlışlıklar vardır.

3. Anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanatlar etkinlikleri, yaratıcılık açısından yaygın bir şekilde olumsuz örnekler (Şablon, kopya, öğrencinin yerine yapma vb.) içermektedir.

4. Yaratıcılığın gelişmesinde önemli bir yeri olan teknik zenginlik ve malzeme çeşitliliğine gereken önem verilmemekte, öğrenciler genellikle birkaç çeşit boya malzemesine mahkûm edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Gözlem yapılan anaokulları, Milli Eğitim'e bağlı resmi ve özel kurumlardan oluşturulmuştur.

2. Görsel sanatlar dersinin, anaokulu öğretmenleri tarafından yürütüldüğü okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanılmıştır.

3. Anaokulu öğretmenlerinin yaptırdıkları görsel sanatlar etkinliklerinin yaratıcılık açısından değerlendirilmesi için, etkinliklerin sınıfın genelini yansıtmaması ve daha sağlıklı değerlendirme yapılabilmesi amacıyla, çalışmalar, panolardan ve sergi alanlarından seçilmiştir.

4. Çalışmalar, 6 yaş grubu ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Algı: Görsel ve duyuşsal ilgi (farkında oluş), ayımsama (ince farkları görebilme) ve nesneler, imgeler ve duyguları dikkate alarak izlenimlerin, koşulların ve ilişkilerin kaynaştırılması. Bir başka tanımla algı, daha iyi görebilmek, daha iyi ayımsayabilmek ve nesneler arasındaki bağlantıları kurabilmek sürecidir (Özsoy, 2003:217).

Anaokulu: Okulöncesi eğitim. Zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş çocukların, bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimini, planlanmış bir ortam içinde sağlayan ve onları ilköğretime hazırlayan bir eğitim kademesidir (Yeşilyaprak, 2003:39).

Betimleme: Tasarlama, bir şeyi sözle veya yazıyla anlatma, göz önünde canlandırma, tasvir (Türkçe Sözlük, s.264, Doğan, 2003:146).

Dönüt: Öğrencilerin yaptığı davranış hakkında ona bilgi vermek. Ders işlenirken, sorulan sorular ve bu sorulara verilen yanıtlara karşı öğretmenin öğrenciye verdiği her türlü iletidir (Sönmez, 2001:129). Geri bildirim.

Eğitim: Öğrencilerin bedensen, duygusal, sosyal ve zihinsel yeteneklerinin kendisi ve içinde yaşadığı toplum için en uygun düzeyde bir bütün olarak gelişimini sağlamaya yönelik bir süreçtir (Koç, 2005:3).

Estetik: 1. Güzellik ve güzelliğin insan zihnindeki ve duygularındaki etkileridir (Türkçe Sözlük, s.264, Doğan, 2003:13).

“Doğada ve sanatta güzelin bilimi; güzel’in kendine özgü kavranışı” (Petit Robert, s.623’den akt. Doğan, 2003:13).

“Güzelliğe ilişkin ya da onunla uğraşan” (Webster’s Seventh New Collegiate Diet. s.15’den akt. Doğan, 2003:13).

Etkinlik: Görsel sanatlar eğitiminde yapılan uygulamalara verilen ad.

Formal eğitim: Planlı, kontrollü olarak, bireyin davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik bir biçimde değiştirme sürecidir. Bireyden beklenen davranışlar kazandırılır, beklenmeyen davranışlar yok edilir. Amaç, ilke ve kuralları önceden belirlenerek planlanmış, programlanmış biçimde düzenli olarak yapılan eğitimidir (Hoca-Şahin, 2008:10).

Görsel Sanatlar: Desen, resim, özgün baskı, heykel; film, televizyon, grafik, üretim tasarımı gibi iletişim ve tasarım sanatları; kentsel tasarım, iç mimarlık ve manzara tasarımı gibi mimarlık ve çevresel sanatlar; halk sanatları; seramik, elyaf, takı ve mücevher, ahşap eserler ve diğer malzemelerle yapılanları içeren geniş bir sınıf (kategori) (Özsoy, 2003:218).

Görsel Sanatlar Eğitimi: Resim, heykel, mimarlık, seramik, grafik sanatlar, uygulamalı sanatlar, tekstil, moda tasarımı, film, fotoğrafı ve endüstri tasarımı gibi

geniş bir alanı almakla birlikte, dar anlamda, okullardaki Resim-İş derslerine denir (Yılmaz, 2007:17).

Güdü: İngilizce ve Fransızcadaki “motive” kelimesidir. Türkçede saik veya harekete geçirici güç anlamına gelmektedir (Öncü, Küçükahmet, 2004:168).

İmge: Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya. İnsan bilincine duyumlar yoluyla gelen nesnelerin yansıması. Başka bir tanım ise; Duyularla alınan bir uyaran söz konusu olmaksızın, bilinçte (şuurda) beliren nesne ve olaylar, hayal, imaj. (Özsoy, 2003:218)

Kritik Dönem: Gelişimde belli davranışların kazanılması gereken belli dönemler vardır. İlgili davranış, ilgili dönemlerde kazanılmadığı zaman, sonraki dönemlerde kazanılamaz ya da kazanılması (telafi edilmesi) çok zor olur. İşte bu dönemlere, gelişimde kritik dönem adı verilir (Koç, 2005: 24).

Motivasyon: Motive (güdü) temel kavramından türetilen, davranışı hedefe doğru yönlendiren ve faaliyete geçiren bir güçtür. İstek ve arzuları, ihtiyaçları, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kapsamdır (Öncü, Küçükahmet, 2004:168).

Okul Öncesi: Çocuğun ilkokula başlamasından önceki çağ ile ilgili, bu çağa özgü (Artut, 2002:331).

Okul Öncesi Eğitim: Doğumdan, ilkokul başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin-uyarıcı çevre olanaklarını sağlayan; onların tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim süreci (Artut, 2002:331).

Öğrenme: Bireyin olgunlaşma düzeyine göre birey ve çevresi arasındaki etkileşim ve uygulama sonucu oluşan kalıcı izli davranış değişiklikleridir (Karaağaçlı, 2005:17).

Özgün: 1. Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal. 2. Bir buluş sonucu olan, nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrı ve üstün olan (Türkçe Sözlük, 1983:933).

Şablon: Okul öncesi görsel sanatlar eğitiminde, örnek bir çizimin fotokopi ile çoğaltılarak çocuklara boyaması ya da aynısını çizmesi için verilen kalıplar.

Yaratıcılık: 1. Bilinen şeylerden yepyeni şeyler oluşturmak, yeni, özgün bir senteze ulaşmak, sorunlara yeni çözüm yolları bulmak. 2. Yaratma gücü ve yeteneği.

3. İmgelem, yenilik, anlamlı nitelikler ve orijinallik üretimi. 4. Yaratıcılık, ilhamı kavrayan ve besleyen eylemdir (Keser, 2005:355).

Yetenek: 1. Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, kabiliyet. 2. Bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite (Türkçe Sözlük, 1983:1308).

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

2.1.1. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, bireyin zihinsel, duygusal, bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik duyguların geliştirilmesi, yeteneğin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının artırılması için yapılan eğitim çabasıdır (Keser, 2005:295).

20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı, genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise, okullarda, sınıflardaki ve ilgili bölümlerdeki bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlar. Yukarıdaki yaygın ve tümel anlamında kullanıldığı özellikle belirtilmedikçe, sanat eğitimi, daha çok “plastik sanatlar alanında verilen eğitim” anlaşılmaktadır. Her iki durumda da sanat eğitimi, yetişkin eğitiminde çok, yetişmekte olanların genel eğitimi süreci içinde ele alınmaktadır (San, 2003:17).

Sanat eğitimi, yeni bir tanım olarak sanat ve bilim çevrelerince benimsenmiş görünse de, terimin kavram ve kapsam olarak tam yerine oturduğu söylenemez. Çünkü bugüne kadar bu terim yerine ya da alanı belirlemeye yönelik kullanılan terimler oldukça fazladır (resim-iş, sanat öğretimi, sanat yoluyla öğretim, estetik eğitim, güzel sanatlar eğitimi, plastik sanatlar eğitimi, sanata doğru eğitim, temel sanat eğitimi vb.). Sanat eğitimiyle ya da sanatı konu alan eğitimle ilgili olarak oldukça fazla denilebilecek sayıdaki bu kavramlar, zaman zaman kavram kargaşasına da zemin hazırlamakta ve zihinleri karıştırmaktadır (Yolcu, 2004:86).

Atan (2006:312)’a göre sanat eğitimi, sanatı öğreterek davranışa yansıtmak sureti ile yapılan eğitimidir. Bu eğitim sisteminde, hem sanat öğretilmekte hem de sanat yolu ile diğer bilgiler de aktarılabilmektedir.

Okul öncesi eğitimden, yüksek öğretime kadar sanat eğitiminin gerekliliği tartışılmaz bir gerçektir. Elbette sanat eğitimi, her eğitim seviyesi için farklı gereksinimleri karşılar. Okul öncesi ve ilköğretimde sanat eğitimi, aynı zamanda diğer derslerle ilişkilendirilerek, bağ kurularak verilen bir eğitim olmalıdır. Bu

disiplinler arası yaklaşımla, çocuk sevmediği bir dersi, sevdiği bir ders sayesinde daha zevkli öğrenebilmektedir.

Özetle, sanat eğitimi, yaratıcılığın ön planda tutulduğu, eleştirel düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı, güvenilir bir eğitim çeşididir.

2.1.2. Okul Öncesinde Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, okul öncesi eğitiminden yüksek öğrenime kadar, genel eğitimin bir parçası olarak görülmelidir. O halde, okul öncesinde, sanat eğitiminin, temel taşı olduğunu söyleyebiliriz. Okul öncesi eğitim programında, bireysel, duygusal ve psikomotor alandaki pek çok amaca, müzik, drama ve görsel sanat etkinlikleri yoluyla kazanıma dönüştürülmektedir.

Sanat eğitimi, çocuğun, coşkulu, meraklı, canlı, dinamik, dış etkenlere karşı açık, duygusal özellikleri nedeniyle okul öncesi en uygun dönemdir. Bu anlamda çocuk, içinde yaşadığı çevreyi, ortamı tanır, çizdiği resimlerle (ben de varım...) kendini çevresine kanıtlamaya çalışır, bir değer olduğunun bilincine varır. Dolayısıyla okul öncesi sanat eğitimi, çocuğun kendisini tanımlamasında önemli bir faktör olarak görülür. Çocuğun sanatsal etkinlikleri, kendini rahatlatmasına, yaratıcı, insanî duygu ve düşüncelerinin gelişiminden etkili olan önemli, sonsuz bir kaynaktır (Artut, 2007:1).

Okul öncesi resim eğitiminde çocukların etkinlik sürecinde oluşturdukları ürünlerin büyük bir çoğunluğu içgüdüsel olarak gerçekleşir, estetik kaygı pek güdülmez, yaratıcılığa oldukça yakındırlar, kendilerini yaşamın merkezi olarak görürler. Onların bu özelliklerin dolayı çocuğun yaptıkları yetişkinler tarafından yaşamın gerçekleriyle çelişkili görülebilir (Artut, 2007:2).

Albert Einstein “Hayal gücü bilgidен önemlidir” demiş (Striker, 2005:80). Günümüzde ise birçok okul fen derslerine zaman ayırabilmek için resim derslerini müfredattan çıkarıyor. Baskı altındaki bu çocuklar büyüdüğünde tarihteki en agresif, en asi nesille karşılaşacağız. Birer yetişkin olmaya hazırlanan bu çocukların pek çoğu kendilerini ifade etme ve dinletme kaygısı içindeler. İçlerinden pek çoğu da sırf aileleri istemediği için resmi veya diğer sanat dallarını meslek seçiyorlar kendilerine. Şu an çocuğa boya yapabileceği bir yer ve malzeme sunmanız ileride onun asi

olmasını engellemeye yetmez belki, ama en azından ona şu an için kendini ifade etme olanağı verir ve bunun için sanatı kullanmayı öğretir (Striker, 2005:80).

Okul öncesinde çocuklar (özellikle resimleriyle) kendilerini açıkça, önyargısız bir biçimde ifade etmek isterler. Yeni edinmiş olduğu düşünceleri açıklamak, paylaşmak ve bunları denemek isterler. Resim yapmaya yönelik içgüdüsel bir problemleri vardır. Yaratıcı etkinliklerden büyük zevk alırlar ve bir çok yönden bundan yararlanma çabası içine girerler (Artut, 2007:58). İşte bu yüzden çocukları tanımak, anlamak, çocuklar hakkında yargılara varabilmek ve ilerde çocukların kendilerini gerçekleştirmiş bireyler olabilmeleri için okul öncesinden itibaren sanat eğitiminin önemi yadsınamaz.

Sanat etkinlikleri sırasında çocuk, yeni arkadaşlıklar kurarak sıra beklemeyi, konuşmayı, dinlemeyi, paylaşmayı, işbirliği yapmayı ve yardımlaşmayı öğrenerek, çocuğun sosyal becerileri gelişmektedir. Çocuk kendisine olan saygısını duyları ile ifade ederek kendi varlığını kabul ettirmektedir. Kendini kabul eden ve ettiren çocuk, diğer çocukları da kabul eder ve benimser. Dolayısıyla bu istendik davranışın kazandırılmasında en etkili yol sanat eğitimidir. İyi bir sanat eğitimi alan çocuklar, kendilerinin ve diğer çocukların yeteneklerini dürüstçe kabul eden kişiliğe sahiptirler. Çocuklar birlikte oldukları sürece konuşabilecekleri, çalışabilecekleri, bağımsızlıklarını kazanabilecekleri bir alana gereksinim duymaktadırlar. Bu da ancak sanatsal bir ortamın hazırlanmasıyla olasıdır (Artut, 2007:15-16).

Teknoloji hızla gelişirken, ona ayak uyduracak insan, aktif, ileriye görebilen, kendini tanıyan, ifade edebilen, çevresindeki olanakları ve teknolojiyi en iyi şekilde kullanabilen yaratıcı yapıya sahip özelliklerle yetiştirilmelidir (Argun. 2004:1). Elbette ki, bunun yolu da sanat eğitiminden geçmektedir.

Susan Striker, sanatı öğrenmenin önemini şu sözlerle dile getirmiştir: “Öğrenme, boş zamanları doldurmak için uydurulmuş bir şey değildir. Sanatı veya okumayı öğrenmek bir ders saatine sığdırılmaz. Çocuklar okurken görsel izlenimler edinir, resim çizer, boyar ya da seramikle çalışırken hem söze dayalı hem de sembolik kavramları öğrenme yeteneği kazanırlar. Sanatın yalnızca diğer dersleri öğrenimini kolaylaştırmaya yaradığını dile getirmiyorum kuşkusuz. Elbette böyle bir yararı vardır, fakat sanatın değeri yalnızca bu boyuta indirgenemez” (Striker, 2005:15).

Bir sanat tarihçisi ve eleştirmeni olan Herbert Read, sanat eğitimi konusunda uzun yıllar çalışmış, yazılar yazmıştır. 1930’larda çocuk resimlerinden oluşmuş bir sergiyi gezdikten sonra şöyle demektedir: “Sergideki resimlerin çoğunluğu okulumuzdaki sanat derslerinin ne denli estetik kuralları veya çocuk ruhbilimiyle ilişkisiz olduğunu açıkça ortaya koymaktadır”. Bu konuya değin yazılarda sanatın eğitimdeki büyük rolünü savunarak, okullarda aşamalar kaydedilmesini sağlamıştır. Onun sık sık vurguladığı “Sanat yolu ile eğitim” sözü ise tüm dünya sanat eğitimcileri tarafından benimsenmiştir (Kehnemuyi, 2006:18).

Uzun yıllardır, sanat eğitimi, çocuğun doğal gelişimine koşut olarak yapılan etkinlikler toplamı olarak algılandı. Bu nedenle, özellikle küçük çocukları eğitiminde “öğretim”, “öğrenme” gibi kavramlar hiç yer almadı. Oysa her çocukta var olduğu bilinen kapasitelerin tanınması, geliştirilmesi, yönlendirilmesi öğretimle olanaklıdır. Kapasiteler, kültürel çevre ve eğitimin sağladığı fırsatlarla yeteneğe dönüştürülür ve geçer. Bu bağlamda, çocuklardan doğanın gereğini yapmasını beklemek yerine onu geliştirmek, çağdaş sanat eğitiminin ilkeleri içinden yer alır (Kırısoğlu. 2005:10).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer verilen ilkelere bakıldığında, yaparak yaşayarak öğrenmeye dayanan, yaratıcılığı geliştiren yaklaşımların öngörüldüğüne tanık olunur. Çocuğun temel alışkanlıklarını kazandığı, öğrenme gücünün en yoğun olduğu ve zihinsel yeteneklerin hızla gelişip biçimlendiği dönemin 0-72 aylar arasında olduğu düşünülürse, okul öncesi eğitimin önemi anlaşılır (Gürtuna, 2003:23).

2.2. Yaratıcılık

2.2.1. Yaratıcılık

Yaratıcılık kavramının Batı dillerindeki karşılığı, “kreativitaet, creativity”dir. Latince “creare” sözcüğünden gelir. Bu sözcük, “doğurmak, yaratmak, meydana getirmek” anlamındadır; devingen, dirik (dinamik) bir süreç olma niteliği, sözcüğün anlamında saklı bulunmaktadır (San, 2004:13).

Yaratıcılık kavramı ile ilgili, pek çok sanatçı, yazar ve düşünür söylemlerde bulunmuştur. Bunlardan bazıları;

“Yaratıcılık sabırlı bir araştırmadır”, Corbusier (Atan, 2006:363),

“Boşlukları, rahatsız ediciliği ya da eksik öğeleri sezip, bunlar hakkında düşünüyü ya da varsayımları değiştirip, yeniden sınamaktır”, E. P. Torrance (Atan, 2006:363),

“Kavram, duygu ve imgelemi içine alan bir yaratı arama, araştırma ve bulma sürecinin, algıda doğmuş duyum ve duygularla çağrışmış, etkili bir mecazın doğuşu sürecine başlangıç teşkil etmesidir yaratıcılık”, Conrad (Atan, 2006:364),

“Bilinen şeyleri, yeni biçimde kullanmak, şimdiye kadar olduğundan başka biçimde birleştirmektir”, Wernher Von Braun (Atan, 2006:364),

“Yaratıcı gücü, doğmamış bir yeteneğe atfetmek bir hata olurdu. Sanatta dahi, bir yaratıcı, sadece yetenekli bir varlık değildir, ama eylemlerin karmaşasını belirlemiş, sonunu düzenlemeyi başarmış kişidir. Sanatçılar, emek gerektiren yaratıcı bir çalışmaya bir önseziyle başlar. Yaratıcılık cesaret ister”, Henri Matisse (Keser, 2005:356),

“Ben modern resimde araştırma sözcüğüne verilen önemi hiç anlamıyorum. Bana sorarsanız resimde aramanın hiçbir anlamı yoktur; önemli olan bulmaktır”, Pablo Picasso (Keser, 2005:357),

“Yaratıcılık, ana yoldan ayrılma, deneye açık olma, kalıplardan kurtulmadır”, Bartlett (San, 2004:14),

“İster bilimde, ister başka bir alanda olsun, yaratıcılık sezgi ve akılcı imgelemin ve çözümleme yetisinin, hayal kurma ve denetleme ile düşüncenin ıraksak ve yakınsak yönlerinin birliğine dayanır ”, Getzels (San, 2004:14),

“Yaratıcılık, önceden biçimi ve hiçbir yüzü olmayan bir şeyin varlık kazanmasıdır”, Read (San, 2004:14),

“Yaratma, gerçeklik dediğimiz bütün’ün parçalarını yeni bir biçimde düzenlemekten ve yeniden ortaya koymaktan başka bir şey değildir”, Suchkov (San, 2004:14).

Yukarıdaki yaratıcılıkla ilgili tanımlar da ortaya koyuyor ki, yaratıcılıkla ilgili tek bir tanımda birleşmek oldukça güç. Ancak, şu bir gerçek ki, sanatsal yaratıcılık, tanrısal anlamdaki yoktan var etmek değil; var olandan yola çıkarak, yeniyi ortaya çıkarmak, yeniyi bulmaktır. Hayal gücü, sabır, yeni ve özgün olanı bulma, yaratıcılık tanımlarının temelinde birbirine yaklaştığı noktalardır.

Yaratıcılık çok boyutlu düşünen bir usun ürünüdür. Tıpkı yetenek gibi, zekâ gibi, yöneldiği alanlar ve yoğunluk bakımından kişiden kişiye değişir. Kimi insanlar, kimi alanlarda daha çok ya da daha az yaratıcıdır. Yine kimileri, kimi alanlarda ötekilere göre daha yaratıcı ya da az yaratıcıdırlar. Kişilerin yaratıcı davranışlarındaki bu ayrılık kalıtıma, kültür ortamına, eğitim ve öğretime bağlıdır. Bu nedenle hiçbir zaman kesin bir dille kimi insanlar yaratıcıdır, kimileri değildir denemez. Her insan az ya da çok olanak bulduğunda yaratıcı davranış sergileyebilir (Kırıçoğlu,2005:167).

Yaratıcılığın iki önemli kaynağı, yaşam ve bireydir. Yaşamı ve bireyi birbirine kaynaştıran, her iki kaynağında uyum içinde birbirini dengeleyerek gerçekleştirdikleri bir süreçtir. Çünkü yaşamda olan her şey bireyi sarıp sarmalamaktadır. Bireyin zaman zaman yaşama ayak uydurduğu, zaman zaman da yaşamı kendine göre yorumlayıp kullandığı bir süreçtir (Yıldız-Şener, 2003:2).

2.2.2. Yaratıcılık ve Sanat Eğitimi

Yaratıcılık, günümüzde hayli sık sözü edilen bir kavram haline gelmiştir. Bu kavramın, yaratıcılığı yüceltmek yerine yıpratıcı ve sanatla yakından uzaktan ilgisi olmayan birçok alanda kullanıldığına hep birlikte şahit oluyoruz. Çocuk, çeşitli etkinlikler aracılığıyla problemlerini çözmeyi, yeni araçları, durumları keşfetmeyi öğrenir. Önemli olan, yaratıcı düşüncüyü erken yaşta aşılamaktır (Striker, 2005:17).

Yaratıcılık, kişilerin doğuştan getirdikleri bir özelliktir. Her insanda az veya çok bazı yaratıcı belirtiler ve özellikler vardır. Yaratıcılık, sınırları olmayan, geliştirilebilen bir eylemdir. Öğrenilmez fakat uygun koşullar sağlandığı takdirde geliştirilebilir. Çok yönlü ve akıcı düşünebilmeyi gerektirir. Ayrıca “sezgi, merak ve mecaz” yaratıcılığı ortam hazırlayan en önemli unsurlardır (Artut, 2002:134).

Sanat etkinliklerinin tamamen yetenek ve beceriye dayalı olduğu yaygın bir kanıdır. Oysaki resim eğitiminde asıl verilmek istenen sanatsal duyarlılıktır, duygu ve düşüncelerin ifadesi ve dışavurumdur (Artut, 2007:80).

Sanat eğitiminin baş amaçlarından biri, görmeyi, işitmeyi, okumayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp, onu biçimlendirmeye yönelmek için bu gerekli ilk koşuldur. Yalnızca bakmak değil, “görmek”, yalnızca duymak

değil,”işitmek”, yalnızca ellerle yoklamak değil, “dokunulanı duyumsamak”, yaratıcılık için gerekli ilk aşamadır (San, 2004:25).

Yaratıcılığın desteklenmesinde sanat eğitiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Her çocuğun yaratıcı gücü vardır ve sanat çocuğun yaratıcılığını güdüler. Alışılmışın dışındakini bulmayı isteyen, araştıran, merak eden, keşfetmeye çalışan, sorgulayan, özgüveni gelişmiş, yaratıcı bireyler, buldukları ile yetinmez, çok boyutlu üst düşünme sürecine geçmek ister. Sanattaki yaratıcılık, görsel ve düşsel algılama ile bir bütündür. Görsel algılamada renk, estetik, güzellik; düşsel algılamada sezgi, heyecan, korku gibi duygular çocuk dünyasında sanat eğitimi açısından önemlidir. Erken yaşlardan başlayarak sanat eğitimi alan birey, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü geliştirip estetik düzeye getirme şansına erişir (Gürtuna, 2003:21).

2.2.3. Yaratıcı Düşünme

Yaratıcılık, bilinmeyenden yeni bir şey ortaya çıkarma, yeni, özgün bir senteze varma, birtakım sorunlara yeni çözüm yolları bulma, daha önceden kurulamamış ilişkiler kurma, böylece yeni bir düşünce şeması içinde yeni yaşantı, deneyim, fikir ve ürünler ortaya koyma şeklinde tanımlanabilir. Yaratıcı bir kişide merak, sabır, buluş yapma, orijinal düşünme, deney ve araştırmalar yapabilme ve sentezci yargılara varabilme yeteneği bulunmaktadır (Argun, 2005:5).

Guilford (1966)’a göre, bilişsel düşünce, bellek, ıraksak düşünme, yakınsak düşünme ve eleştirel düşünme gibi beş ussal işlemin yer aldığı bu durum içinde ıraksak düşünme yaratıcılığa en yakın olanıdır (Kırıçoğlu, 2005:169).

Yakınsak ya da klişeleşmiş düşünmede beklenen, belirlenmiş, uyuşuma (konvensiyonel) ve olağan yanıtlara yöneliktir. Önüne çözülmesi için önceden belirlenmiş, ölçünleşmiş (normlaşmış) yöntemlerden yararlanabilecek türden sorunlar çıkınca etkinlik kazanır. Bu düşünmede verimli sonuçlara, az çok özgün bireşimlere varabilir, ama yaratıcılığın asıl dayanağı düşünme biçimi “ıraksak düşünme”dir. ıraksak düşünme, önceden hiçbir şeyin belirlenmemiş olduğu, türlü doğrultularda özgürce yol alan düşünmedir. Çözülecek sorunu keşfederek, çözüme varmak için hangi evrelerden geçeceğini, hangi adımları atacağını önceden bilmeden, yeni ve özgün düşünüyü, çözümünü ortaya koyar. Biliyoruz ki, yaratıcılık da, deneyim

ve bilgiler arasında yeni ilişkiler kurar, sorunlara yeni çözümler getirir. O halde, yaratıcı zekânın da, ıraksak düşünmeyi kullandığını ileri sürebiliriz (San, 2004:21).

Yaratıcı düşünme, yenilik arayan, eski sorunlara yeni çözüm yolları getirebilen, buluşçu ve bireyin kendine özgü bir düşünme biçimidir. Yaratıcı düşünme, çocuğun kendine özgüdür. Çocuk olayları kendine göre yorumlar ve anlatımında ses renk, hareket, çizgiler ve fikir aracılığı ile iç dünyasını yansıtır. Yaratıcı düşünmede çocuğun duyu organları etkindir. Çocuğun duyu organlarının duyarlılığı oranında çevresini iyi görür, duyar, hisseder ve algılar. Yaratıcı düşünme bütünlük oluşturur ve işlevseldir. Bu yüzden öğretmenler çocukları yaratıcı faaliyetlere yönlendirerek, yeteneklerini daha iyi tanıma ve belirleme fırsatını da yakalayabilmektedirler. Çocuklar ise, bu etkinlikler sırasında kendilerini ve çevrelerini daha iyi tanıyabilmekte, olaylara ve durumlara karşı gerçekçi düşünceler geliştirmelerine uygun fırsatlar bulabilmektedirler (Argun, 2004:6).

2.2.4. Yaratıcı Kişilik Özellikleri

Yaratıcılık tanımlarında da ortaya çıktığı gibi, yaratıcı bir kişilikte en başta merak, sabır ve buluş yapma yetisi, serüvenci düşünme, imgelerle düşünebilme ve imgelemci olma, deney ve araştırmalardan kaçmayan ve birleşimci (sentezci) yargılara varabilen bir kişilik yatmaktadır. Guilford'a göre, yaratıcı bir kişide en önemli özelliklerden birinin, öğrenmeye hazır olma durumu olduğunu belirtmekte, buna;

- Dilde, yeni sözcük kullanımda,
- Çağrışımlara,
- Düşünsel alanda,
- Anlatımda (ifadede),

akıcılık özelliğini de ısrarla katmaktadır. Düşüncede esneklik ve özgünlük, sorunlara karşı duyarlılık yanında Guilford yakınsak (convergent) ve ıraksak (divergent) düşünme biçimlerinden söz etmekte, yaratıcılıkta ıraksak düşünmenin önemli rolünü vurgulamaktadır (San. 2004:17-18).

Yakınsak düşünmenin benimsendiği geleneksel eğitim anlayışıyla yetişmiş çocukların daha az sorgulayan, kendine verilenle yetinip, arayış içerisine girmeyen,

sıkı sıkıya kuralcı ve itaatkâr, yalnızca kendine verilen görevi yapıp daha fazlasının sorumluluğu altına girmek istemeyen bireyler olması kaçınılmazdır. Oysaki ıraksak düşünmenin ağırlıkta olduğu yaparak yaşayarak öğrenme yönteminin kullanıldığı çağdaş eğitim sisteminde yetişen çocukların, daha çok sorgulayan, gerektiğinde eleştirmekten çekinmeyen, daha fazla sorumluluk alan ve içinde bulunduğu durumu sorgulayan, pratik, özgün ve akılcı çözümler üretebilen, değişik yöntemleri denemekten çekinmeyen, esnek, çok yönlü düşünebilen, hayal gücü zengin, geniş ve sıra dışı bakış açısına sahip, yeniliklere açık ve yenilikleri hayata geçirmede cesur, risk alabilen, kendine güvene bireyler olarak yetişmeleri kaçınılmazdır (San. 2004:17-18).

2.2.5. Çocukta Yaratıcılık Özellikleri

Çocuğun yaratıcılığına ilişkin en önemli veriler, onların yaptıkları resim ve diğer sanatsal etkinliklerdir. Okul öncesi çocukların, ilköğretim basamağındaki çocuklara göre etkinliklerinde daha özgün nitelikler görülebilmektedir. Çünkü onların zengin hayal güçlerinde sınırlandırmalar yoktur. Olayları, olguları, gerçeklikleri estetik kaygı gütmeksizin, çizim, boya ve diğer sanatsal materyallerle anında değerlendirebilirler (Artut, 2007:71).

Her çocuk, doğasından gelen bir etkileşimle kendini anlatacak yaratıcı etkinliklere gereksinim duyar. Toplumsal yaşamda insan ve sanat arasındaki yaratıcı, estetik ve eleştirel ilişki ne denli önemliyse, çocuğun da sanat konusunda erken yaşlarda bilinçlendirilmesi o denli önemlidir. Dış gerçekçiliğin katı ve mantık kurallarıyla sınırlandırılmış çocuğun özelliği, sanatçının gereksinim duyduğu yaratıcı güçle koşutluk içindedir. Çocuğun yaratıcılığına ilişkin en önemli veriler resimleri ve el becerileridir. Çocuğun resim yaparken, oynarken farkında olmadan şaşırtıcı derecede yaratıcı ve ilginç oluşumlar ortaya koyduğuna; benzetmecî anlayışla soyutlama yeteneğini kullanarak yaratıcı bir eylem içinde olduğuna tanık oluruz. Bu yüzden, her çocukta yaratıcı bir güç bulunduğu unutulmamalı ve uygulamada bireysel farklılıklar göz ardı edilmemelidir (Gürtuna, 2003:21-23).

Torrance (1981), çocuklardaki yaratıcı özelliklerin belirlenmesine yarayacak ipucu niteliğinde bazı özelliklerden bahsetmektedir. Bunlar, hayalcilik, taklitten hoşlanma, düşüncelerinde esnek olma, fikirlerle doluluk, kendi kendine uğraşılardan

hoşlanma, bir şeyler ortaya koymaktan zevk alma, bildiği objelerin farklı kullanımlarını araştırma, keşfettiği, icat ettiği şeyleri tartışmaktan hoşlanma, yeni ve farklı şeyler denemekten korkmama, el becerileri gerektiren uğraşlarda yeteneklilik, akıcı bir konuşma yeteneği, ısrarcılık, değişik düşüncelere ve ortamlara kolayca uyum sağlama, işlerinde standartların dışına çıkarak, işlerini farklı ve özgün yollarla yürütmeye çalışma, yaratıcı drama ve rol yapmada başarılı olma, işitsel uyarılara duyarlılık, ritmik aktivitelere yatkınlık gibi özelliklerdir (Davis-Rimm, 1989'dan akt. Argun, 2004:80).

Çocuğun ortaya çıkarttığı uygulamadan, çocuğun yaratıcı özellikleri gözlenebilir. Ancak, çocuğun sadece uygulamalarına bakarak tespit yapmak sağlıklı değildir. Çocuğu süreç içerisinde gözlemleyerek, yaratıcı davranış özelliklerine (özgünlük, akıcılık, esneklik) ilişkin bazı verilerin bulunması gerekmektedir. Bu gözlemler genel olarak aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir:

- Resimleri içten (spontane) çizerler.
- Yaratıcı çocuklar, yaratıcı olmayanlara göre daha özgür yaratılışlıdır.
- Çevrelerindeki sorunlara (genel kültüre) ilgi duyarlar, meraklıdır. Dağınık çalışırlar, çevreden yardım almayı pek sevmezler.
- Maymun iştahlılık (daldan dala atlama) görülebilir. Hayal güçleri gelişmiştir, macerayı, risk almayı ve insanları şaşırtmayı severler.
- Yapacağı çalışmalarda konulara bakış açılarında, işleyişindeki değişikliklerinde alışılmışın dışında farklılıklar görülür.
- Artistik ve estetik konulara ilgi duyarlar. Analiz ve sentez yönleri güçlüdür.
- Enerjileri yüksektir, oynamayı ve şakalaşmayı severler, esprili ve hazırcevaptırlar.
- Pratik düşünürler, tartışmayı severler.
- Sezgileri kuvvetlidir, çizimlerinde konu bulmada zorlanmadıkları görülür. Rutin, tekdüze etkinlikler ilgilerini çekmez.
- Alışılmamış düşünce ve davranışlardan dolayı çevrelerinde pek kabul görmezler, genellikle arkadaşları tarafından reddedilirler (Artut, 2007:71-72).

Torrance, yüksek düzeyde yaratılışı olan çocuklar üzerinde yaptığı araştırma sonucunda, üç kişilik özelliği üzerinde durmuştur:

1. Yüksek yaratıcılığı olan çocuklarda, çılgın ve saçma fikirlere yönelim vardır.
2. Yaratıcı çocukların kişilik özelliklerinden biri “bilinen yoldan ayrılma” veya “kalıplardan kurtulma” olarak karakterize edilebilir.
3. Yaratıcı çocukların kişilik özelliklerinde; şakacılık, oyunculuk, rahatlık gibi özellikler görülmektedir (Argun, 2004:82).

2.2.6. Çocukta Yaratıcılığı Engelleyen Etmenler

Yaratıcılık, çocukluktan itibaren farkında olarak ya da farkında olmadan engellenmektedir. Ailede, okulda ya da arkadaş çevresinde gülünç duruma düşme, kabul görememe, alay edilme, grup dışında kalma gibi korkularla yaratıcı düşünmeye ket vurulmuş, yaratıcı kişilikler köretilmiştir. Farklı olana karşı tepkilerin olması, belki de aykırılıkların kolay benimsenememesi, yaratıcılığı engelleyen önemli etmenlerden biridir.

Bireyin kendi kişisel rahatına olan düşkünlüğü ise, temelden yaratıcılığa karşı gelen bir etmen oluşturmaktadır (San, 2004:19).

Çocuklarda yaratıcılığı engelleyen etmenlerin arasında:

- Çocuğun yanlış yapmaktan korkması,
- Çocuğun, anne, baba ya da öğretmenden azar işitmekten korkması,
- Kısıtlı teknik ve materyalin kullanılması,
- Teknikte esnekliğe imkân tanınmaması,
- Uygulamada kullanılacak teknik ya da materyale karşı çocuğun yabancılık çekmesi,
- Çocuğun istemediği teknik ve materyali kullanmak zorunda kalması ya da istemediği bir konuda uygulama yapmak zorunda kalması,
- Çocuğun uygun bir çalışma ortamının olmaması,
- Sükan (1983:28)’a göre, çocuğa mutsuz, fazla ciddi ve yapılandırılmış bir ortam sunulması,

- Çocuğun merak duygusunun yeteri kadar uyandırılmaması ya da meraklı bir çocuğun merak duygusunun yeteri kadar karşılanamaması,
- Değişik fikirler öne süren bir öğrencinin aptalca ve saçma sapan davranmakla suçlanması ve hayalci çocuğun gerçeğe davet edilmesi,
- Çocuğun hayal gücünü ortaya koyduğu resim, heykel, seramik, vb. ürünler hakkında olumsuz yorumlar yapılması ya da çocuğun ortaya koyduğu yaratıcı ürünü somut olarak bir şeylere benzetme çabasına girilmesi,
- Çocuk resimlerinde yetişkin realistiğinin aranması,
- Çocuklara şablon çizimler vererek, onlardan içlerini boyamalarının istenmesi,
- Çocukları kopyaya yönelten şablon uygulamalar yaptırılması,
- Öğretmenin kendi beğeni tarzında ürünler yaptırması ve kendi beğeni tarzını çocuklara empoze etmesi (dayatması),
- Renk, biçim, kompozisyon gibi çocuğun yaratıcılığına bırakılması gereken şeylerde ebeveyn ya da öğretmenin müdahalelerde bulunması,
- Öğretmenin çocuğa gereğinden fazla yönerge vermesi,
- Çocuğun ortaya koyduğu ürüne gereken ilginin, değer ve önemin verilmemesi,
- Gönen'e göre, çocukların yarış içine sokulması,
- Çocuğun içtenlik ve doğallığının kısıtlanması,
- Çocuğun çok yönlü düşünme ve kendini rahat ifade edebilme kabiliyetinin gelişmemiş olması,
- Çocuğun çok sıkı bir disiplin altında tutulması,
- Öğretmenin geleneksel eğitim anlayışını benimsemiş olması,
- Çocuklara cinsiyetlerine uygun etkinlikler seçme konusunda baskı yapılması,
- Çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan etkinliklere sokulması,
- Çocuğun soru sormasına, araştırma yapmasına imkân tanınmaması ve buna cesaretlendirilmemesi,

- Faaliyet seçiminde basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru hareket edilmeyişi (Artut, 2002, San,2003, Gürtuna 2003, Yıldız-Şener, 2003, Argun, 2004, Kırıçoğlu, 2005, Artut, 2007), gibi etmenleri sıralayabiliriz.

Uzun yıllar sanatın yetenekle, yeteneğin yaratıcılıkla kurulan ilişkisi, yaratıcılığı da yetenekli azınlığa özgü bir davranış gibi göstermiştir. Her şeyden önce bu yaklaşımın sanatta yaratıcılığı engellediğini belirtmek gerek. Her çocuk sanatsal etkinliklerde yaratıcı olabilir. Çünkü yaratıcılık, bu etkinliğin özünde vardır (Kırıçoğlu, 2005:179).

2.2.7. Çocukta Yaratıcılığı Geliştiren Etmenler

Ömeroğlu ve Turla (2001)'ya göre, yaratıcılığın gelişmesinde taklidin önemi vurgulanmalıdır. Çocuklar doğdukları andan itibaren duydukları sesleri, gördükleri hareketleri ve daha sonra da bazı değerleri taklit ederler. Çocuğun taklit repertuarı zamanla gelişir. Oyunlarda yetişkinlerin konuşma tarzlarını, mimiklerini model almaya başlarlar. Fakat burada çocuğu istenmeyen modelin etkilerinden korumak gerekir. Çocuk çevresindeki kişileri taklit ettikten sonra zamanla kendi dünyasını oluşturmaya ve hayal gücünü geliştirmeye, çevreden gördüklerini de buna ekleyerek yaratıcılığını kullanmaya başlar. Okul öncesi dönemde kendini ifade etme yolları olan resim yapma, yaratıcı hareketler, hikaye anlatma, dramatizasyon esnasında çocuk yaratıcılığının en yüksek aşamasına ulaşır (Artut, 2007:61-62).

Yaratıcılığın doğuştan gelen bir özellik olduğu ve eğitimle geliştirilebileceği göz önünde bulundurulursa;

- Çocuğun risk almasına olanak tanınmalı.
- Çocukların ortaya koydukları ürünler önemsenmeli.
- Çocuklar, farklı, özgün, kısacası yaratıcı ürünler yaptığında ödüllendirilmeli.
- Çocuğun çizim ve renklendirmesinde, “bulutları pamuk gibi yap, gökyüzü mavi olmalı” gibi müdahalelerde bulunulmamalı.
- Çocukların estetik beğeni kazanması, yaratıcılığı, sanatı ve sanat tarihini anlayabilmesi için, sergi ve müzeleri görmelerine olanak tanınmalı.

- Suluboya, guaş boya ya da alçı ile yapılan çalışmalardan, çocukların üzerleri ve etraf kirlenecek diye kaçınılmamalı. Özgür çalışma ortamları yaratabilirsek eğer, çocuğun doğuştan gelen yaratıcı gücünü geliştirilebiliriz.

Yaratıcılık, sevgi, güven ve özgürlük ortamlarında gelişebilir. Bundan dolayı, çocuğun düşüncelerini korkmadan, çekinmeden söyleyebilmesine izin verilmeli ve çocuk, yanlış düşüncelerinden dolayı cezalandırılmamalıdır. Tersine, yaratıcı düşünce ve davranışlar kabul görmeli ve desteklenmelidir. Eğitim ortamında, çeşitli konularda resimler yaparak yorumlatma, çok bilinen nesnelerin değişik kullanımlarını düşünme gibi etkinlikler düzenlenebilmektedir. Ancak, çocukların kendilerini rahatça ifade etmeleri sağlayacak esnekliğin ve hoşgörünün egemen olması, amaca ulaşılmasına hizmet etmektedir (Sprinthall, 1977'den akt. Argun, 2005:68).

2.2.8. Yaratıcılığı Engelleyen Öğretmen Özellikleri

Yaratıcılığın gelişmesine uygun olmayan olumsuz koşullar bir yana, yaratıcı etkinlikleri sözde benimseyen fakat uygulamayan, alanında yetersiz öğretmenler ile istenilen sonuca ulaşamaz.

Sungur (1997), yaratıcılığı engelleyen öğretmenin de bir tanımının yapılabileceğini belirtmiştir. Bu özellikleri,

- Öğrencinin cesaretini kıran,
- Güvensiz, aşırı eleştiren,
- Davranışlarında bir uçtan diğerine gidip gelen,
- Heyecanı olmayan,
- Düz okuyan ve vurgularını yerinde yapamayan,
- Dogmatik ve katı,
- Alanla ilişkisini sürdüremeyen, genelde yetersiz,

- Hazırcı ve üretmekten yana olmayan,
- Dar ilgileri olan,
- Sınıf dışında tartışma ve konuşma olanağı olmayan öğretmenler olarak tanımlanmaktadır (Yıldız-Şener, 2003:33).

2.2.9. Yaratıcı Öğretmen

Kendi kişisel ayrılıklarımız gibi her çocuğun da öz inancı, öz bir anlatım biçimi vardır. Birçok araştırma sonucu çocuğun öğrenme gücünün o andaki istek ve ilgisine sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmüştür. Doğru bir eğiticinin elinde sanat dersleri, her çocuğun özgür ve yaratıcı olmasını sağlar (Kehnemuyi, 2006:18).

Yaratıcı çocukların alışılmamış sorularına öğretmenler, tıpkı sınıftaki akranları gibi tepki gösterirler. Yapılan bir araştırmada, bu tepkilerin yoğunluk sırasıyla şöyle ortaya çıktığı görülmüştür:

- Şaşırıp kalma,
- Tedirginlik ve sıkılma,
- Kaçınma,
- Soruyu hemen cevaplama isteği.
- Dalga geçip gülme,
- Hayranlık ve sempati,
- Öğrenme isteği (Yolcu, 2004:209).

Yaratıcı çocuklar her zaman şaşırtıcı karşılanmıştır. Çocuğun verdiği cevap ya da yaptığı herhangi bir etkinlik öğretmeni şaşırttığında, öğretmen çocuğa olumlu yönde dönütler verebilir. Ancak şu var ki, sadece yaratıcılık sergileyen çocukların değil, diğer bütün çocukların yüreklendirilmesi gerekmektedir. Çünkü yaratıcılığın doğuştan gelen bir özellik olduğu ve geliştirilebileceği savunulmaktadır. Elbette burada en büyük pay öğretmenlere düşmektedir. Yaratıcı öğretmenlerin, yaratıcı teknik ve materyaller kullanması sonucunda, ortaya yaratıcı çocuklar ve yaratıcı ürünler çıkması kaçınılmazdır.

Düşünmeyi uyarabilen modeller, becerilerin iyileştirilmesini sağlayabilirler. Öğretmen, çocukların dikkatini daha önce farkına varmadıkları bir şeyin üzerine çekebilir. Örneğin; okul öncesi yaştaki çocuğa balık modelli bir kâğıt katlama örneği gösterilebilir. Değişik geometrik şekillerin her birinden farklı farklı balıklar yapılabilir. Öğretmen bunları yaparken, çocuklar materyallerin kullanım şeklini öğrenirler. Öğretmen, etkinliği değişik şekillerde kendisi yaparken çocuk için uyarıcı olabilir. Ancak yaratıcılığı engellemek için çocuğun ilaveler ve değişiklikler yapmasına fırsat verilmelidir. Unutmamalıdır ki, ancak yaratıcı öğretmenler yaratıcı çocuklar yetiştirebilir. Çünkü yeni yaratıcılık stratejileri geliştirmede, yetişkinin ya da kendisinden birkaç yaş büyük arkadaşlarının, çocuğun yaratıcı düşünce yapısının gelişmesine katkısı büyük olacaktır (Yıldız-Şener, 2003:25).

Peki, yaratıcı öğretmen neler yapar? Yaratıcı öğretmen, öncelikle çocukları güdüler ve motivasyonlarını yüksek tutar. Yaratıcı teknik ve materyalleri kullanmaktan kaçınmaz, çocukların ortaya koydukları ürünleri önemser ve bu ürünleri sergileyerek çocukları yüreklendirir. Çocuklara gereksiz yönergelerde bulunmaz, çocuğu etkinlik süresince özgür bırakır. Kopya çalışmalar yaptırmaktan kaçınır.

Güven ortamı çocuk için çok önemlidir. Psikolojik özgürlük ve sosyal destek, çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde önemli role sahiptir. Bu yüzden yaratıcı bir öğretmen, çocuğa eleştirici bir yaklaşımla davranmamalı, onu rahatlatmalı ve ona destek verici davranışlarda bulunarak oluşturduğu ürünler üzerinde onunla konuşabilmelidir. Çocuğun etkinlik sırasında, yapılan etkinliği belirleyen yönergelerin dışında yapmak istediği eklemeleri anlayışla karşılayabilmeli ve bunun için onu tenkit edici veya cezalandırıcı bir tutum içine girmemelidir (Argun, 2004:59).

Yaratıcı öğretmen, yol gösterici olmalıdır, rehberlik etmelidir ama çözümü öğrenciye sunmamalıdır. Çocukların keşfetmesine fırsat tanınmalıdır. Çocuk kendi keşfederken, materyallerden faydalanabilmeyi, farklı çözüm yolları üretebilmeyi de öğrenir. Yaratıcı bir öğretmen de, bunlar için çocuklara uygun ortamlar hazırlamalıdır. Çünkü çocukların kendilerini özgür ve serbest hissettikleri bir ortamda, yaratıcılığın gelişimi kolaylaşır, hatta hızlanabilir.

Kopes (2003)'e göre, çocuğun yaratıcılığına katkıda bulunabilecek yaratıcı bir öğretmenin; sabırlı ve çocukları tanımaya yönelik olma, farklılıkları olumlu olarak benimseme, sürekli okuyan ve araştıran kişi olabilme, ikili ilişkide kolay iletişim kurabilme, yüksek etkileme gücünü yakalayabile, ses tonunu iyi ayarlayabilme, hoşgörölü ve olağan dışılığa sabırlı bakabilme gibi kişilik özelliklerine sahip olması gerekmektedir (Yıldız-Şener, 2003:31).

Yaratıcı öğretmenler, sanatsal yaratıcılığın yanı sıra, pek çok noktada öğrencilerin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Çocuğa birey olmayı öğretir ve bulunduğu ortamı etkilediğini gösterir.

Sonuç olarak, öğretmenlerin kendi düşüncelerine saygı gösterdiğini hisseden çocuklarda; memnuniyet ifadesi ve mutluluk, sınıf arkadaşlarının onayı, düşüncayı izlemek ve uygulamak, heyecanlı çalışma yönleri ve saatleri, öğrenmeye ve etkinliklere katılmada artış, yaratıcı düşüncelerin yaygınlaşması gibi olumlu gelişmeler kaydedilebilmesini sağlamaktadır (Yıldız-Şener, 2003:31).

2.2.10. Yaratıcılığın Kriterleri (Ölçütleri)

Yaratıcı bireyler farklı düşüncelere sahiptirler ve kendilerine özgü düşünceler üretirler. Farklı düşünceler üretmek, alışılmış düşünce kalıplarının dışına çıkmaktır. Düşünce kalıpları dışına çıkmak, hem doğrudan bireye hem de etkileşim içersinde olanlara önemli açılımlar sağlamaktır. Yaratıcılık ürünü olan bu düşünceler bireye ve topluma esneklik, duyarlık ve özgünlük katar. Bunların serpiildiği toplumlarda, bir demokrasi anlayışı ve kültürü de oluşup gelişir. O halde, yaratıcı olmak yalnızca birey için değil, toplum için önemli bir özellik olarak kabul edilebilir. Yaratıcı olmanın özelliklerini de şöyle sıralayabiliriz:

- Duyarlık,
- Akıcılık ve kolay ifade,
- Özgünlük,
- Yeni düzenlemeler ve tanımlamalar yapma (Argun, 2004:85-86).

Guilford'un yaratıcı yetiyi ölçmede bulduğı karakteristikler ise şöyledir:

1. Akıcılık,
2. Esneklik,

3. Özgünlük,
Bu karakteristiklere ek olarak geliştirilen,
4. Sorunlara karşı duyarlık,
5. Araştırmacı ve birleştirmeci yetiler,
6. Yeniden tanımlama ve düzenleme,
7. Değerlendirme.

Değerlendirme, sanatsal yaratıcılığın işlenmesinde ve gelişmesinde en önemli etmendir. Bu sürekli “yap-boz”larla gelişen, gören, seçen, ayıklayan ve yeniden kuran ussal çabanın sergilendiği bir süreçtir. Sonuçta bu davranışın bir ürünü olarak yapıt ortaya çıkar (Kırıçoğlu, 2005:170).

Yaratıcılık konusunda yapılan bir başka araştırma, toplumda yaratıcı olarak bilinen kişilerin davranışı ile ilgilidir. Araştırmanın sonuçlarına göre, bu kişilerdeki yaratıcı özellikler şöyle saptanmıştır:

- Toplum içinde boşluklara karşı duyarlık gösterme,
- Bu boşluklara dikkat çekme,
- Bu boşluğu kapatmak için çaba harcama (Kırıçoğlu, 2005:170).

Birçok araştırmacı yaratıcılığın sekiz niteliğini bulmuştur. Bunlar formüle edilen her bir yaratmaya yönelik çeşitli testlerle ilgili olarak, bir yere kadar ayrı ayrı adlandırılabilir gibi ise de, bu nitelikler yaratıcı davranışta bir konserdeki benzer bir işleve sahip olma eğilimindedirler. Bu sekiz ölçüt bulanık ve bütüncül bir anlamda yaratıcılıkla ilgilenmekten çok, öğretmenin bu yaratıcılık olgularını çözümlemesine ve her bir niteliği anlamayı geliştirmeye yol açmaktadır. Yaratıcılığın çeşitli yönlerini bilme, sanat öğretmenin belirlili ve anlamlı hedefler ve hedef davranışlar geliştirmesini sağlar. Bu sekiz niteliğin biri diğerinden daha önemli değildir: ancak, öğretmen görür ki, bir öğrenci bir nitelik ile ilgili deneyimlere bir diğerinden daha çok gereksinim duyar. Buna bağlı olarak öğrenme ve öğretme sürecinde, her bir öğrenciyi önemseyen farklı bir ölçütler listesi hazırlar. Bu sekiz ölçüt aşağıda yer almaktadır:

1. Duyarlık,
2. Akıcılık,
3. Esneklik,

4. Özgünlük,
5. Çözümleme,
6. Birleştirme,
7. Yeniden tanımlama,
8. Tutarlı, uyumlu (ahenkli) düzenleme (Özsoy, 2003:147-149).

Bu davranışlar içersinde ortak olan “özgürlük”tür. Burada, kişinin çevresi ile olan ilişkilerindeki özgürlük yanında, kendi içinde geliştirdiği özgür tavır önemlidir (Stein, 1953’den akt. Kırıçoğlu, 2005:170).

Yukarıda yer alan, genel anlamdaki yaratıcılık kriterlerinden hareketle, çocukların gelişim düzeyleri dikkate alınarak, okul öncesi eğitim almakta olan çocukların gerçekleştirdikleri etkinliklerin, yaratıcılık düzeylerini ölçmek amacıyla, aşağıdaki kriterler geliştirilmiştir:

1. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi,
2. Hayal gücünü kullanma,
3. Biçimlerde özgünlük,
4. Biçimlerde çözümleme,
5. Renklerde özgünlük,
6. Kompozisyonda özgünlük,
7. Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik),
8. Kompozisyonda birleştirme,
9. Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık),
10. Malzemeyi yeniden yorumlama,
11. Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik).

2.2.10.1. Biçimlerin Çocuk Tarafından Düzenlenmesi

Çocuğun yaptığı etkinlikteki biçimler, çocuğun kendine ait olmalıdır. Öğretmenin şablon olarak çocuğa verdiği bir biçimin içinin çocuk tarafından boyanması ya da öğretmenin tasarladığı, kestiği bir biçimi, yine öğretmenin istediği tarzda yapmak, yapıştırmak, çocuğun yaratıcılığını köreltir, taklitten öteye geçmez.

Çocuk biçimi kendi kurgulamalı, kendi çizmeli ya da kendisi kesmeli, kendisi yapıştırmalıdır. Ancak böyle yaratıcı bir etkinlik ortaya çıkabilir.

2.2.10.2. Hayal Gücünü Kullanma

Yaratıcılık doğuştan gelen bir özelliktir ve az ya çok her çocuk yaratıcıdır. Çocuk çoğunlukla gördüğünü aynen çizmeye koyulmaz. Örneğin, “okul bahçesinde” diye verilen bir konuda resimlediği kişilerin, eğer koşuyor göstermek istiyorsa uzun bacaklı, daha yavaş koşan birini ise kısa bacaklı yapmaktan çekinmez. Çevre onun için hiç önem taşımamaktadır; farkında bile değildir çoğu kez. Çocuk yaptığı işten son derece güven duyar. Ne demek istediğini, kafasındaki tasarımlarla kâğıda sıkıntısızca aktarabilirler. O yaştaki çocuklar ilk kez konu açıklanınca: “Ne çizmek istediğini, ne yapmak istediğini biliyorum” diyen gözlerle insana bakar ve hemen işine koyulur. Sonuç onun için pek önem taşımaz; önemli olan sanatını yaptığı süredir (Kehnemuyi, 2006:17). Çocuk, hayal gücünü ortaya koyabileceği özgür bir ortam bulduğunda bunu sergilemekten kaçınmaz. Hayal gücü ürünü takdir görür, desteklenir ve bunu için uygun ortamlar sağlanırsa da çocuk yaratıcılığını konuşturur. Çocuğun hayal gücü ile ya da ortaya çıkarttığı ürün ile alay edilirse, yaptıkları öğretmen tarafından kabul görmez, önemsenmezse ve çocuk kopya çizimlere, taklide yönlendirilirse, çocuğun hayal gücü engellenmiş olur. Bu süreç devamında ise, çocuğun hayal gücüne tamamı ile ket vurulmuş olur.

2.2.10.3. Biçimlerde Özgünlük

Çocuğun farklı ve ilginç biçimler ortaya koyabilmesidir. Sıradan, her çocuğun aklına gelen, olağan karşılanabilecek olandan sıyrılıp, daha farklı biçimler yapabilmesidir.

Çocukların, öğretmenin yaptığını aynen kopya etmeleri, arkadaşlarının uygulamalarını örnek olarak kullanmaları engellenmeli, onlara taklit edilecek örnekler vermekten kaçınılmalıdır (Argun, 2004:86).

2.2.10.4. Biçimlerde Çözümleme

Yaratıcılık, sadece bakmak değil, baktığını görmek, algılamak, özümsemek, yeni ve özgün şemalar oluştururken bunlardan faydalanmakla ilgili bir süreçtir.

Yaratıcı bir çocuk, hiçbir zaman yüzeysel bir anlama ile yetinmeyeceği için sadece bütünün gelişigüzel izlenimiyle, üstünkörü genellemeyle yetinmez. Yaratıcı bir çocuğun, bir biçim ya da bir figürün bütününden parçalarına doğru gidişini gerçekleştirdiğini görürüz. Bir ağaca baktığımızda, genel şeklini görürüz ama onu çözümlediğimizde, dalları, yaprakları, kabuğu ve orada ona ait özellikleri daha açık algılarız (Özsoy, 2003:148).

2.2.10.5. Renklerde Özgünlük

Çocuklar renkleri içlerinden geldiği gibi kullanmayı severler. Mavi yüzlü bir insan, pembe bir kedi, mor bir fil, turuncu bir ağaç yapmaktan çekinmezler. Bir yetişkin tarafından çocuğun resmine müdahale edilmezse, “gökyüzünü maviye, çimenleri yeşile, ağaçların gövdelerini kahverengiye boyamalı” gibi yönergeler almazsa, çocuk geleneksel anlayışa yönelmez. Çocuk, verilen yetişkin resimlerinin şablonlarını, yetişkinlerin istediği renklere boyamaya zorlanırsa, çocuğun resimlerinde renklerin özgünlüğünden söz edilemez.

2.2.10.6. Kompozisyonda Özgünlük

Özgünlük, yaratıcılık tanımlarının en önemli öğelerinden biridir. Çocuğun, kendisine verilen etkinliği, öğretmenin müdahalesi olmadan kompoze etmesi, tamamlaması ve taklit ya da kopya olmayan, farklı bir ürün ortaya koyması, çocuğun kompozisyonunun özgün olduğunu gösterir.

2.2.10.7. Kompozisyonda Akıcılık (Sürükleyicilik)

Kısa zamanda birçok düşünceyi oluşturma, çabuk ve özgürce düşünebilme yetisi olarak yorumlanabilir. Yaratıcı birey, herhangi bir sorun karşısında birçok çözüm yolu ve yöntemi düşünebilmekte, uygulayabilmektedir. Çocuk, karalamalarının çeşitliliğinden, çizgilerinin yön değiştirmesinde, fırça vuruşlarının yönlendirilmesinde, akıcılığını ortaya koyar.

Güven (1999:11)’e göre, belirli bir zaman süreci içerisinde ifade edilen düşüncelerin sayısı, bireyin ne kadar akıcı olduğunu göstermektedir (Argun, 2004:86).

2.2.10.8. Kompozisyonda Birleştirme

Yaratıcı bir kişinin çeşitli öğeleri yeni ve anlamlı bir bütüne götürme yeteneği vardır. Bu çözümsel işlemin tersi bir durumdur. Çizgileri, şekilleri, fırça tuşları ile renklerin birazcığını yeni bir bütün olacak şekilde bir araya getirilen her sanatsal etkinlikte birleştirme olmaktadır. Çözümleme ve birleştirme birbirine eş anlamalı olmaya yakındır. Bütünü görüp, parçaları görüp, bir birleşik anlatım içersinde bunları birbirleriyle ilişkilendiririz (Özsoy, 2003:148).

2.2.10.9. Kompozisyonda Duyarlık

Yaratıcı bir kişi, bir olay ya da durumun tüm yönleriyle çok fazla ilgilidir. Bu ilgi toplumsal, algısal ve estetik dikkatleri içerir. Bunun anlamı, insanların ihtiyaçlarıyla, çevreyi duyumsamasıyla (görme, dokunma, duyma, koklama), o ortamda var olan yaratıcı problemlerle ilgilenmektir. Birey, araç ve gereçlere ya da o andaki durumda alışılmış olmayan, ayrı ya da ümit verici her şeye karşı alışılmışın dışında yüksek derecede bir ilgi geliştirir. Bu, gerçekte, bir kişinin hayata kendi öz duyarlılığıdır. Bunun anlamı, özel alandaki küçük farklılıklara duyarlılıktır. Duyarlığın zıttı genelleştirmedir. Yaratıcılığın oluşması için problemlere duyarlık zorunludur. Ayrıntılara daha çok ilgi, daha duyarlı olmamız demektir. Duyarlı birey bir odanın içine doğru yürür, tasarım ve dekordaki problemleri fark eder. Hâlbuki duyarlı olmayan kişi, odaya yürür ve hiçbir problemle ilgilenmez, odayı olduğu gibi kabul eder (Özsoy, 2003:147).

2.2.10.10. Malzemeyi Yeniden Yorumlama

Yaratıcılık doğuştan gelen ve kişiye özgü bir özelliktir. Yaratıcı bir kişi, elindeki malzemeyi farklı ve yeni yollardan kullanabilme, içersinde değişiklikler yapabilme yetisine sahiptir. Bir ip parçasını maskesine saç, bir gazoz kapağını arabasına teker ya da eski bir plastik bardaktan kukla yaparak, eski kullanım amaçlarından yeni ve ilginç ürünler ortaya çıkartabilir.

Çocuğun elindeki malzemeler değişmez, ama çocuğun kendisi sürekli değişecektir. Çocuk eski malzemelerini farklı şekillerde kullanmaya başladığında yeni bakış açıları kazanacak, deneyimlerden yararlanacaktır. Çocuk içinde var olan

yaratıcılığı ortaya çıkartmak için çalışmalarında kullandığı malzemeler tek başına yeterli olacaktır (Striker, 2005:28).

Hakbilen (1979:74)'e göre; yaratıcı düşünen çocuk, olayları kendine göre yorumlar ve anlatımında sözcük, ses, renk, hareket, çizgi ve fikir aracılığıyla kendi iç dünyasını yansıtır (Argun:2004:87).

2.2.10.11. Teknikte Esneklik (Çeşitlendirme ve Çok Seçeneklilik)

Esneklik, bireyin çok yönlü düşünüp, düşüncelerini değiştirebilmesidir. Esneklik, katılığın, değişmezliğin, saplantılara bağlı olmanın karşıtıdır. Bireyin olaylara ve çevresine kolayca uyum sağlayabilmesinde, çok yönlü düşünüp, düşüncelerini geliştirmesinde izlenir. Kazayla kâğıda damlayan boyayı resmin bir parçasıymış gibi kullanmak, yeni anlatımlara yönelmek, bir pamuk parçasını bir gün bulut, başka bir gün ise saç olarak kullanmak esnekliği gösterir (Argun, 2004:86).

Farklı araç-gereçlerin, tekniklerin öğretiminde çokluk ve çeşitlilik, çocuğun sanatsal gelişimi için büyük avantajdır. Çünkü bu koşullar çocuğun farklı prosedürleri uygulamasına, denemesine ve yaratıcılığa geniş olanaklar sağlayacaktır. Çocuğun soyut düşünme becerisi henüz tam gelişmediğinden, istendik davranışların kazandırılması ancak değişik, zengin etkinliklerle sağlanabilir (Artut, 2007:80-81).

Çocuğa, yaptığı etkinlikte birden fazla tekniği bir arada kullanma imkânı verildiğinde, çocuk hem hayal gücünü kullanmasına hem de yaratıcılığının gelişmesine olanak sağlamış oluruz. Örneğin; çocuk yoğurma malzemesi kullanarak yaptığı objeyi, artık materyallerle süsleyip, obje sertleştikten sonra objeyi boyayarak, daha fazla teknikten yararlanması sağlanabilir. Böylece çocuk, bir etkinliğe hangi teknikle başladı ise o teknikle bitirmesi gerektiği gibi tek yönlü bir düşünce yerine, birden fazla tekniği bir etkinlikte kullanabileceği gibi çok yönlü bir düşünme sistemi geliştirir.

2.2.11. Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullanılan Yaratıcı Teknik ve Materyaller

Çocukların kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, özgün ürünler ortaya çıkarabilmeleri ve özgüven sahibi bireyler olmaları için yaratıcı etkinliklere, teknik ve materyallere ihtiyaç vardır. Bunlar:

1. Boyama Maddeleri: Kuru boya (renkli kalem boya), pastel boya, suluboya, guaş boya, tutkallı boya, akrilik boya, mum boya, parmak boya, keçe uçlu kalemler (marker, flomaster), tebeşir boya, şeker boyası, sihirli boya...
2. Yoğurma Maddeleri: Kil, kâğıt hamuru, oyun hamuru, seramik hamuru, plastilin, talaş hamuru, tuz seramiği, macun, pasta hamurları...
3. Kâğıt, Karton ve Mukavva ile Çalışmalar: Kesme-yapıştırma, yırtma-yapıştırma, katlama, buruşturma...
4. Artık Materyaller: İşe yaramadığı düşünülerek ya da gerçekten işe yaramadığı için çöpe atılacak her şey artık materyaldir. Çocukların önüne konulan bu artık materyallerin sıhhi ve sağlığa zararsız olması gerekmektedir.
5. Kolay Baskı Teknikleri: İp baskı, fırça baskı, sebze baskısı, patates baskısı, sünger baskısı, kâğıt baskı, karton baskı, alüminyum folyo baskısı, parşömen kâğıdı baskısı, streç film baskısı, naylon baskı, yaprak baskısı, el, ayak ve parmak baskısı, kil baskısı, şablon baskı...
6. Alçı ile Çalışmalar (Yılmaz, 2007:45-62).

2.2.11.1. Boyama Maddeleri

Boya çocuğun kullanabileceği en önemli malzemelerden biridir. Gerekli olduğu gibi kullanıldığı takdirde boya çocuğa problem çözme yetisi kazandırdığı gibi, sonsuz keşiflerin de yolunu açar. Boyanın çocuğa öğrettiğini, pek çok şey öğretemez. Boya çocuğun keşfedebileceği, dokunabileceği bir malzemedir; çocuk parmaklarını kullanarak boya yapabilir ve bu yolla kendini ifade edebilir. Çocuğun boya uygulayış biçimi duygularını, ruh halini açığa çıkartır. Boya, küçük yaştaki çocukların kullanarak, keşfedebileceği bir malzemedir (Striker, 2005:79).

Boyama eylemi, resim sanatıyla uğraşan her yaştan bir tutkusudur. Boyalarla oynamak çocuğa büyük zevk ve heyecan verir. Uygun ortamlarda, boyama etkinlikleri süresince doğru ve bilinçli yönlendirme ile çocuğun resimlerinde şaşırtıcı sonuçlar görmek olasıdır. Boyama ile birçok eğlenceli oyun kâğıt üzerinde yaptırılabilir. Koyu, yoğunlaştırılmış boyalara parmak ile müdahaleler yapılarak desenler oluşturulabilir. İnceltilmiş akışkan boyalarla ise ıslatılmış kâğıt üzerinde yayılımı sağlanarak farklı renk efektleri meydana getirilebilir. Ortaya çıkan renkli görüntülerin neye benzediği konusunda çocuklar konuşturulur, konu hakkında öyküler üretilerek hayal güçlerinin gelişimine olanak sağlanabilir (Artut, 2007:92).

Okullarda kullanılan boya malzemeleri şunlardır:

- **Kuru Boya (Renkli Kalem Boya):** Yapısı kurşunkalem gibi olan ve çizildiği zaman renkli izler bırakan kalemlere “kuru boya”, bu boyalarla yapılan resimlere de “kuru boya resim” denir (Kılıçkan, 2002:135). Renkli uçlar; boya maddesinin tutkal ve vernikle karıştırılması sonucu elde edilir. Geniş yüzeyleri boyamasındaki zorluğundan dolayı büyük çalışmaların renklendirilmesinde tavsiye edilmez. Kuru boyalarla ince olmayan, mat ve beyaz kâğıtlara çalıştırılmalıdır. Parlak ve kaygan yüzeyler kuru boya tekniği için uygun değildir (Yılmaz, 2007:45).
- **Pastel Boya:** Mum gibi kullanmak için reçine ve su ile karıştırılmış pigmentlerin kalem şeklinde sıkıştırılmış biçiminden oluşan boyadır. Pastel boyalar, özellikle de toz pasteller, tebeşire benzer. Pastel boya ile direkt olarak, bir katkı olmaksızın resim yüzeyine sürülerek resim yapılır. Genellikle de resim yüzeyi olarak kâğıt kullanılır. Toz pastel ve yağlı pastel olmak üzere iki türlü pastel boya vardır (Keser, 2005:251). Çabuk bozulabilir özellikte olmasına rağmen, çalışma rahatlığından dolayı sevilen bir teknik olmuştur. Her türlü konu için elverişli olan ve koku yapmayan bir tekniktir. Kolay sonuç ve çabuk resim yapma imkânı verme gibi özelliklere sahip olmasından dolayı okul öncesinden ortaöğretim sonrasına kadar sanat eğitiminde tercih edilen bir boyama tekniği malzemesidir. İlköğretim okulları için uygun olanı daha çok yağlı pasteldir (Yılmaz, 2007:45-46).

- **Suluboya:** Genellikle arap zankı ile karıştırılan pigmentlerin su ile seyreltilip, kâğıt üzerine fırça ile sürülmesi biçiminde uygulanan boya türüdür (Atan, 2006:326). Suluboya, su ile inceltilerek yapılır yani su bazlı bir boyadır. Bu yüzden iyi bir suluboya, suda çabuk eriyendir. Suluboyanın, resme görsel bir zenginlik kazandıran en belirgin teknik özelliklerinden biri, beyaz boya yerine, kâğıt beyazlığından yararlanılmasıdır. Suluboya tekniğinde fırçanın renk birikintilerini daha iyi tutması bakımından yüzeyi pürüzlü (grenli) kâğıtların kullanılması tercih edilmedir. Hızlı çalışmayı gerektiren bir resim tekniğidir (Yılmaz, 2007:46).

Suluboya tekniğine çok yakın olan bir teknik daha vardır, lavi tekniği. Lavi tekniğinde, hem suluboya hem de çini mürekkebi kullanılır ve tıpkı suluboya gibi uygulanabilir.

Suluboyanın sunduğu imkânlar oldukça geniştir. Şeker boyası, sihirli boya gibi uygulamalar, suluboyada yararlanılarak yaptırılacak uygulamalara örnek olarak verilebilir.

- **Guaş Boya:** Guaş, bir çeşit suluboya olmasına rağmen daha fazla arap zankı ve beyaz pigment karışımı eklendiği için daha yoğun ve daha mattır (Keser, 2005:157). Suluboya da, sürülen şeffaf boyanın altından, kâğıt beyazlığı yansıyarak ışıklı, saydam bir görünüm oluşturur ve kâğıdın beyazlığı dışında beyaz yoktur. Oysa guaş boyada beyaz renk de kullanılır. Suluboya gibi şeffaf olmayıp, kapatıcı özelliğe sahiptir. Dolayısıyla su ile inceltilmesi bakımından suluboyaya, renklerin kapatıcı olması açısından da yağlıboyaya benzer. Kâğıt yüzeyine sürülüp kuruduktan sonra renk tonlarında bir miktar koyulaşma ve matlaşma olur. Renkler bu özelliği dikkate alınarak kullanılmalıdır (Yılmaz, 2007:47).
- **Tutkallı Boya:** Tutkallı boya, piyasada hazır olarak satılmayıp, malzemelerini temin ederek kendi hazırlayacağımız bir boya türüdür. Toprak boya (toz badana boyası), beyaz plastik tutkal ve suyun karışımından elde edilir. Toz boya tutkal kullanmaksızın yalnızca su ile karıştırıldığı takdirde suluboya olarak kullanılabilir. Beyaz plastik tutkal,

toz boya ve su karışımından elde edilecek boyanın ise, akışkanlığı farklı şekilde ayarlanarak değişik etkiler yaratılabilir. Örneğin tutkalın miktarı arttırılıp, su miktarı azaltılırsa guaş boya, tutkal miktarı azaltılıp su miktarı arttırılırsa suluboya yerine kullanılabilir. Hiç su kullanmaksızın yalnızca tutkal ve toz boya karışımı ise parmak boyası yerine kullanılabilir (Yılmaz, 2007:47-48).

- **Akrilik Boya:** Akrilik reçinesinden elde edilen sentetik bir boyadır. Akrilik boya, yağlıboya yoğunluğunda, suluboya parlaklığında, çabuk kuruyabilen bir boyadır. Çalışırken paletteki boyalar kurumaya başlar. Bu yüzden her seferinde palete sadece kullanılacak kadar boya sıkmakta fayda vardır. Akrilik boya diğer malzemelerden daha kullanışlıdır ve dış etkenlere yağlıboyadan daha dayanıklıdır. Akrilik boya, sert, sararmayan ve esnek tabakalar oluşturur ve bu boyalarla yapılmış resimler su ve sabunla silinip temizlenebilir (Atan, 2006:23-24).
- **Mum Boya:** Mum boyaları, piyasadan hazır olarak alabileceğimiz gibi, kendimiz de yapabiliriz. Mum boyalar, kalem gibi tutulup kâğıda sürterek kullanılır. Renkler parmakla kaynaştırılabilir ya da yayılabilir. Yanlış yapıldığında, boya, pastel boyada olduğu gibi bıçakla ya da maket bıçağıyla kazınır. Böylece kâğıdın grenlerinin içi temizleneceğinden aynı yer ikinci kez boyanabilir (Yılmaz, 2007:48-49).
- **Parmak Boya:** Parmak boyalar, adında da anlaşılacağı gibi, yüzey üzerine doğrudan parmakla sürülen boyalardır. Ancak fırça kullanımına da uygun bir boya türüdür. Piyasada ayrı ayrı ya da kutu içersindeki küçük plastik kaplarda satıldığı gibi, daha ekonomik olacak şekilde kendimiz de hazırlayabiliriz (Yılmaz, 2007:49). Parmak boyası çalışması iki şekilde yapılabilir. Bunlardan birincisi, parmak boyasının düz zemine iyice yayılması ve şekil verildikten sonra kâğıt bastırarak şeklin kopyasının alınmasıdır. İkincisi ise, boyayı parmak ile alarak sanki parmağı fırçaymış gibi kullanarak kâğıt üzerine şekil vermesidir. Parmak boyaları, pişirilmeden hazırlanabileceği gibi, pişirilerek hazırlananları

daha çoktur. Pişirilenler soğuduktan sonra kullanılır (Yıldız-Şener, 2003:62).

- **Keçe Uçlu Kalemler (Marker, Flomaster):** İçinde mürekkep haznesi görevi yapan bir tampon bulunan, boya maddesi ile alkole benzer bir sıvının karışımı olan mürekkebin, keçe uç yoluyla çizim imkânı verdiği kalemlerdir. Bu kalemlerin kullanımı için ince kâğıtlar tavsiye edilmez. Parlak ve kaygan kâğıtlara ise el değince bozulup dağılacığı için çalışılmaz. Mat yüzeyi yumuşak ve emici olması açısından Bristol uygun bir kartondur. Çabuk kuruma özelliği olan keçe uçlu kalemlerin kullanımı da oldukça kolaydır (Yılmaz, 2007:50-51).
- **Tebeşir Boya:** Tebeşir boya ile sınıflarda bulunan kara tahtalara yapılabildiği gibi, değişik kâğıtlar üzerine de çalışmalar yapılabilir. Çeşitli renkte tebeşirlerle, beyaz kâğıt, fon kartonları, mukavvalar üzerine çalışmalar yapılabilir. Tebeşirin hem ucu hem de yan yüzeyleri kullanılarak çizimler yapılabilir. Çizimler farklı renklerde tebeşirlerle yapılıyorsa, parmak ucu ile renklerin birbirine karışımı gerçekleştirilebilir (Yıldız-Şener, 2003:65).

2.2.11.2. Yoğurma Maddeleri

Yoğurma maddeleri, çocukların ihtiyaçlarını karşılayarak, duygusal doyuma ulaşmalarını ve sıkıntılarından kurtulmalarını sağlar. Yoğurma maddeleri ile çalışan çocuklar düşünürler, yeni buluşlar ortaya koyarlar ve kendilerine güvenleri artar. Çocuklar yoğurma maddeleri ile oynarken hamura istedikleri şekilleri verebilirler. Böylece sanatsal etkinliklere ilgilerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olur. Doğal olarak yaratıcılıklarının ve el becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmuş olur. Yoğurma maddeleri, çocuğun küçük kaslarının gelişmesine yardımcı olur. Grup halinde çalışılıyorsa, sorumluluk ve paylaşma duygusu kazandırır. İstenilen şeklin verilmesini ve üç boyutlu çalışmalar yapılmasını sağlar. Çocukların hayal dünyaları genişler, el göz uyumları gelişir ve çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler (Yıldız-Şener, 2003:42-43).

- **Kil:** Kolaylıkla elde edilen ham maddelerin en eskilerindendir. Kil, su ve rüzgâr hareketleriyle granit türü kayaların ayrışmasından oluşan yumuşak bir toprak çeşididir. Kil sınırsız yaratmalara imkân veren karakteriyle üç boyutlu sanatsal çalışmalarda yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Kilin kullanma hazırlanması zahmetli bir iş olduğundan, çömlek atölyelerinden, kiremit ve tuğla fabrikalarından, reflaktör (ısıya dayanıklı) ürünler satan yerlerden ya da arazide bulunan uygun bir kil yatağından temin edilebilir (Yılmaz, 2007:58). Kil çalışmaları, çocukların en çok ilgi duyduğu yumuşak bir malzemedir. Çocuklar yumuşak nesnelerle oynamak ve onları biçimlendirmekten büyük mutluluk duyarlar. Kile yapılan üç boyutlu çalışmalar, çocuklar için çok ilgi çekici olabilir. Çocukların içgüdüsel gereksinimlerini karşılayan, duygusal doyuma ulaşmalarını sağlayan en anlamlı malzemelerin başında gelir. Kil kullanılmadan önce içersindeki taş, cam veya diğer yabancı maddelerin olup olmadığı iyice kontrol edilmelidir. Kili parçalara ayırmak için spatula veya tel kullanılır. Kil artıklarının kuruduktan sonra temizlenmesi zordur. Bu bakımdan etkinlik sonrası çalışılan ortam mutlaka temizlenmelidir. Kil, iyi korunduğu takdirde defalarca kullanılabilir. Kurumayı önlemek ve iyi korunabilmesi için, iş bittikten sonra kilin üzeri ıslak bir bez ile sarılmalıdır (Artut, 2007:109).
- **Kâğıt Hamuru:** Bir kova içersine sıcak su doldurulur. İçine küçük parçalar halinde yırtılan gazete kâğıtları atılır ve yaklaşık 5-6 gün bekletilir. Suda yumuşamış olan kâğıtlar, iyice suyu sıkılarak kovadan çıkartılır. Bir yoğurma kabının içine alınarak, elle küçük küçük parçalara ayrılır. Daha kolay suda eriyebilir olması bakımından tuvalet kâğıdı da kullanılabilir. Suda iyice yumuşamış ve küçük parçalara ayrılmış olan gazete kâğıtları ya da iki rulo tuvalet kâğıdı içersine, yarım bardak un serpiştirildikten sonra, iki su bardağı beyaz plastik tutkal ilave edilerek, hamur haline gelene kadar yoğrulur. Hazırlanmış olan hamur, sağlam bir naylon torba içersine yerleştirilerek, ağzı hava almayacak şekilde sıkıca bağlanır ve buzdolabında yaklaşık 15 gün kadar muhafaza edilebilir (Yılmaz, 2007:61).

- **Oyun Hamuru:** Bir yoğurma kabı içersine 1 su bardağı un ile 1 çorba kaşığı toz boya iyice karıştırılır. Üzerine 1 su bardağı plastik tutkal, 1 tatlı kaşığı tuz ve 1 tatlı kaşığı sıvı yağ ilave edilerek, iyice yoğrulur. Hamur katı kıvamda ise biraz daha tutkal, cıvık kıvamda ise un ilave edilerek dengelenir. Hazırlanan hamur, naylon torba içersine yerleştirilerek, ağzı hava almayacak şekilde sıkıca bağlandıktan sonra buzdolabında yaklaşık 15 gün kadar muhafaza edilebilir. Oyun hamuruyla yapılan çalışmaların kuruyarak sertleşme özelliği, bir kerelik kullanım olanağı sunar (Yılmaz, 2007:61).
- **Seramik Hamuru:** Yoğurma kabı içersinde 1 su bardağı un ile yarım su bardağı nişasta karıştırılır. Üzerine 1,5 su bardağı plastik tutkal ve 1 çorba kaşığı sıvı yağ ilave edilerek tüm karışım kulak memesi yumuşaklığında yoğrulur. Hamur sert ise tutkal, cıvık ise un ilave edilir. Keramik hamuru detaylara son derece uygun, incecik açılabilen kıvrılabilen bir hamur çeşididir. Keramik hamuruyla biçimlendirilmiş olan çalışma, kuruduktan sonra her türlü su bazlı boya ile boyanabilir. Hamur, naylon torba içersine konup buzdolabında yaklaşık 15 gün kadar muhafaza edilebilir (Yılmaz, 2007:61-62).
- **Plastilin:** Piyasada hazır satılan yumuşak ve elastiki bir yoğurma maddesidir. El sıcaklığı ile yumuşar ve zamanla katılaşmaz. Yumuşak olması ve hava ile teması halinde çok fazla sertleşmemesi nedeniyle, yapılan çalışmalar kolay ve çabuk bozulabilir. Ekonomik olmamasına karşın, renkler birbirine karıştırılmadığı takdirde defalarca kullanılabilir (Yılmaz, 2007:62).
- **Talaş Hamuru:** 2 bardak talaş hamuru temizlenip, elekten geçirilir. Üzerine 2 bardak plastik tutkal ve 1 çorba kaşığı sıvı yağ ilave edilerek kulak memesi yumuşaklığına gelinceye kadar iyice yoğrulur. İstenirse karışıma toz boya ilave edilerek renklendirilebilir (Yılmaz, 2007:62).
- **Tuz Seramiği:** Üç boyutlu etkinlikler arasında önemli bir yeri vardır. Tuz seramiği iki türlü hazırlanabilir. Bunlardan pişmiş tuz seramiğini hazırlamak için önce 1 çay fincanı tuz, 2 çay fincanın un, 2 kaşık sıvı

yağ, 2 çay fincanı su, toz boya ve tepsi alınır. Önce malzemeler iyice karıştırılır. Orta ateşte üç veya beş dakika koyulaşmaya kadar karıştırılarak pişirilir. Soğuduktan sonra havasız bir yerde saklanabilir (Bartlett, 1991'den akt. Artut, 2007:108). Pişirmeden hazırlanan tuz seramiği için; bir yoğurma kabı içersinde 2 bardak un, 1 bardak tuz ve 1 çorba kaşığı toz boya iyice karıştırılır. Üzerine 1 çorba kaşığı sıvı yağ ilave edilir. Karışıma yavaş yavaş su eklenerek kulak memesi yumuşaklığında bir hamur haline gelinceye kadar iyice yoğrulur. Tuz seramiği ince detaylara elverişli olmayan ve çatlama riski yüksek olan bir hamur çeşididir. Bu bakımdan üç boyutlu bağımsız çalışmalar yerine, mukavva, kontrplak vb. yüzeyler üzerine yapıştırmak suretiyle rölyef çalışmalarında daha çok tercih edilmelidir (Yılmaz, 2007:62).

2.2.11.3. Kâğıt, Karton ve Mukavva ile Çalışmalar

Kâğıtların değişik kullanımları, kâğıt işleri tekniğinin oluşmasına neden olmuştur. Bunlar, katlamalar, yırtma yapıştırmalar, pilelemeler, koparmalar, yuvarlamalar, buruşturmalar, süslemeler, şekil çıkarmalar, kesme yapıştırma ve üç boyutlu çalışmalardır. Kâğıt işlerinde el işi kâğıdı, krepon kâğıdı, gazete, mecmua, dergi kâğıtları, değişik ambalaj kâğıtları, alüminyum folyo, düz mukavva, oluklu mukavva, pileli ve büzgülü kâğıtlar, jelatin, zımpara, streçler, duvar kâğıtları, kâğıt peçeteler, kâğıt havlular, tuvalet kâğıtları kullanılabilir (Yıldız-Şener, 2003:70-73).

2.2.11.4. Artık Materyaller

Artık materyaller gerçekte atık materyallerdir. Tüketip de kalanı benim işime yaramıyor deyip doğaya bıraktığımız materyallerdir. Bunlar, taş, çöp, ip, yaprak, dal, değişik kâğıt türleri, kutular, koliler, poşetler, süngerler, meyve çekirdekleri, kâğıt kutular, vs. gibidir. Bu tür materyaller herkes tarafından kullanımı tercih edilmeyen materyaller oldukları için, kullanıldıklarında çevredeki insanları şaşırtan yaratıcı sonuçlar çıkabilmektedir. Artık materyaller çocukların yeni doku ve formdaki materyallere ulaşmalarının yanında yeni kelimeler öğrenmelerine ve bunları ifade etmelerine de imkân sağlamaktadır. Artık materyaller değişik madde özellikleriyle de

çocukların bazı kavramları öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır (Yıldız-Şener, 2003:94). Görsel sanatlar eğitiminde, öğretimsel değeri yüksek olan artık materyallerden gerektiği ölçüde yararlanılmalıdır. Yaratıcı sanat etkinliklerinde farklı malzemelerle çalışmak yaratıcılığın geliştirilmesinde önemli bir etkidir. Ev ve iş yerlerinde kullanıldıktan sonra atılan pek çok malzeme vardır. Tehlikesiz ve sağlıklı (hijyenik) olanlar ayıklanmalıdır (Artut, 2007:114).

2.2.11.5. Kolay Baskı Teknikleri

Herhangi bir temanın (çizimin-resmin-görüntünün) orijinalinden birebir kopyalanmasına baskı adı verilir. Baskı tekniklerinin türevleri oldukça fazladır. Bu yöntemle birden çok daha fazla sayıda baskı yapmak mümkündür. Okul öncesinde iki boyutlu çalışmalarla ilgili programlarda, teknik bilgi, beceri isteyen ve araç gereçlerin kullanımına ilişkin özel bir düzenek gerektiren serigrafi (ipek baskı), gravür, litografi ve linolyum gibi çalışmalar uygulanmamaktadır. Baskı tekniğinin en ilkel biçimi stampa (mühür) baskıdır. Buna paralel olarak okul öncesinde en yaygın biçimiyle kullanılan; patates, soğan, yaprak ve şablon-monotipi baskıdır (Artut, 2007:97). İp baskı, fırça baskı, sünger baskı, kâğıt baskı, karton baskı, alüminyum folyo baskısı, parşömen kâğıdı baskısı, kil baskısı, şablon baskı da okul öncesinde kullanılabilecek kolay baskı teknikleridir (Yılmaz, 2007:143-193).

2.2.11.6. Alçı ile Çalışmalar

Alçı, jipsin (kireç taşı) 110-180 derece arasında pişirilmesinden elde edilip, öğütülerek ince toz haline getirilmiş bağlayıcı bir maddedir. Alçı, su ile karıştırıldığında sertleşir. Hırdavatçılarda satılan, ekonomik bir malzemedir. Hızlı ve geç kuruyan türleri vardır. Sanatsal amaçlı kullanımında genellikle çabuk kuruyan türdeki alçı tercih edilir (Yılmaz, 2007:143-193).

2.2.12. Okul Öncesi Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit

Yaratıcılık doğuştan gelir, öğrenilmez; ancak uygun koşullarda desteklenip geliştirilebilir. Çocuklar öğrenmeye fazlasıyla açıktır. Çünkü her şeyi merak ederler ve sorarlar, öğrenmek isterler. Çocuklarda yaratıcılık belirli aşamalarda gelişimini

hissettirir. Çocuk öncelikle taklit ederek öğrenir. Doğdukları andan itibaren duydukları sesleri, gördükleri hareketleri taklit ederler.

Öğrenmenin taklit yoluyla oluştuğunu söyleyen eğitimcilerin açtığı yolda, sanat eğitiminde de kopya yoluna başvurulmuştur; fakat birebir denilebilecek (her ne kadar birebir kopya mümkün değilse de) bir kopya uygulaması, çoğu çevrelerce haklı olarak eleştirilmiştir. Çünkü yaratıcı davranışa ihtiyaç duyulmayan böyle bir uygulamada, yaratıcılığı geliştirme amacı güden sanat eğitime herhangi bir katkı sağlanamazdı (Yolcu, 2004:101).

Sanat çocuklara sorunların birçok şekilde çözülebileceğini öğretir. Çocukların sanat yaklaşımındaki özgürlük, merak ve macera duygusu bir kez bastırılırsa tekrar öğrenmesi kolay olmaz. Çocuk sanatı bir kere kopya çalışması gibi görmeye başlarsa, yenilikçi sanat üretiminde ve bağımsız düşünmede hiç de kolay esas olan yaratıcı ruhu tekrar yakalaması hiç de kolay olmaz (Striker, 2005:11-12).

Çocuklar kopyadan (modelden) daha çok, deneysel çalışmalara yönlendirilmelidir. Gerçek yaşama ilişkin varlıkların-objelerin birebir resimlerinin çizdirmek, onlara zarar verebilir, doğallıktan uzaklaştırabilir. Çünkü çocuğun sanatının anlamı ve değeri, onun özgün etkinliği sonucunda yatar (Artut, 2007:80). Striker, kopya çalışmalarının, boyama kitaplarının yanlış olduğunu şu sözlerle dile getiriyor: “Daha çocuklarını süttten bile kesmemiş annelerin çocuklarına boyama kitabı verdiğini görüyorum hâlâ. Bu küçücük bebeklerden, yetişkin resimleri çizmelerini beklemek çok gülünç bir durum bana kalırsa. Bu anlayış, çocuğun önce başarısız olmasına, sonra da resmi sonsuza dek bırakmasına neden olur. Ayrıca karalama yapacağı dönemde çocuğu belli bir konuda resim yapmaya zorlamak da boyama kitapları kadar zararlı olabilir (Striker, 2005).

Aslında sorun sadece boyama kitapları ya da kopya çalışmalar değil. Çocuğa kolay yoldan resim yapmayı öğretmek ya da yetişkinlerin yaptığı şablonların içlerini boyatmak, çocuğu o şablonlardaki gibi çizmeye yöneltmek de çocuğun yaratıcılık gelişimini olumsuz yönde etkiler. Çocuğa 62’den tavşan yapmayı ya da “M ve V” harflerinden kuş yapmayı göstermenin, öğretmenin yaptığı bir ağaç resminin yanına da “hadi, aynısından sen de buraya çiz” demenin, ya da çocuğun çizemediğini söylediği bir hayvanı, bir nesneyi onun yerine çizmenin, çocuğun ilerde, bağımlı, özgüveni ve öz saygısı düşük bir birey olmasına yol açacağını göz ardı etmemek

gerekir. Çocuğun kendi başına oluşturduğu ürünü değerlendirmeye özen göstermek gerekir. Kolay yoldan resim yapmanın, yapamadığı bir hayvanı, objeyi bir başkasına yaptırmanın ya da başkasının yaptığı resimden kopya çekmenin yanlış olduğu çocuğa öğretilmelidir. Susan Striker, kopyanın yanlış olduğunun öğretilmesi gerekliliğini şu şekilde vurgulamıştır: “Bir sanat eseri yaratılıyorken karşılaşıcağı sorunları çözenin hayatın her alanındaki sorunları çözmesine yardımcı olacağını ifade etmek gereklidir çocuğa” (Striker, 2005:13-24). Kısacası, kopya hiçbir alanda tasvip edilmediği gibi, sanatsal yaratıcılıkta da kopyanın doğru bir şey olmadığına çocuğa anlatılması ve de çocuğun kopya yerine özgün buluşlara özendirilmesi gerekmektedir.

Yuvalar, kreşler ya da anaokullarındaki oyun grupları arasında, çocukların yapmış olduğu çalışmalar birbirinin kopyasıysa, bu çalışmaların sanatla ve yaratıcılıkla yakından uzaktan ilgisi olmadığını vurgulamak gerekir. Çocuklar kendi sanatlarını yaratmak zorundadır ve yetişkinleri hazırlamış olduğu çalışmalar bunda hiçbir fayda sağlayamaz. Çocuklar bir şey yapmaya zorlandıklarında, bunu yapmaya hazır hale gelmezler, aksine kendi ihtiyaçlarını bastırdıkları için sıkıntı çekerler. Bu konuda, Modern Sanat Müzesi’nden Jane Cooper Blad’ın sözlerine kulak verilmesi gerekir: “Bırakın da çocuklar dört yaşına gelmeden üç yaşını da yaşasın. Bir çocuğun asla ilerlemeye hazır hale gelmeden, kendinden yaşça büyük çocukların ya da yetişkinlerin yapmış oldukları şeyleri yapmaya zorlamayın” (Striker, 2005:13-24).

Kopya sanat eğitiminde bir amaç değil, bir araç, bir yoldur. Amaç sanatı öğretmekse, kopya tek yöntem değildir (Kırıçoğlu, 2005:200).

2.2.13. Okul Öncesi Sanat Eğitiminde Motivasyon

Motivasyon (güdülenme), okuldaki öğrenci davranışlarının yönünü, şiddetini ve kararlılığını belirleyen en önemli güç kaynaklarından biridir. Yeterince güdülenmemiş bir öğrenci, öğrenmeye hazır hale gelmemiş demektir. Öğrenciler daha çok merak ve ilgi duydukları konuları daha kısa sürede öğrenirler. Eğer öğrenciler, ifade edilenleri davranışlarında gösteremiyorsa güdülenmemiş kabul edilirler (Öncü, Küçükahmet, 2004:168-169).

Çocuklara, başarısızlıktan korkmamayı vurgulama, çocukları cesaretlendirme, özellikle çekingen olan çocukları güdüleyebilir. Çocuk, utanma, başarısızlıktan

çekinme, eleştirilme, gülünç olma, cezalandırılma kaygılarından kurtarılmalı, sınıfta bunların yer almayacağı bir ortam oluşturulmalıdır. Öğretmen sorularla çocukları savunmasız yakalamaya, alay etmeye yönelmelidir (Martin, 1983'den akt. Başar, 2004:92-93).

Güdülemek için sözel övgü kullanılabilir. Her çocuğun övgü alacak bir davranışı vardır. Öğretmen bunu görmeli, görüp beğendiğini belli etmelidir. Öğretmen yargıları çocuk için önemlidir. Önceki başarılarla şimdiki karşılaştırılarak da güdü sağlanabilir. Övgü, başarı ile ilişkilendirilmeli, haklılığı ve mantığı olmalı, bunun dışında kullanılmamalıdır (Başar, 2004:93).

Sanatsal yaratıcılığı en çok etkileyen etmenlerin başında motivasyon (güdülenme) gelir. Motivasyonun olumlu yönde olması, çocuğun kendine olan güvenini, yaptığı etkinliğe olan ilgi, istek ve hevesini artırır. Kendisine güvenen, etkinliğe karşı olan ilgi, istek ve hevesi artan çocuk, kendisini daha özgür hisseder ve yaratıcılığını ortaya koymaktan çekinmez.

Çocuklara yönelik sanat etkinliklerinde yeni araçların deneme, benzer olanları kullanma ve incelemek için uygun ortam hazırlanmalıdır. Çocuklar, yaptıkları resimler hakkında konuşturularak yüreklendirilmeli, teşvik edilmelidir. Sanat etkinliklerinde çocukların duyarak, hissederek öğrenmelerini gerçekleştirmek için elverişli, uygun koşullar hazırlanmalıdır (Artut, 2002, Artut, 2007:16).

Özellikle duygusal gelişimi yıpranmış, örselenmiş, uygun olmayan koşullardan gelen çocuklarda, kendilerine olan güven duygusunu geç olmakla birlikte onarma ve geliştirmede sanatsal ortam ve etkinliklerin katkısı büyüktür. Çocuğa sevgi, ilgi ve anlayışla yaklaşmak; onun bireysel veya grup içi özelliklerine gösterilen saygı ve etkinliklerinde ulaştığı başarıyı ödüllendirmek, duygusal güvene atılan ve onu geliştiren ilk adım olabilir. Böylelikle etkinlik sürecinde yaratılacak olan karşılıklı hoşgörü, sevgi ve saygıya dayalı sıcak ilişki ortamı, çocuğun temel güven duygusunu besleyecek ve sağlamlaştıracaktır. Çocuğun arzu edilen-beklenen başarı düzeyinden ziyade, çabası desteklenmelidir. Bu durum, onun kendine güvenini ve ileride yapacağı sanatsal etkinliklere yansıyacak, motivasyonunu arttıracaktır (Artut, 2007:21).

Güdüleyici, bazen güzel bir söz ya da takdir etme olabileceği gibi, konuya ilişkin görsel ve işitsel materyaller de olabilir. Çocuğun çevresini zenginleştiren

sanatsal değeri yüksek materyaller yanında, kitap, dergi, harita, televizyon, video, vb. araçlar da olabilir. Bir şiir ya da öykü, güdülenmede yukarıda saydığımız çeşitli araçlara eklenebilecek diğer faktörler olabilir. Bunların yeteri kadar sunulmadığı durumlarda, çocukların yaratıcılıklarını olumsuz etkileyecektir. Çocukların sanatsal çabalarının takdir edilmesi, yaratıcılığı teşvik etmek ve bir işin başarılı olmasından duyduğu kıvancı pekiştirmek açısından önemli olabilir (Yolcu, 2004:195).

Yaratıcı öğrenme etkinliğinde güdülenme, artistik (sanatsal) olguların, değerlerin pekiştirilmesinde önemli bir etken olduğu gibi artistik davranış değişkenliğini de kontrol altında tutar. Sınıf içindeki genel güdülenmenin yanı sıra bireysel güdülenmede her çocuğun kendisine sağlanan sanatsal etkinliği tanımlayabileceği şekilde sunulmalıdır. Artistik başarının getirebileceği doyum (haz), çocuğun gelecekte umut ve beklentilerin yükselmesinde önemli bir rol oynamasına olanak sağlar (Artut, 2007:30-31).

Yeni, beklenmedik, şaşırtıcı, kuşkulu, çelişen durumlar yaratıp, arama ve bulma merakı oluşturmakla çocuk güdülenebilir. Bunlar öğretmenin yaratıcılığına ve ön hazırlığına bağlıdır. Ödül ise, bir çabanın sonunda ulaşılabilecek hedef olarak güdüleyici olabilir (Başar, 2004:94).

Sanatsal etkinlikler, anlam ve amaca yönelik olduğunda ve çocuğun artistik gereksinimlerini karşıladığında güdüleme kendiliğinden gerçekleşebilmektedir. Öğretmen bu anlamda çocukların sevgi, istek, ödül, hijyenik ortam ve güvenlik gibi temel gereksinimlerini karşılayacak etkinlik koşullarını hazırlamak için çaba gösterilmelidir. Öğrenme tehdidinin, hata yapma korkusunun olmadığı hoşgörölü, özgür, demokratik bir ortam yaratılmalıdır. Her sınıfta mutlaka utangaç, algılama güçlüğü çeken, sıkılğan, kararsız, heyecanlı, kendine güvensiz ve ürkek çocukların olabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır. Bu özelliklere sahip çocuklar arasında duygusal dengelerin kurulmasında, sanat etkinlikleri önemli bir terapi aracı olarak düşünülebilir (Artut, 2007:32).

Çocuğu, istemediği teknik ve malzemeyi kullanmaya zorlamak, istemediği arkadaşlarıyla ve istemediği bir konuda çalışmasında ısrarcı olmak, gereksiz yarışlara sokmaya çalışmak, çocukların güdülenmelerine engel olmak demektir. Elbette çocuğa teknik ve malzemenin imkânlarının anlatılmaması, çocuğun merak ve

heyecan duygusunu harekete geçiremeyeceğinden, yine güdülenmenin önüne geçilmiş olur.

Sınıfın özellikleri ve çevre de güdülenmeyi etkiler. Rahatlık, ısı, ışık, temiz hava, ortamın çekiciliği... GÜdü değişkenleri kişiden kişiye farklılaşır. Bu nedenle öğretmen çocukları iyi tanımalı, kimlere karşı hangi güdü değişkenlerinin daha etkili olacağını bilmelidir. GÜdüleme, öğretim uygulamasının her basamağında kullanılmalıdır (Başar, 2004:95). Böylece öğretmen ve öğrencilerin okulda, daha çok haz duymalarına imkân sağlanır (Öncü, Küçükahmet, 2004:169).

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, veri toplama araçları ve verilerin analizi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanat etkinliklerinin yaratıcılık açısından değerlendirilmesine yönelik bu çalışmada model olarak, pano ve sergi alanlarındaki, 6 yaş grubu çocuklarına yaptırılan görsel sanat etkinlikleri ve bu etkinliklerin araştırmacı tarafından yapılan fotoğraf kayıtlarının yer aldığı nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmanın kapsamı içersine giren “dışarıdan gözlem yöntemi” ne göre araştırma yapılmıştır. Veriler, gözlem kayıt yöntemlerinden biri olan “fotoğrafla kayıt yöntemi” ile toplanmıştır.

Dışarıdan gözlem (katılmadan gözlem): Olayı dışarıdan gözlemlemek. Olayın veya grubun içinde yer almamak. Amaç, gözlemcinin olayı etkilemesinin ya da yönlendirmesinin önüne geçmektir (Arıkan, 2005:83).

Gözlem yapılan anaokullarında, sınıfın genelini yansıtmaları bakımından, çocuklara yaptırılarak, pano ve sergi alanlarında sunulan görsel sanat etkinlikleri, ayırım yapılmaksızın araştırma kapsamına alınmıştır. Çocukların yaptıkları görsel sanat etkinliklerden seçilen etkinlikler, belirlenen ve 3 uzman tarafından onaylanan yaratıcılık kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Milli Eğitim’e bağlı resmi ve özel anaokullarından oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, Ankara ili merkezindeki Milli Eğitim’ e bağlı resmi ve özel anaokullarından random örnekleme (ihtimal örnekleme, olasılıklı örnekleme) yöntemi ile seçilmiş 25 okuldan oluşmaktadır. Çocuklar kız ve erkek karışıktır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulmasında, alanla ilgili tez, makale, kitap, internet, vb. literatür (kaynak) taramalarından yararlanılmıştır.

Araştırmanın alt problemlerini yanıtlamak, gerekli verileri elde etmek amacıyla, 2007-2008;2008-2009 eğitim-öğretim yıllarında, Milli Eğitim’ e bağlı resmi ve özel 40 anaokuluna, 6 yaş grubu çocuklara yaptırılarak pano ve sergi alanlarında sunulan görsel sanat etkinliklerini fotoğraflamak için gidilmiştir. Bu 40 okulun 25’inden veri toplanmıştır. Kalan 15 okulun yöneticilerinin ya da öğretmenlerinin araştırmaya katılmakta istekli olmaması nedeniyle, bu okullardan veri toplanamamıştır. Veri toplanan 25 okula, en az birer kez gidilmiştir. Ancak istenilen verilerin elde edilememesi durumunda bazı okullara ikinci ya da üçüncü kez gidilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılarak pano ve sunum alanlarında sergilenmekte olan görsel sanat etkinliklerinden oluşmaktadır. Veriler, belirlenmiş eğitim-öğretim yılları süresinde, Milli Eğitim’den alınan izin ile 25 okulda, gözlem kayıt yöntemlerinden biri olan, fotoğraflama yöntemi ile elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için nitel ve nicel veri çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Anaokulu öğretmenlerinin çocuklara yaptırdıkları görsel sanat etkinliklerinin yaratıcılık açısından değerlendirilebilmesi için, “yaratıcılık kriterleri” oluşturulmuştur. Bu yaratıcılık kriterleri, 3 uzman tarafından onaylandıktan sonra, toplanan veriler yaratıcılık kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde toplanan verilerin çözümlemeleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

4.1. Bulgular

Çocukların görsel sanatlar etkinliklerinin, yaratıcılık kriterlerine göre değerlendirilmesinden elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır:

1. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesine göre;

% 10 Evet, %8 Kısmen, %82 Hayır,

2. Hayal gücünü kullanmaya göre;

% 11 Evet, %25 Kısmen, %64 Hayır,

3. Biçimlerde özgünlüğe göre;

% 12 Evet, %7 Kısmen, %81 Hayır,

4. Biçimlerde çözümlemeye göre;

% 12 Evet, %19 Kısmen, %69 Hayır,

5. Renklerde özgünlüğe göre;

% 27 Evet, %26 Kısmen, %47 Hayır,

6. Kompozisyonda özgünlüğe göre;

% 14 Evet, %22 Kısmen, %64 Hayır,

7. Kompozisyonda akıcılığa (sürükleyiciliğe) göre;

% 14 Evet, %20 Kısmen, %66 Hayır,

8. Kompozisyonda birleştirmeye göre;

% 15 Evet, %40 Kısmen, %45 Hayır,

9. Kompozisyonda duyarlılığa göre;

% 14 Evet, %34 Kısmen, %52 Hayır,

10. Malzemeyi yeniden yorumlamaya göre;

% 26 Evet, %11 Kısmen, %63 Hayır,

11. Teknikte esnekliğe (çeşitlendirme, çok seçenekliliğe) göre;

% 0 Evet, %48 Kısmen, %52 Hayır,

olarak bulunmuştur.

4.2. Yorumlar

1. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi:

Elde edilen veriler doğrultusunda, çocukların yaptıkları etkinliklerde, %10 oranla, biçimlerin çocuk tarafından oluşturulduğu; %8 oranla, biçimlerin kısmen çocuk tarafından oluşturulduğu ve %82 oranla ise, biçimler çocuk tarafından oluşturulmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

2. Hayal gücünü kullanma:

Çocukların, %11 oranla, yaptıkları görsel sanatlar etkinliklerinde hayal gücünü kullandıkları; %25 oranla, hayal gücünü kısmen kullandıkları ve %64 oranla, hayal gücünü kullanmadıkları görülmüştür.

3. Biçimlerde özgünlük:

%12 oranla, çocuklara yaptırılan görsel sanatlar etkinliklerinde, çocukların biçimlerde özgün olduklarına; %7 oranla, çocukların biçimlerde kısmen özgün olduklarına ve %81 oranla, çocukların biçimlerde özgün olmadıkları sonucuna varılmıştır.

4. Biçimlerde çözümleme:

Çocuklara yaptırılan görsel sanatlar etkinliklerinde, çocukların, %12 oranla, biçimlerde çözümleme yaptıkları; %19 oranla, biçimlerde kısmen çözümleme yaptıkları ve %69 oranla, çocukların biçimlerde çözümleme yapmadıkları görülmüştür.

5. Renklerde özgünlük:

Çocukların, %27 oranla, yaptıkları görsel sanatlar etkinliklerinde kullandıkları renklerde özgün olduklarına; %26 oranla, renklerde kısmen özgün olduklarına ve %47 oranla, renklerde özgün olmadıkları görülmüştür.

6. Kompozisyonda özgünlük:

Elde edilen veriler doğrultusunda, çocukların görsel sanatlar etkinliklerinde, %14 oranla, kompozisyonda özgün oldukları; % 22 oranla, kompozisyonda kısmen özgün olduklarına ve %64 oranla, kompozisyonda özgün olmadıkları ortaya çıkmıştır.

7. Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik):

Çocukların, görsel sanatlar etkinliklerinde oluşturdukları kompozisyonlarda, %14 oranla, akıcılık olduğu; % 20 oranla, kısmen akıcılık olduğu ve % 66 oranla, akıcılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

8. Kompozisyonda birleştirme:

Çocukların, görsel sanatlar etkinliklerinde, % 15 oranla, kompozisyonda birleştirme yaptıkları; %40 oranla, kompozisyonda kısmen birleştirme yaptıkları ve % 45 oranla, kompozisyonda birleştirme yapmadıkları görülmüştür.

9. Kompozisyonda duyarlık (farklılık):

Çocukların, görsel sanatlar etkinliklerinde oluşturdukları kompozisyonlarda, % 14 oranla, duyarlık olduğu; %34 oranla, kısmen duyarlık olduğu ve %52 oranla, duyarlık olmadığı sonucuna varılmıştır.

10. Malzemeyi yeniden yorumlama:

Öğretmenlerin çocuklara yaptırdıkları görsel sanatlar etkinliklerinde, %26 oranla, malzemenin yeniden yorumlandığı; %11 oranla, malzemenin kısmen yeniden yorumlandığı ve %63 oranla, malzemenin yeniden yorumlanmadığı görülmüştür.

11. Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik):

Öğretmenlerin, çocuklara yaptırdıkları görsel sanatlar etkinliklerinde, %48 oranla, teknikte kısmen esneklik olduğuna ve % 52 oranla, teknikte esneklik olmadığı ortaya çıkmıştır.

V. BÖLÜM

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde; uygulanan yöntemle ilgili elde edilen verilerin yorumlanmasından çıkartılan sonuçlar ile alanda yapılacak araştırmalar ve uygulamalar için önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Anaokulu öğretmenleri, yaptıkları etkinliklerde, çocukların hayal gücünden yararlanmamaktadır. Çünkü şablon şekiller, boyama kitapları, kopya çizimler verilen çocuklar, yaptıkları görsel sanatlar etkinliklerine kendilerinden bir şey katamamaktadır. Dolayısıyla da bu çalışmalarda gerek biçim, gerek kompozisyon, gerekse renklerde özgünlükte söz edilemez.

Çocuklara teknik ve malzeme çeşitliliği sunulmuyor. Ayrıca, teknik ve malzemeyi araştırma, teknik ve malzemenin imkânlarını keşfetme, ifadeye uygun malzemeyi seçme gibi olanaklar da çocuğa sunulmamaktadır.

Teknik ve malzemenin kısıtlı olması, öğretmen tarafından çocuğa çok sayıda ve gereksiz yönergeler verilmesi, çocuğa araştırma ve keşfetme imkânlarının sunulmaması, çocuğun ilgi ve isteklerinin karşılanamaması gibi olumsuz etmenlerin bir araya gelmesi sonucu, öğretmenin, görsel sanatlar etkinliklerinde çocukların motivasyonunu sağlayamadığı görülmüştür.

Görsel sanatlar etkinliklerinde, teknik ve malzemenin çocuklara kısıtlı sunulması, çocuğun etkinliğe karşı olan tutumunu olumsuz etkilediği gibi, merak, heyecan ve heves açısından da çocuğu tatmin edemediği gözlemlenmiştir. Çocuğu görsel sanatlar etkinliklerine karşı motive edecek, çocukta merak duygusunu tetikleyecek teknik ve malzeme sunulmadığı takdirde, hem çocuk hem de öğretmen, yalnızca boş zamanları değerlendirmek için görsel sanatlar etkinlikleri yapmış olmaktan öteye gidemeyecektir.

Araştırma sonucunda, biçimlerin öğretmen tarafından çizilip kesildiği, kompozisyonun öğretmen tarafından belirlendiği, öğretmenin fotokopi ile çoğaltarak çocuklara dağıttığı ve çocukların içini boyadıkları şablonların, sergilenmek için panolara asıldığında birbirinin kopyası olan çalışmalar ortaya çıkmaktadır. Bu

panolarda, çocuğun kendinden kattığı, özgün olarak nitelendirilebilecek bir şeyler görülmemektedir. Bu noktada, gerek biçimlerde, gerekse kompozisyonda çözümleme ve birleştirme yapılamadığı da bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkmıştır. Teknikte çeşitliliğe çok fazla olanak tanınmıyor olması, çocukların ellerindeki malzemeleri de farklı şekillerde kullanmalarının önüne geçtiği görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; çocuklar, diğer yaratıcılık kriterlerine kıyasla, “en özgün” olabilme imkânı renkte bulabiliyor. Ancak bu da yalnızca çocukların boyamalarında karşımıza çıkıyor. Son yıllarda hızla artan ve anaokulu öğretmenlerinin de işlerini bir hayli kolaylaştıran “okul öncesinde görsel sanatlar etkinlikleri” kitaplarının da yaygınlaşması, boyama kitaplarının her geçen gün artması, okul öncesinde görsel sanatlar eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun sonucunda, görsel sanatlar etkinlikleri, çocukların yalnızca el becerilerini geliştiren ama ne yazık ki beraberinde yaratıcılığı körelten çalışmalardan daha öte geçemiyor.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre, çocuklar üç boyutlu çalışmalarda, iki boyutlu çalışmalara kıyasla kendilerini daha rahat ifade edebilmekteler. Bunun nedeninin, öğretmenin yoğurma malzemelerini çocuğu verdiğinde, iki boyutlu çalışmalara kıyasla üç boyutlu çalışmalarda, etkinlik süresince çocuklara çok daha az müdahale etmesi olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, panolara asılan ya da sergi alanlarında sunulan bu görsel sanatlar etkinliklerine bakıldığında, bu etkinliklerde duyarlık (farklılık) olmadığı da açıkça görülmektedir. Nitekim farklılığın olmadığı yerde ne özgünlükten, ne hayal gücünden ne de yaratıcılıktan söz edilemez.

5.2. Öneriler

- Yaratıcı drama, şiir, hikâye, müzik, oyun, vb. etkinliklerle, çocuğun hem hayal gücü harekete geçirilmeli hem de çocuğun motivasyonu sağlanmalı.
- Görsel sanatlar etkinliklerinde, çocukların hayal gücünü harekete geçirebilecek konular, malzemeler ve teknikler seçilmeli.
- Çocuğa ilgi ve istek duymadığı konu ve materyallerle çalışma konusunda ısrarcı davranılmamalı, baskı yapılmamalı.

- Öğretmen, çocuğun fikirlerini dinlemeli, önemsemeli ve çocuğa dönütler vermeli. Çocukla fikirleri konusunda alay etmemeli, aksine yaratıcı fikirlere teşvik etmeli.
- Çocuklara, yetişkinlerin doğruları olan biçimler verilerek, bu kopyaların içlerini boyamaları çocuklardan istenmemelidir. Bunu yerine, çocuklar yeni, ilginç, özgün ürünler ortaya koymaya yöneltilmeli.
- Öğretmen sınıfta otoriter bir ortam oluşturmak yerine, çocukların kendilerini özgür ifade edebilecekleri, hayal kurabilecekleri ortamlar hazırlamalı.
- Çocuk etkinliğe başlamadan, çocuğa kullandığı ya da kullanmak istediği teknikle ilgili yeterli bilgi verilmeli.
- Çocuğa etkinlik öncesinde yönerge verilmeli. Ancak etkinlik sırasında, çocuğun etkinliğini etkileyecek yönergelerde bulunulmamalı, çocuk etkinlikte kendi özgür hissedebilmeli.
- Öğretmenler, yönetme ya da müdahale etme yerine, yönlendirme, organize etme, yaratıcılığı ortaya çıkarma rollerini üstlenmeli.
- Öğretmen çocuğun merak duygusunu tetikleyebilecek materyaller bularak sınıf ortamına taşıyabilir ve çocuğu meraklandırarak soru sormaya yöneltebilir.
- Çocukların etkinliklerde kullandıkları renklere, biçimlere, kurdukları kompozisyonlara, kestikleri ya da yapıştırdıkları biçimlere, yaptıkları 3 boyutlu çalışmalara, yetişkin realistiği ile yaklaşılmalı ve müdahale edilmemeli. Çocuğa kendini özgürce ifade edebilme imkânı verilmeli.
- Çocuklar taklit çalışmalardan uzak tutulmalıdır. Sadece öğretmenin yönelteceği taklitten değil, çocukların arkadaşlarından kopya çekmesinden, arkadaşlarını taklit etmesinden de kaçınılmalı.
- Çocuğun hayal gücünü kullanmasına engel olacak, boyama kitapları, fotokopi ile çoğaltılmış çizimler, ebeveynlerinin çizdiği resim ve buna benzer, çocuğa

ait olmayan kopya ve şablonlar çocuklara ne boyaması ne de aynını yapması için verilmemeli.

- Çocuklara birkaç adımda çizilebilen hayvan, nesne ya da bitki ezber çizimler öğretilmemeli.
- Çocuklara, ellerindeki malzemeden farklı şeyler elde edebilecekleri malzemeler ve fırsatlar verilmeli.
- Çocukların yaratıcılıklarını harekete geçirmek, hayal gücünü geliştirmek ve çocuğun özgüvenini kazanmasını sağlamak için, çocuklara farklı teknikler kullanabilme, farklı teknikleri aynı etkinlikte bir arada kullanabilme olanağı tanınmalı.
- Görsel sanat etkinlikleri, çocukların etrafı en az kirletecekleri ya da daha az materyal kullanacakları gibi kıstaslara göre değil, çocukların gelişim düzeyleri, ihtiyaçları ve eğitim programındaki bilişsel, duyuşsal, psikomotor kazanımlar kıstas alınarak belirlenmeli.
- Her çocuğun kendine ait, sınıf içindeki etkinliklerde kullanmak için bir önlüğü bulunmalı. Böylece çocuklara daha özgür çalışabilme imkânı tanınmış olur.
- Sınıflara, sağlığa zararsız artık materyallerin toplandığı kutular konulabilir ve çocuklarla birlikte bu kutularda, daha sonra etkinliklerde kullanılmak üzere artık materyaller toplanabilir. Artık materyalle bir çalışma yapıldığında, çocuklar bu kutulardan istedikleri artık materyalleri kullanarak özgün çalışmalar yapılabilir.
- Çocuklar için, okulun bulunduğu il ve ilçenin imkânları dâhilinde, müze, sergi salonu, tiyatro gibi yerlere geziler düzenlenebilir. Böylece, sanat, sanat tarihi, tarihi eser gibi kavramların öğrenilmesinin kolaylaşmasının yanı sıra, çocuklara bu kavramların önemi de kolaylıkla kavratılabilir.

- Çocukların hepsinin yaptıkları ürünler pano ve sergi alanlarında sunulmalıdır. Sergileme için koşullar konmamalı ve çocuklar bu yüzden yarış içine sokulmamalıdır.
- Çocukların yaptıkları görsel sanatlar etkinlikleri, çocuğa ait bir süreç dosyasında (portfolyo) muhafaza edilmeli. Öğretmen, her çocuğun, her çalışmasının arkasına, tarih, konu, teknik ve varsa çocuğun etkinlikte yaptıklarının, anlatmak istediklerinin, yazılı olduğu etiketler yapıştırılmalı ve hepsi bu dosya da muhafaza edilmeli.
- Öğretmenler, görsel sanat etkinliklerini, kişisel deneyimlerine göre değil, Okulöncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlarla doğru orantılı olarak gerçekleştirmelidir.
- Anaokulu öğretmenleri, eğitimdeki değişikliklerin ve gelişmelerin, kendi alanlarındaki değişikliklerin ve gelişmelerin gerisinde kalmamalı. Bunun için, anaokulu öğretmenlerinin, hizmet içi eğitim kurslarından yararlanabilir.

KAYNAKÇA

ABACI, O. (2000). **Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanatlar Eğitimi**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

AKSARI, S. (2005). **Okul Öncesi Dönemde Drama ve Drama Yoluyla Sanat Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ARGUN, Y. (2004). **Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Eğitim**. Ankara: Anı Yayıncılık.

ARIKAN, R. (2005). **Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama**. (Beşinci Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

ARTUT, K. (2002). **Sanat Eğitimi, Kuramları ve Yöntemleri**. (Genişletilmiş İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

ARTUT, K. (2007). **Okul Öncesi Resim Eğitimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.

AYANCI, Y. (2006). **3-6 Yaş Okul Öncesi Çocuklarında Seramik Eğitiminin Yeri ve Önemi ile Yeterliliği**. Yüksek Lisans Tezi, [Gazi Üniversitesi](http://tez.gazi.edu.tr/tez/187300), 187300.

BALCI, Y. B, SAY, N. (2005). **Temel Sanat Eğitimi**. (Yenilenmiş İkinci Baskı). İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama.

BAŞAR, H. (2004). **Sınıf Yönetimi**. (11. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

BOYDAŞ, N. (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş**. (Birinci Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

BUDAK, E., AKBAŞ, A. (2006). **Okul Öncesi Çocuğun Gelişimi ve Eğitimi**. İstanbul: Pozitif Yayıncılık.

BUYURGAN, S., BUYURGAN, U. (2007). **Sanat Eğitimi, ve Öğretimi**. (İkinci Baskı). Ankara: Pegema Yayıncılık.

ÇAPAR, M. (2006). **Temel Eğitimde 9-12 Yaş Arası Çocuklarda Üç Boyutlu Çalışmaların Yaratıcılık Eğitimine Etkisi**. Doktora Tezi, [Gazi Üniversitesi](#), 187645.

ÇELİK, N., CEYLAN, R. (2006). **Kavramları Öğreniyorum / Okul Öncesi Çocuklar İçin**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

ÇETİNGÖZ, D. (2002). **Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişiminin İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 116982.

DARICA, N. (1994). Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. **Okul Öncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı**. Bilir, Ş. (Ed.). İstanbul: Ya Pa Yayınları.

DOĞAN, M. H. (2003). **Estetik**. (Üçüncü Baskı). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

GÜRTUNA, S. (2003). **Çocuk ve Sanat Eğitimi: “Çocuğum Sanatla Tanışıyor”**. (Birinci Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

GÜVEN, Y. (1999). Okul Öncesi Eğitimde Temel Kavramlar. **Erken Çocuklukta Yaratıcılık Yeteneğini Tanıma ve Geliştirme**. Zembat, R. (Ed.). İstanbul: Ya Pa Yayınları.

HOCA, S.T., ŞAHİN, M. (2008). Öğretmen Adayları İçin KPSS Eğitim Bilimleri. **Eğitimde Program Geliştirme ve Öğretim Stratejileri, Yöntemleri ve Teknikleri.**

KARA, A. (2007). **Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri.** Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 211385.

KARAAĞAÇLI, M. (2005). **Öğretimde Yöntemler ve Yaklaşımlar.** Ankara: Pelikan Tıp ve Teknik Kitapçılık.

KESER, N. (2005). **Sanat Sözlüğü.** (Birinci Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.

KEYNEMUYİ, Z. (1995). **Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimi.** Yapı Kredi Yayınları.

KILIÇKAN, H. (2002). **Resim Bilgisi.** İstanbul: İnkılâp Kitabevi Yayın San.

KOÇ, Z. (2005). **Gelişim ve Öğrenme.** (İkinci Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

OĞUZKAN, Ş., DEMİRAL, Ö., TÜR, G. (1999). **Okul Öncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri.** İstanbul: Ya Pa Yayınları.

OĞUZKAN, Ş., ORAL, G. (1998). **Kız Sanat Okulları İçin Okul Öncesi Eğitimi.** İstanbul: MEB Yayınları.

Okul Öncesi Eğitim Programı ve Yönetmeliği.

ÖNCÜ, H. (2004). Motivasyon (Güdüleme). **Sınıf Yönetimi.** (6. Baskı). Küçükahmet, L. (Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖZSOY, V. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi**. (Birinci Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

SAĞSÖZ, G. (2007). **Malatya İl Merkezinde Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yoğurma Maddelerini Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi, [Gazi Üniversitesi](#), 206938.

SAN, İ. (2004). **Sanat ve Eğitim: Yaratıcılık, Temel Sanat Kuramları, Sanat Eleştirisi Yaklaşımları**. (Genişletilmiş Üçüncü Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.

SAN, İ. (2003). **Sanat Eğitim Kuramları**. (İkinci Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.

SERT, S. (2005). **Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri / Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında**. İstanbul: Morpa Yayınları.

SÖNMEZ, V. (2001). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. (9. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

STRİKER, S. **Çocuklara Sanat Eğitimi**. İstanbul: Epsilon Yayınları.

ŞAHİN, E. (2005). **Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenler İçin Uygulama Kılavuzu**. Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞENER, T., YILDIZ, F. Ü. (2003). **Okul Öncesi Dönem Yaratıcılık Eğitimi I, II**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TOS, F. (2001). **Çocuğun Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim**.

Türkçe Sözlük. (Genişletilmiş Yedinci Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÜNVER, E. (2002). **Sanat Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YEŞİLYAPRAK, B. (2003). **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri-Gelişimsel Yaklaşım**. (7. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YILMAZ, M. (2007). **Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar**. (Genişletilmiş İkinci Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

YOLCU, Enver. (2004). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EK 1:
FOTOĞRAFLAR ve ÇİZELGELER

Fotoğraf 1

Çizelge 1 (Fotoğraf 1)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 1'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan plastilin kullanılmıştır. Çizelge 1'e göre; fotoğraf 1'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmüştür.

Fotoğraf 2

Çizelge 2 (Fotoğraf 2)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 2'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 2'ye göre; fotoğraf 2'deki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 3

Çizelge 3 (Fotoğraf 3)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 3'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 3'e göre; fotoğraf 3'deki çalışmalarda, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 4

Çizelge 4 (Fotoğraf 4)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 4'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda ebru tekniği ve malzemeleri kullanılmıştır. Çizelge 4'e göre; fotoğraf 4'deki çalışmalarda, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi ve hayal gücünü kullanma kriterleri kısmen görülmektedir. Teknikte esneklik kriteri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 5

Çizelge 5 (Fotoğraf 5)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 5'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan plastilin kullanılmıştır. Çizelge 5'e göre; fotoğraf 5'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; malzemeyi yeniden yorumlama kriteri kısmen görülmüştür. Teknikte esneklik kriteri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 6

Çizelge 6 (Fotoğraf 6)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçenek)			X

Fotoğraf 6'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan plastilin kullanılmıştır. Çizelge 6'ya göre; fotoğraf 6'daki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; malzemeyi yeniden yorumlama kriteri kısmen görülmüştür. Teknikte esneklik kriteri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 7

Çizelge 7 (Fotoğraf 7)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçenek)			X

Fotoğraf 7'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 7'ye göre; fotoğraf 7'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 8

Çizelge 8 (*Fotoğraf 8*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 8'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 8'e göre; fotoğraf 8'deki çalışmalarda, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmüştür.

Fotoğraf 9

Çizelge 9 (Fotoğraf 9)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 9'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 9'a göre; fotoğraf 9'daki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 10

Çizelge 10 (*Fotoğraf 10*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 10'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme ve boyama maddelerinden biri olan keçe uçlu kalemler kullanılmıştır. Çizelge 10'a göre; fotoğraf 10'daki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, renklerde özgünlük ve kompozisyonda özgünlük kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 11

Çizelge 11 (*Fotoğraf 11*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 11'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan keçe uçlu kalemler kullanılmıştır. Çizelge 11'e göre; fotoğraf 11'deki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama görülmemiştir.

Fotoğraf 12

Çizelge 12 (*Fotoğraf 12*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 12'deki çalışmalar iki boyutlu çalışmalardır ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 12'e göre; fotoğraf 12'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 13

Çizelge 13 (*Fotoğraf 13*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 13'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 13'a göre; fotoğraf 13'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 14

Çizelge 14 (*Fotoğraf 14*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 14'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 14'e göre; fotoğraf 14'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülmemiştir.

Fotoğraf 15

Çizelge 15 (*Fotoğraf 15*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 15'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 15'e göre; fotoğraf 15'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 16

Çizelge 16 (*Fotoğraf 16*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 16'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 16'ya göre; fotoğraf 16'daki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 17

Çizelge 17 (*Fotoğraf 17*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 17'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzeme ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 17'ye göre; fotoğraf 17'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama görülmemiştir.

Fotoğraf 18

Çizelge 18 (*Fotoğraf 18*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 18'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 18'e göre; fotoğraf 18'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, renklerde özgünlük ve malzemeyi yeniden yorumlama görülmemiştir.

Fotoğraf 19

Çizelge 19 (Fotoğraf 19)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 19'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 19'a göre; fotoğraf 19'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, görülürken ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 20

Çizelge 20 (*Fotoğraf 20*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 20'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 20'ye göre; fotoğraf 20'deki çalışmalarda, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük ve kompozisyonda akıcılık kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 21

Çizelge 21 (*Fotoğraf 21*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 21'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 21'e göre; fotoğraf 21'deki çalışmalarda, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 22

Çizelge 22 (Fotoğraf 22)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 22'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 22'ye göre; fotoğraf 22'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük ve kompozisyonda özgünlük kriterleri görülürken; hayal gücünü kullanma, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 23

Çizelge 23 (*Fotoğraf 23*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 23'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 23'e göre; fotoğraf 23'deki çalışmalarda, teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 24

Çizelge 24 (*Fotoğraf 24*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 24'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 24'e göre; fotoğraf 24'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 25

Çizelge 25 (*Fotoğraf 25*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 25'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 25'e göre; fotoğraf 25'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 26

Çizelge 26 (*Fotoğraf 26*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 26'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 26'ya göre; fotoğraf 26'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 27

Çizelge 27 (*Fotoğraf 27*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 27'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 27'ye göre; fotoğraf 27'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme ve renklerde özgünlük kriterleri kısmen görülmüştür. Malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 28

Çizelge 28 (*Fotoğraf 28*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 28'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 28'e göre; fotoğraf 28'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 29

Çizelge 29 (*Fotoğraf 29*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 29'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 29'a göre; fotoğraf 29'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 30

Çizelge 30 (*Fotoğraf 30*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 30'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 30'a göre; fotoğraf 30'daki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 31

Çizelge 31 (*Fotoğraf 31*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 31'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 31'e göre; fotoğraf 31'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 32

Çizelge 32 (*Fotoğraf 32*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 32'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 32'ye göre; fotoğraf 32'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 33

Çizelge 33 (*Fotoğraf 33*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 33'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan kuru boya kullanılmıştır. Çizelge 33'e göre; fotoğraf 33'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 34

Çizelge 34 (Fotoğraf 34)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 34'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 34'e göre; fotoğraf 34'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 35

Çizelge 35 (*Fotoğraf 35*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 35'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 35'e göre; fotoğraf 35'deki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 36

Çizelge 36 (Fotoğraf 36)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 36'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 36'ya göre; fotoğraf 36'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 37

Çizelge 37 (*Fotoğraf 37*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 37'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 37'ye göre; fotoğraf 37'deki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 38

Çizelge 38 (Fotoğraf 38)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümlleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 38'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık malzemeler kullanılmıştır. Çizelge 38'e göre; fotoğraf 38'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri kısmen görülürken; hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümlleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 39

Çizelge 39 (*Fotoğraf 39*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 39'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 39'a göre; fotoğraf 39'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerde çözümleme, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 40

Çizelge 40 (*Fotoğraf 40*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 40'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 40'a göre; fotoğraf 40'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 41

Çizelge 41 (*Fotoğraf 41*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 41'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 41'e göre; fotoğraf 41'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük ve malzemeyi yeniden yorumlama ise görülmemiştir.

Fotoğraf 42

Çizelge 42 (*Fotoğraf 42*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 42'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 42'ye göre; fotoğraf 42'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 43

Çizelge 43 (*Fotoğraf 43*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 43'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 43'e göre; fotoğraf 43'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 44

Çizelge 44 (*Fotoğraf 44*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 44'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 44'e göre; fotoğraf 44'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 45

Çizelge 45 (Fotoğraf 45)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 45'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeleri ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 45'e göre; fotoğraf 45'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük ve kompozisyonda akıcılık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 46

Çizelge 46 (Fotoğraf 46)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 46'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 46'ya göre; fotoğraf 46'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 47

Çizelge 47 (Fotoğraf 47)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 47'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan suluboya kullanılmıştır. Çizelge 47'ye göre; fotoğraf 47'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 48

Çizelge 48 (Fotoğraf 48)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 48'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 48'e göre; fotoğraf 48'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 49

Çizelge 49 (*Fotoğraf 49*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 49'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 49'a göre; fotoğraf 49'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 50

Çizelge 50 (*Fotoğraf 50*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 50'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 50'ye göre; fotoğraf 50'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 51

Çizelge 51 (Fotoğraf 51)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 51'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan keçe uçlu kalemler kullanılmıştır. Çizelge 51'e göre; fotoğraf 51'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 52

Çizelge 52 (Fotoğraf 52)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 52'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddeleri ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 52'ye göre; fotoğraf 52'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; kompozisyonda özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmüştür.

Fotoğraf 53

Çizelge 53 (*Fotoğraf 53*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 53'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddeleri ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 53'e göre; fotoğraf 53'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 54

Çizelge 54 (*Fotoğraf 54*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 54'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan suluboya kullanılmıştır. Çizelge 54'e göre; fotoğraf 54'deki çalışmalarda, biçimlerde özgünlük ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 55

Çizelge 55 (*Fotoğraf 55*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 55'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan oyun hamuru kullanılmıştır. Çizelge 55'e göre; fotoğraf 55'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmemiştir.

Fotoğraf 56

Çizelge 56 (*Fotoğraf 56*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 56'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 56'ya göre; fotoğraf 56'daki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmüştür.

Fotoğraf 57

Çizelge 57 (Fotoğraf 57)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 57'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 57'ye göre; fotoğraf 57'deki çalışmalarda, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Renklerde özgünlük kriteri ise görülmemiştir.

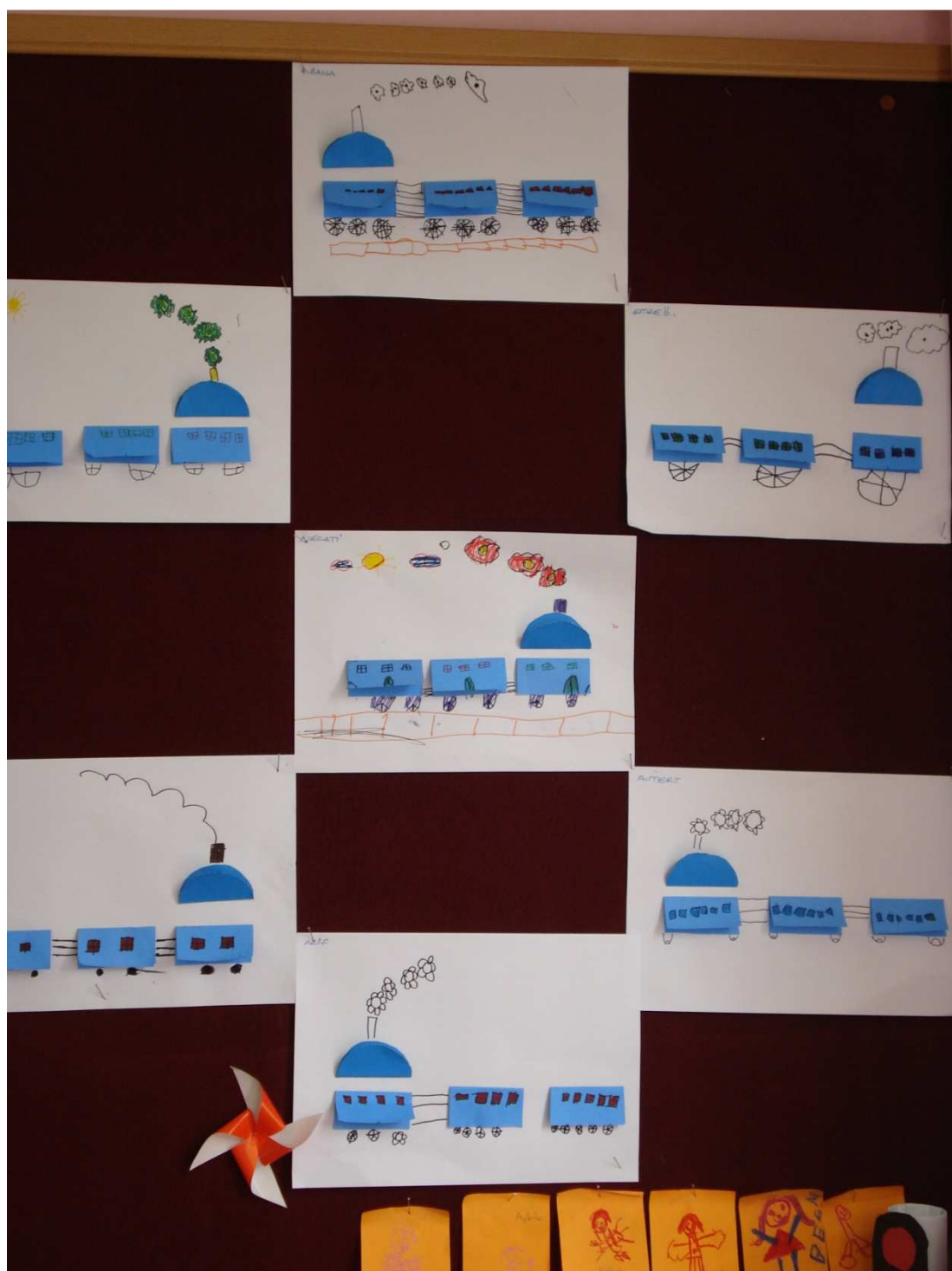

Fotoğraf 58

Çizelge 58 (Fotoğraf 58)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 58'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 58'e göre; fotoğraf 58'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi ve biçimlerde özgünlük kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 59

Çizelge 59 (Fotoğraf 59)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 59'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan keçe uçlu kalem kullanılmıştır. Çizelge 59'a göre; fotoğraf 59'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 60

Çizelge 60 (*Fotoğraf 60*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 60'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 60'a göre; fotoğraf 60'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 61

Çizelge 61 (*Fotoğraf 61*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 61'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 61'e göre; fotoğraf 61'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 62

Çizelge 62 (*Fotoğraf 62*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 62'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 62'ye göre; fotoğraf 62'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

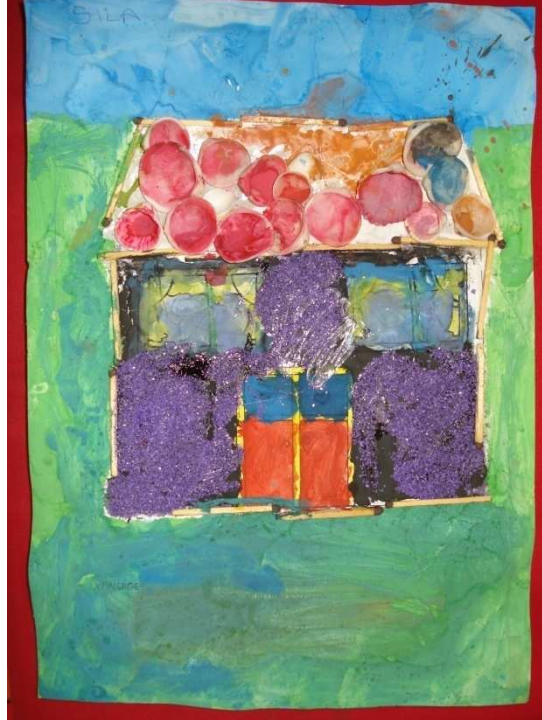
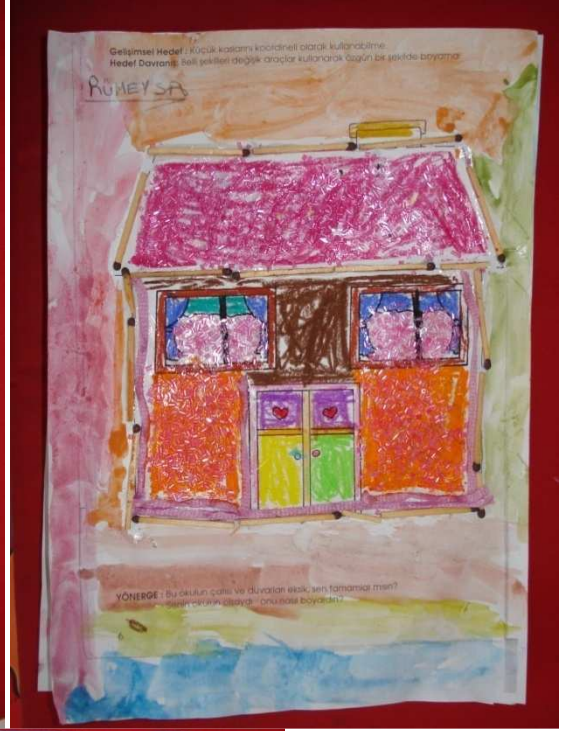
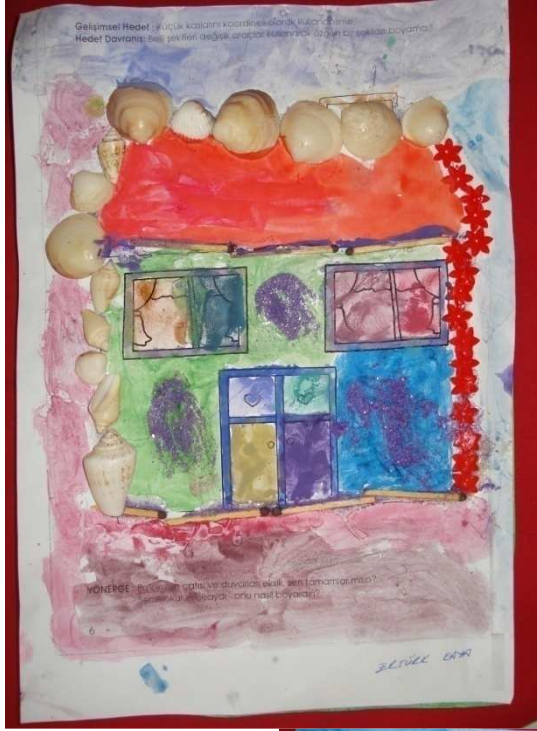

Fotoğraf 63

Çizelge 63 (*Fotoğraf 63*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 63'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 63'e göre; fotoğraf 63'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 64

Çizelge 64 (*Fotoğraf 64*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 64'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddeleri ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 64'e göre; fotoğraf 64'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma ve biçimlerde özgünlük kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 65

Çizelge 65 (Fotoğraf 65)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 65'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 65'e göre; fotoğraf 65'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, renklerde özgünlük ve kompozisyonda özgünlük kriterleri görülürken; biçimlerde çözümleme, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülmüştür. Malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 66

Çizelge 66 (*Fotoğraf 66*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 66'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 66'ya göre; fotoğraf 66'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 67

Çizelge 67 (*Fotoğraf 67*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 67'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 67'ye göre; fotoğraf 67'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 68

Çizelge 68 (*Fotoğraf 68*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 68'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 68'e göre; fotoğraf 68'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 69

Çizelge 69 (Fotoğraf 69)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 69'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemesi (plastilin) kullanılmıştır. Çizelge 69'a göre; fotoğraf 69'daki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık kriterleri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmüştür. Malzemeyi yeniden yorumlama kriteri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 70

Çizelge 70 (Fotoğraf 70)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 70'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan oyun hamuru kullanılmıştır. Çizelge 70'e göre; fotoğraf 70'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 71

Çizelge 71 (Fotoğraf 71)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi	X		
Hayal gücünü kullanma	X		
Biçimlerde özgünlük	X		
Biçimlerde çözümleme	X		
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük	X		
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)	X		
Kompozisyonda birleştirme	X		
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)	X		
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 71'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda yoğurma malzemelerinden biri olan oyun hamuru kullanılmıştır. Çizelge 71'e göre; fotoğraf 71'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri görülürken; renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 72

Çizelge 72 (Fotoğraf 72)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 72'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 72'ye göre; fotoğraf 72'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 73

Çizelge 73 (Fotoğraf 73)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 73'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 73'e göre; fotoğraf 73'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 74

Çizelge 74 (Fotoğraf 74)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 74'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 74'e göre; fotoğraf 74'deki çalışmalarda, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 75

Çizelge 75 (Fotoğraf 75)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 75'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 75'e göre; fotoğraf 75'deki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 76

Çizelge 76 (Fotoğraf 76)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 76'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 76'ya göre; fotoğraf 76'daki çalışmalarda, kompozisyonda birleştirme kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 77

Çizelge 77 (Fotoğraf 77)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 77'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda boya maddeleri ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 77'ye göre; fotoğraf 77'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmektedir. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 78

Çizelge 78 (Fotoğraf 78)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme		X	
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 78'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 78'e göre; fotoğraf 78'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi ve renklerde özgünlük kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 79

Çizelge 79 (Fotoğraf 79)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 79'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 79'a göre; fotoğraf 79'daki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 80

Çizelge 80 (*Fotoğraf 80*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 80'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 80'e göre; fotoğraf 80'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri görülmemiştir.

Fotoğraf 81

Çizelge 81 (*Fotoğraf 81*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 81'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 81'e göre; fotoğraf 81'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; renklerde özgünlük kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 82

Çizelge 82 (*Fotoğraf 82*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük		X	
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 82'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve boyama maddelerinden biri olan pastel boya kullanılmıştır. Çizelge 82'ye göre; fotoğraf 82'deki çalışmalarda, biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülürken; biçimlerde çözümleme, kompozisyonda duyarlık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 83

Çizelge 83 (*Fotoğraf 83*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 83'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 83'e göre; fotoğraf 83'deki çalışmalarda, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda akıcılık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 84

Çizelge 84 (*Fotoğraf 84*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 84'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 84'e göre; fotoğraf 84'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme ve renklerde özgünlük kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 85

Çizelge 85 (*Fotoğraf 85*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 85'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 85'e göre; fotoğraf 85'deki çalışmalarda, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda akıcılık, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 86

Çizelge 86 (*Fotoğraf 86*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 86'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 86'ya göre; fotoğraf 86'daki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; kompozisyonda birleştirme ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 87

Çizelge 87 (Fotoğraf 87)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 87'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 87'ye göre; fotoğraf 87'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 88

Çizelge 88 (*Fotoğraf 88*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 88'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 88'e göre; fotoğraf 88'deki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 89

Çizelge 89 (*Fotoğraf 89*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük		X	
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)		X	
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 89'daki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzeme kullanılmıştır. Çizelge 89'a göre; fotoğraf 89'daki çalışmalarda, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, malzemeyi yeniden yorumlama ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 90

Çizelge 90 (*Fotoğraf 90*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi		X	
Hayal gücünü kullanma		X	
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük	X		
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)		X	
Malzemeyi yeniden yorumlama			X
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 90'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton ve mukavva malzemeleri ve boyama maddeleri kullanılmıştır. Çizelge 90'a göre; fotoğraf 90'daki çalışmalarda, renklerde özgünlük kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık ve malzemeyi yeniden yorumlama kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 91

Çizelge 91 (*Fotoğraf 91*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 91'deki çalışmalar iki boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 91'e göre; fotoğraf 91'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; renklerde özgünlük ve kompozisyonda birleştirme kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri isegörülmemiştir.

Fotoğraf 92

Çizelge 92 (*Fotoğraf 92*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük		X	
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme		X	
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 92'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 92'ye göre; fotoğraf 92'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; renklerde özgünlük, kompozisyonda birleştirme, teknikte esneklik kriterleri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

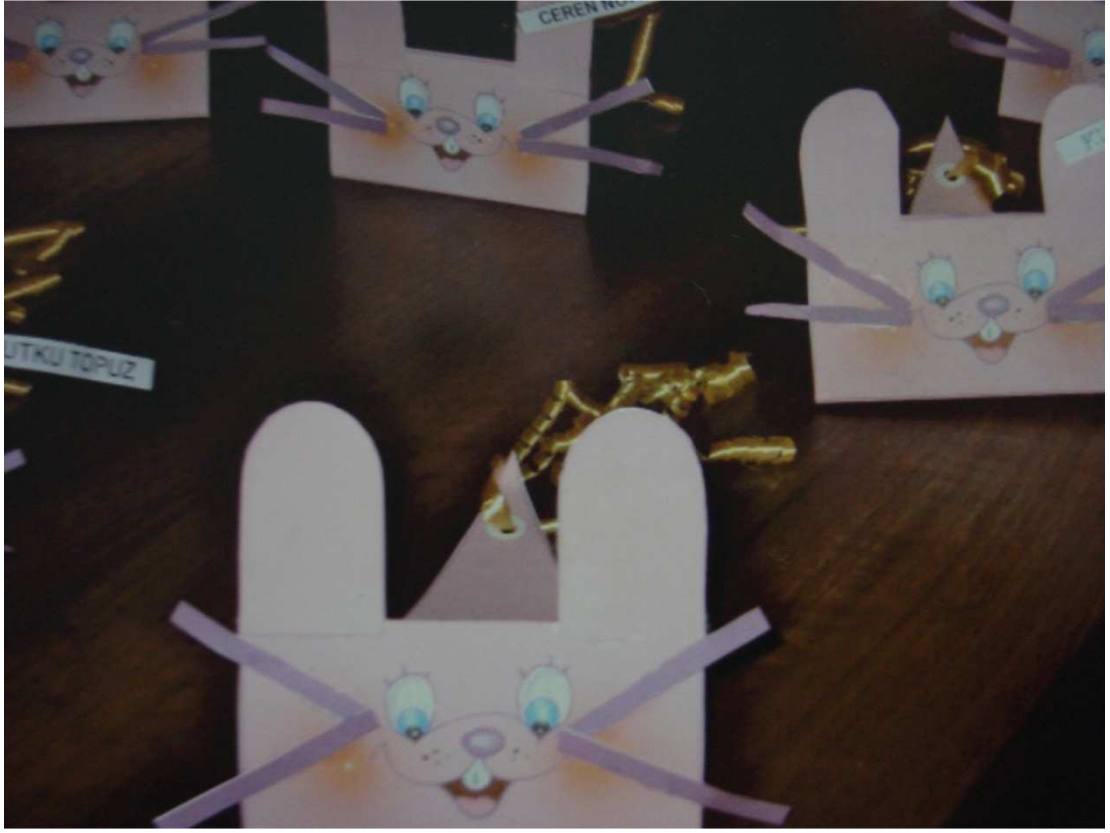

Fotoğraf 93

Çizelge 93 (Fotoğraf 93)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 93'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 93'e göre; fotoğraf 93'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 94

Çizelge 94 (*Fotoğraf 94*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama		X	
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 94'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 94'e göre; fotoğraf 94'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri kısmen görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 95

Çizelge 95 (*Fotoğraf 95*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 95'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 95'e göre; fotoğraf 95'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 96

Çizelge 96 (*Fotoğraf 96*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 96'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 96'ya göre; fotoğraf 96'daki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 97

Çizelge 97 (Fotoğraf 97)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 97'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 97'ye göre; fotoğraf 97'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 98

Çizelge 98 (*Fotoğraf 98*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 98'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 98'e göre; fotoğraf 98'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 99

Çizelge 99 (*Fotoğraf 99*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)		X	

Fotoğraf 99'daki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda kâğıt, karton, mukavva malzemeler ve artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 99'a göre; fotoğraf 99'daki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; teknikte esneklik kriteri kısmen görülmüştür. Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme ve kompozisyonda duyarlık kriterleri ise görülmemiştir.

Fotoğraf 100

Çizelge 100 (*Fotoğraf 100*)

Yaratıcılığı Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır
Biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi			X
Hayal gücünü kullanma			X
Biçimlerde özgünlük			X
Biçimlerde çözümleme			X
Renklerde özgünlük			X
Kompozisyonda özgünlük			X
Kompozisyonda akıcılık (sürükleyicilik)			X
Kompozisyonda birleştirme			X
Kompozisyonda duyarlık (ayrıntılara ilgi, algıda duyarlık, farklılık)			X
Malzemeyi yeniden yorumlama	X		
Teknikte esneklik (çeşitlendirme, çok seçeneklilik)			X

Fotoğraf 100'deki çalışmalar üç boyutludur ve bu çalışmalarda artık materyaller kullanılmıştır. Çizelge 100'e göre; fotoğraf 100'deki çalışmalarda, malzemeyi yeniden yorumlama kriteri görülürken; biçimlerin çocuk tarafından düzenlenmesi, hayal gücünü kullanma, biçimlerde özgünlük, biçimlerde çözümleme, renklerde özgünlük, kompozisyonda özgünlük, kompozisyonda akıcılık, kompozisyonda birleştirme, kompozisyonda duyarlık ve teknikte esneklik kriterleri ise görülmemiştir.

EK 2
GÖZLEM OKULLARINDAN FOTOĞRAFLAR

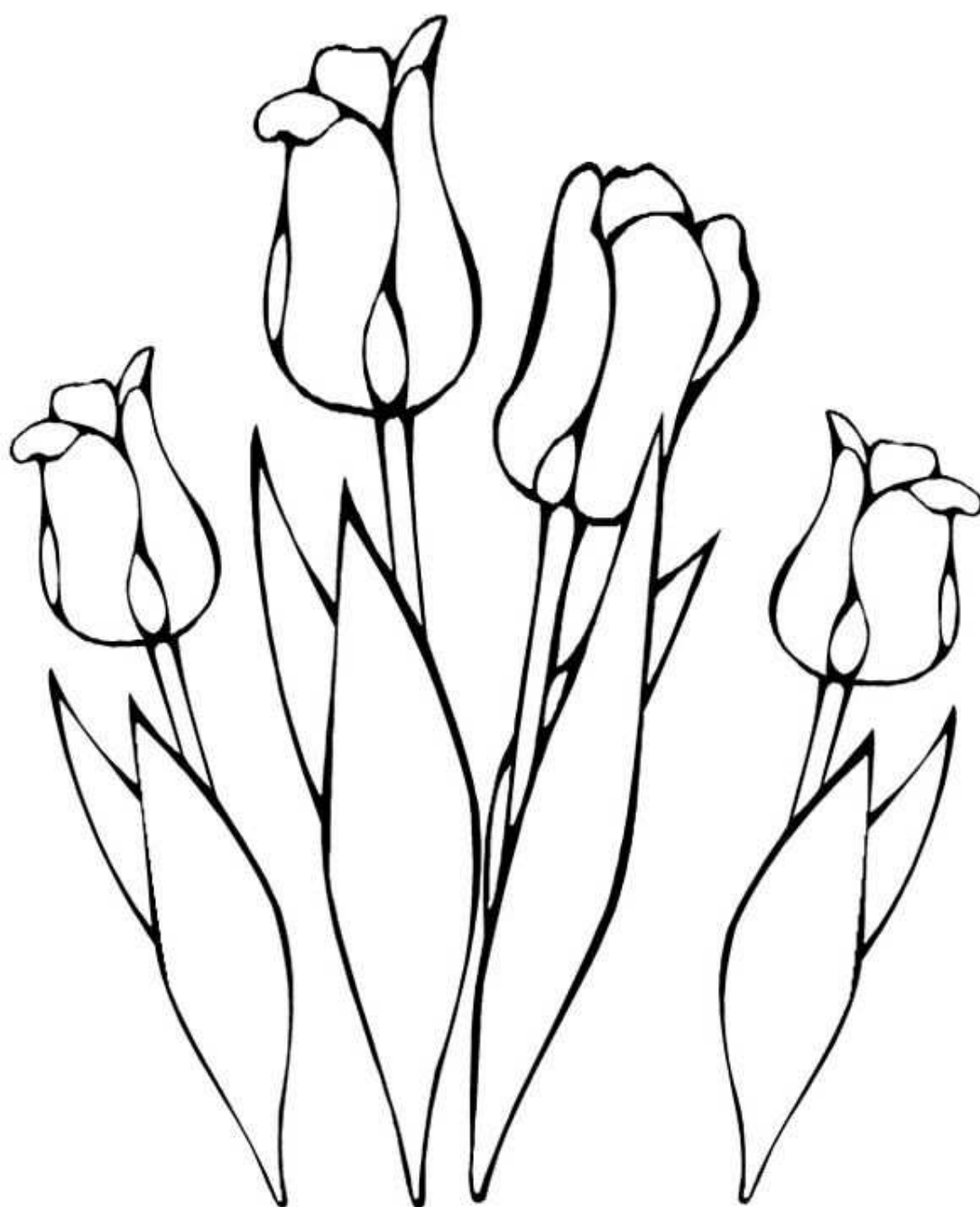

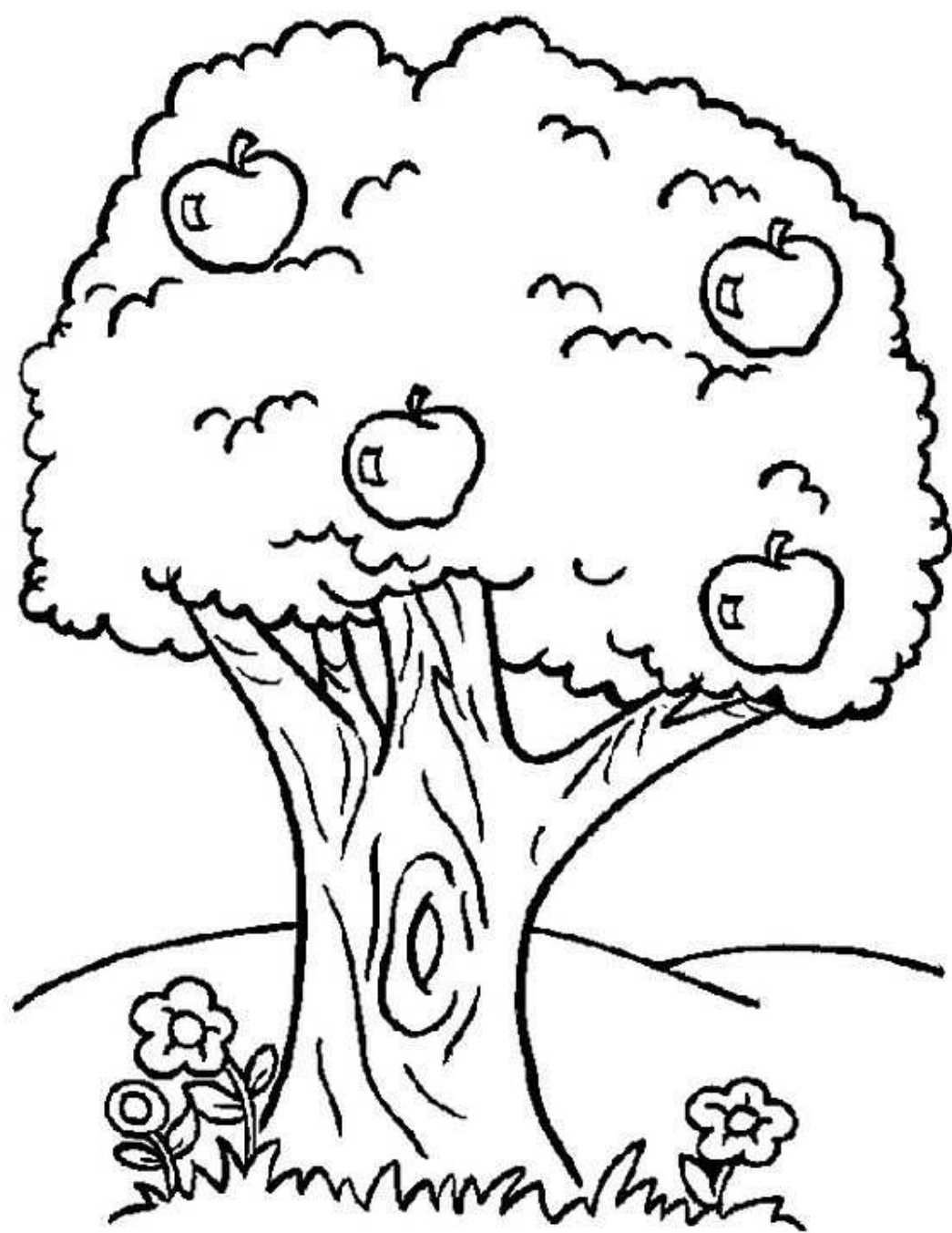

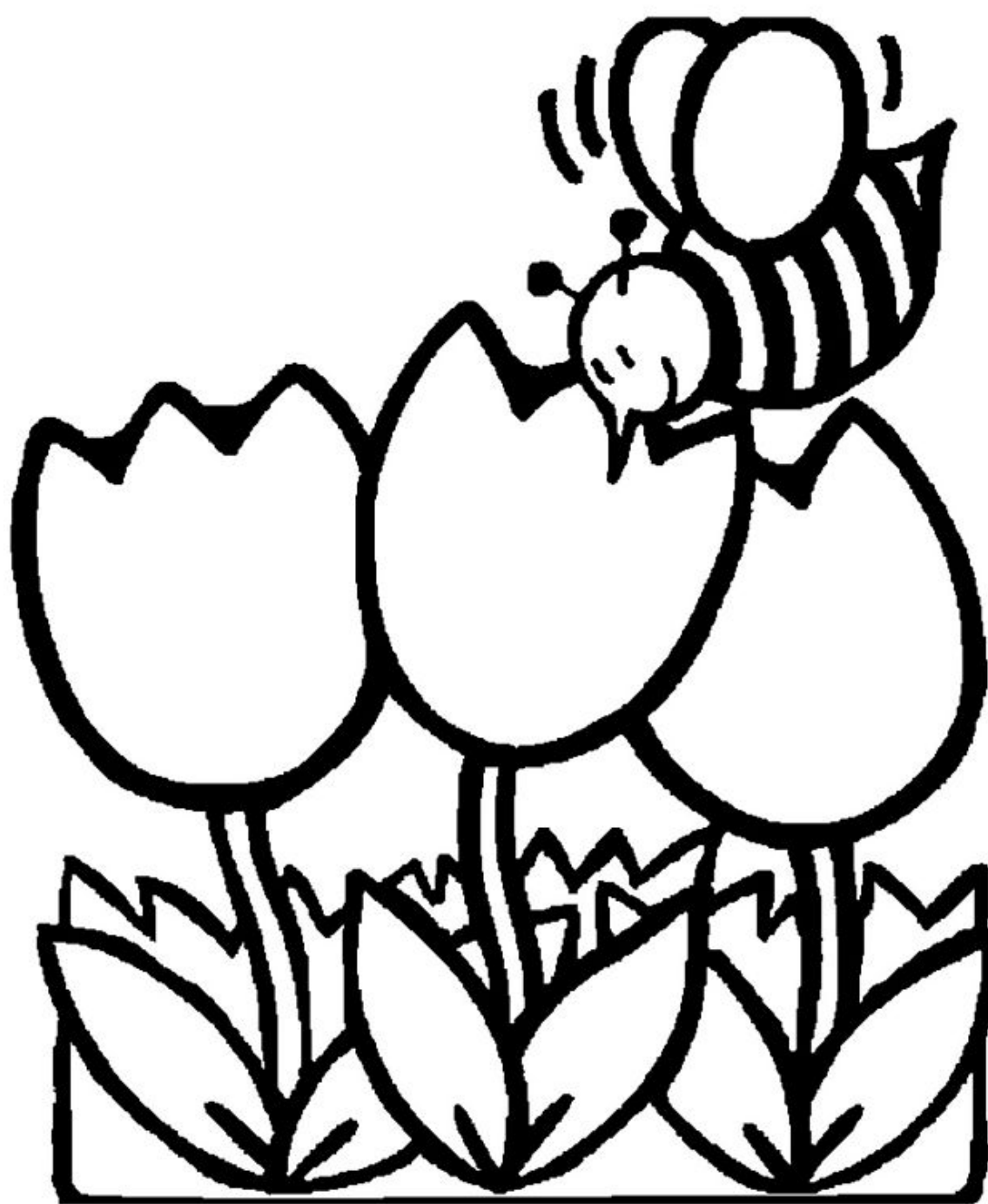

EK 3
BOYAMA ŞABLONU ÖRNEKLERİ

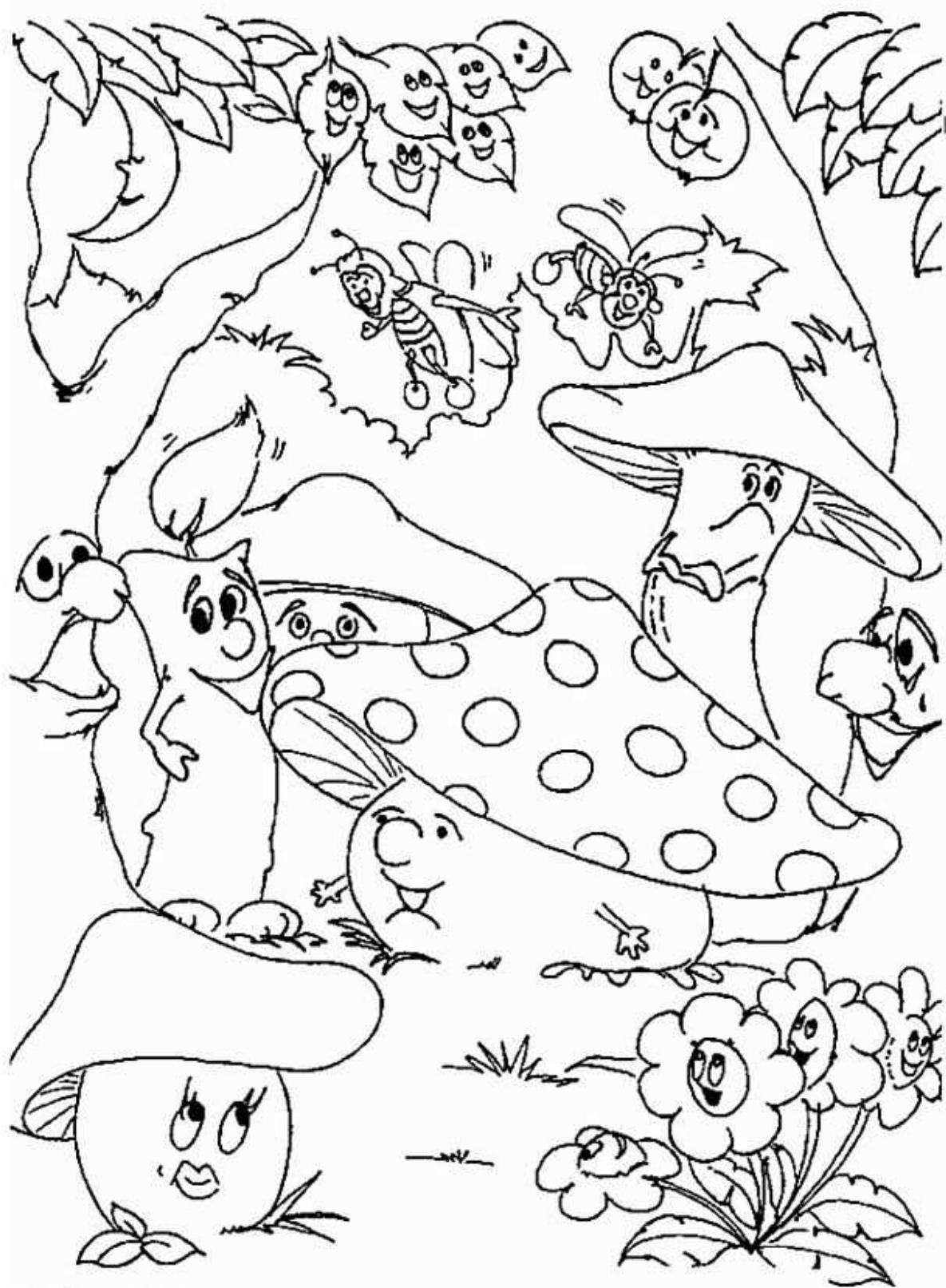

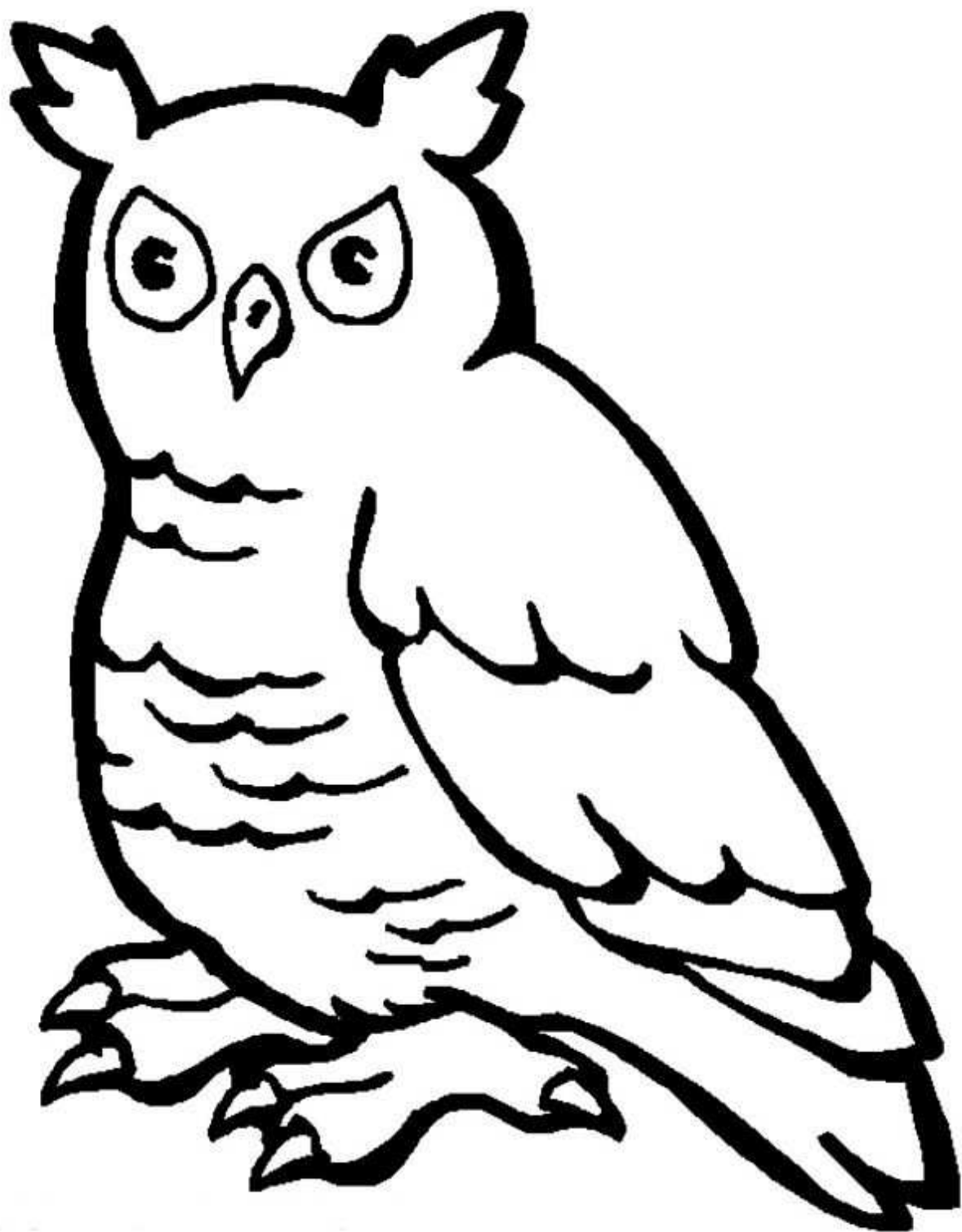

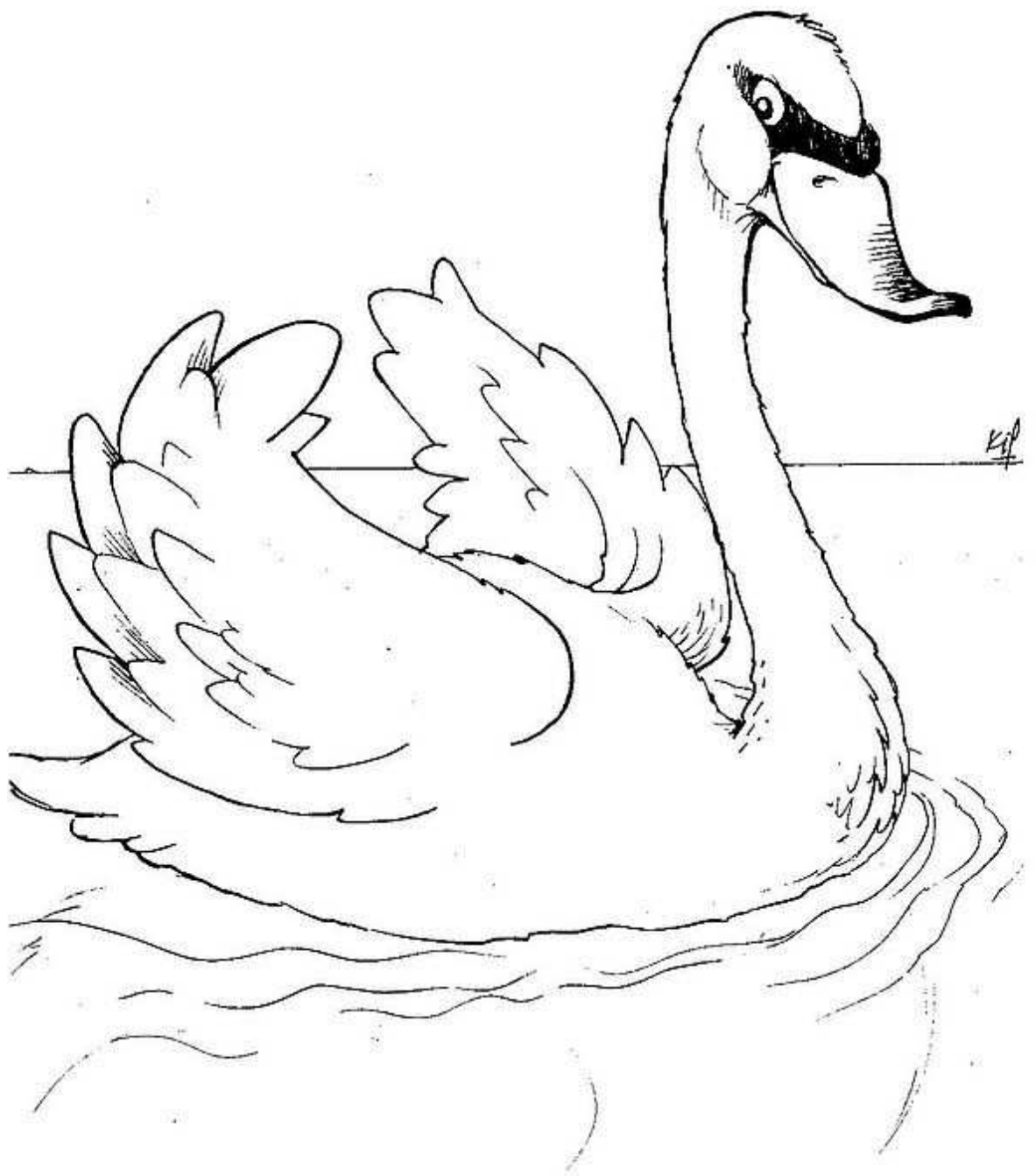

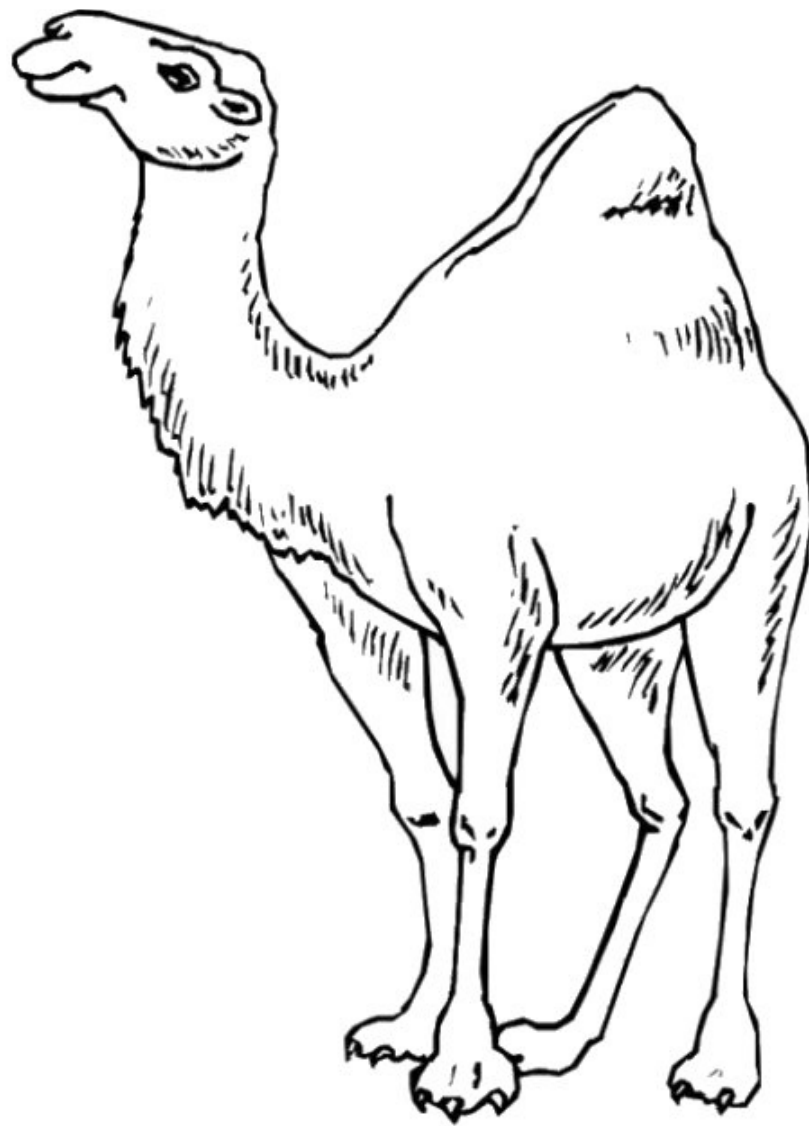

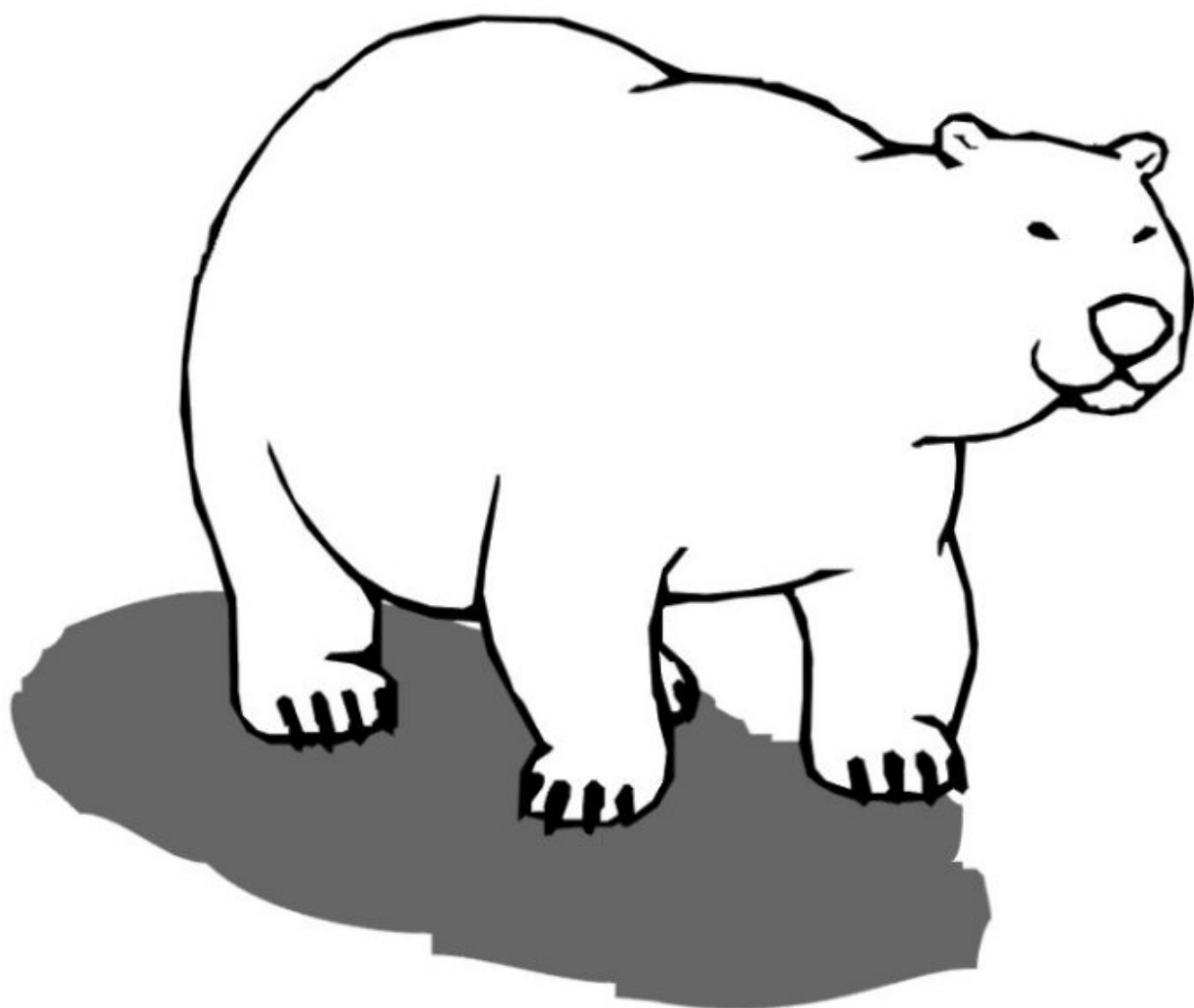

© Copyright by Preschool Education / Preschool Coloring Book. Visit www.preschoolcoloringbook.com for more coloring pages.

